

**BİLİŞSEL STİLLERİN KONUŞMADA 'İMA' EDİLENİN
ALGILANMASI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ VE EŞLİK EDEN OLAYA
İLİŞKİN POTANSİYEL ÖRÜNTÜSÜ**

DOKTORA TEZİ

DİLEM DİNÇ

**MERSİN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

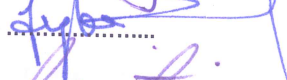
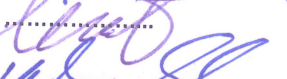
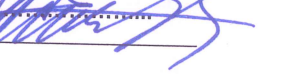
**PSİKOLOJİ
ANABİLİM DALI**

**DANIŞMAN
Prof. Dr. Aslı ASLAN**

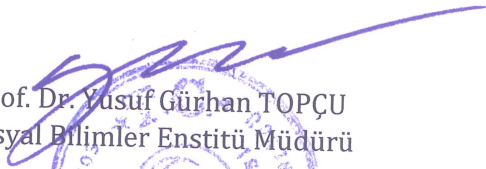
**MERSİN
ŞUBAT - 2020**

ONAY

Dilem DİNÇ tarafından Prof. Dr. Aslı ASLAN danışmanlığında hazırlanan “Bilişsel Stillerin Konuşmada ‘İma’ Edilenin Algılanması Üzerindeki Etkisi ve Eşlik Eden Olaya İlişkin Potansiyel Örüntüsü” başlıklı çalışma aşağıda imzaları bulunan jüri üyeleri tarafından oy birliği ile Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Görevi	Ünvanı, Adı ve Soyadı	İmza
Başkan	Prof. Dr. Aslı ASLAN	
Üye	Prof. Dr. Ülkü ÇÖMELEKOĞLU	
Üye	Doç. Dr. Habibe Tuğba EROL KORKMAZ	
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Timuçin AKTAN	
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Yunus EMRE AYNA	

Yukarıdaki Jüri kararı Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 13.02.2020 tarih ve 2020/21 sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Yusuf Gürhan TOPÇU
Sosyal Bilimler Enstitü Müdürü

Bu tezde kullanılan özgün bilgiler, şekil, tablo ve fotoğraflardan kaynak göstermeden alıntı yapmak 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu hükümlerine tabidir.

ETİK BEYAN

Mersin Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliğinde belirtilen kurallara uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada,

- Tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlâk kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- Atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak kullandığımı,
- Kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- Bu tezin herhangi bir bölümünü Mersin Üniversitesi veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı,
- Tezin tüm telif haklarını Mersin Üniversitesi'ne devrettiğimi

beyan ederim.

ETHICAL DECLARATION

This thesis is prepared in accordance with the rules specified in Mersin University Graduate Education Regulation and I declare to comply with the following conditions:

- I have obtained all the information and the documents of the thesis in accordance with the academic rules.
- I presented all the visual, auditory and written informations and results in accordance with scientific ethics.
- I refer in accordance with the norms of scientific works about the case of exploitation of others' works.
- I used all of the referred works as the references.
- I did not do any tampering in the used data.
- I did not present any part of this thesis as an another thesis at Mersin University or another university.
- I transfer all copyrights of this thesis to the Mersin University.

12 Şubat 2020 / 12 February 2020

İmza / Signature

Dilem DİNÇ

ÖZET

Çalışmanın amacı Sözel/Görsel ile Holistik/Analitik bilişsel stillerin farklı bağlamlarda yapılan konuşmaların algılanmasında etkisinin olup olmadığını; varsa bu etkinin EEG örüntüsünün incelenmesidir. Çalışmanın ilk kısmına gönüllü olarak katılmış olan 68 kadın 40 erkek olmak üzere 108 bireyden veri toplanmıştır. İkinci kısmına ise Bilişsel Stil Analizi (BSA) testi sonucunda elde edilen gruplara bağlı olarak değerlendirilen 16 kadın ve 13 erkek olmak üzere 29 katılımcı alınmıştır. Bu katılımcılardan ima yorumlama görevi sırasında olaya ilişkin potansiyel (OİP) kayıtları alınmıştır. Çalışma için veri toplama araçları olarak Bilişsel Stil Analizi (BSA) testi, EEG-OİP kaydı ve sistemi, anlam yorumlama görevi, Dolaylılık Ölçeği, Kültürel İletişim Ölçeği ve demografik bilgi toplama formu kullanılmıştır. Çalışma iki aşamadan oluşturulmuştur. Çalışmanın ilk kısmında sözel ölçümler ile BSA testi kullanılmıştır. Verilerin analizi için Pearson korelasyon analizi, varyans analizi (ANOVA) ve Bağımsız gruplar için t-Testi kullanılmıştır. Çalışmanın amacına yönelik olarak hazırlanan anlam yorumlama görevinde Holistik bilişsel stili kullanmaya eğilimli olan katılımcıların Analitik bilişsel stili kullanmaya eğilimli olan katılımcılara göre ima içeren yorumları daha fazla seçtikleri gözlenmiştir. Bu çalışma ile özellikle konuşma metinleri ile ilgili olarak verilen ima içeren ve ima içermeyen yorumlar sırasındaki olaya ilişkin potansiyel örüntüsü belirlenmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Analitik Bilişsel Stil, Holistik Bilişsel Stil, Bilişsel Stil, Konuşma Bağlamı, Olaya İlişkin Potansiyel.

Danışman: Prof. Dr. Aslı ASLAN, Psikoloji Anabilim Dalı, Mersin Üniversitesi, Mersin.

ABSTRACT

The purpose of the study is to determine the effects of cognitive styles on detecting implications and giving its ERP patterns. Data were collected from 108 individuals, including 68 women and 40 men, who voluntarily participated in the study. The study was planned in two stages. In the first stage, verbal measurements and CSA were used. In the second stage, 29 of participants, 16 women and 13 men, who were evaluated depending on the groups were obtained as a result of the CSA. EEG-ERP recordings were taken from these participants during the interpretation task. Cognitive Style Analysis (CSA), EEG-ERP device, interpretation task, Indirectness Scale, Cultural Communication Scale, and demographic information form were used as data collection tools for the study. To analyze the data, Pearson correlation analysis, analysis of variance (ANOVA) and independent sample t-test were carried out. In the interpretation task, it was observed that participants who tended to use Holistic cognitive style chose implications more than participants who tend to use Analytical cognitive style. With this study, we aimed to determine the event related potential pattern during the implied and non-implied comments hidden in speech texts.

Key words: Cognitive style, Analytic cognitive style, Wholistic cognitive style, Speech Context, Event-Related Potential.

Advisor: Prof. Dr. Ash ASLAN, Department of Psychology, Mersin University, Mersin.

TEŞEKKÜR

Öncelikle bu zorlu alıŐma s¼recimde her an manevi desteğini hissettiğim, alıŐmamın t¼m aŐamalarında bilimsel desteklerini eksik etmeyen ve bana her zaman yol g¼steren sevgili tez danıŐmanım Prof. Dr. Aslı ASLAN'a, çalıŐmamın son aşamasına kadar önerilerini sunan sevgili hocalarım Doç. Dr. Habibe Tuğba EROL KORKMAZ ve Prof. Dr. Ülk¼ ÇÖMELEKOğLU'na, çalıŐmamın fizyolojik ölç¼mlerinin kayıtları ve analizinde bana yardımcı olan Prof. Dr. Tolgay ERGENOğLU'na ve çalıŐmamın teknik aŐamalarında yardımcı olan Dr. Öğr. Üyesi Hürol ASLAN'a sonsuz teŐekk¼rlerimi sunarım.

ÇalıŐmamın veri toplaması aŐamasında bana yardımcı olan arkadaşlarıma, çalıŐmama katılan t¼m öğrencilere teŐekk¼rü borç bilirim.

Daima bana güvenen, ihtiyacım olduğu her anda yanımda olan, bug¼nlere gelmemde sonsuz emek harcayan ve benimle her zaman gurur duyan annem ve babama, desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen kardeŐlerime ve t¼m aileme çok teŐekk¼r ederim.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
İÇ KAPAK	i
ONAY	ii
ETİK BEYAN	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLOLAR DİZİNİ	ix
ŞEKİLLER DİZİNİ	x
1. GİRİŞ	1
2. KAYNAK ARAŞTIRMALARI	3
2.1. Konuşma Algısı	3
2.1.1. Tannen'in Konuşma Stili (<i>Tannen's Conversational Style</i>)	5
2.1.2. İkili Süreç Teorisi (<i>Dual Process Theory</i>)	6
2.1.3. İki Sistem Görüşü (<i>The Two-System View</i>)	6
2.1.4. Dolaylılık (Indirectness)	7
2.2. Bilişsel Stiller	9
2.3. Yüksek/Düşük Bağlam	11
2.4. Türkiye'de Durum ve Yapılan Çalışmalar	12
2.5. Beyin	13
2.6. Elektroensefalografi (EEG)	14
2.6.1. Olaya İlişkin Potansiyel (OİP) (Event-Related Potential – ERP)	16
2.7. Araştırmanın Amacı ve Kapsamı	19
2.8. Araştırma Soruları	19
2.9. Teorik Çerçeve ve Hipotezler	20
2.10. Sınırlılıklar	21
3. BÖLÜM 1	22
3.1. Materyal ve Yöntem	22
3.1.1. Prosedür	22
3.1.2. Örneklem	23
3.1.3. Veri Toplama Araçları	23
3.1.4. Değişkenler	27
3.1.5. Analiz Yöntemi	27
3.2. Bulgular	28
3.2.1. Sözel Ölçümler	28
4. BÖLÜM 2	32
4.1. Materyal ve Yöntem	32
4.1.1. Prosedür	32
4.1.2. Örneklem	35
4.1.3. Veri Toplama Araçları	35
4.1.4. Değişkenler	37
4.1.5. Analiz Yöntemi	37
4.2. Bulgular	38
4.2.1. Tepki Süresi Ölçümleri	38
4.3. Olaya İlişkin Potansiyel Ölçümleri	39
4.3.1. Metinler İçin Soru Sorulduğu Sırada Alınan OİP Dalgalarının Analizleri	39
4.3.1.1. Metinler İçin Soru Sorulduğu Sıradaki GPP Genlik Ortalaması	40
4.3.1.2. Metinler İçin Soru Sorulduğu Sıradaki P3 Dalgası Genliği	41
4.3.1.3. Metinler İçin Soru Sorulduğu Sıradaki P3 Dalgası Latansı	43
4.3.1.4. Metinler İçin Soru Sorulduğu Sıradaki P2 Dalgası Genliği	45

4.3.1.5. Metinler İçin Soru Sorulduğu Sıradaki P2 Dalgası Latansı	46
4.3.1.6. Metinler İçin Soru Sorulduğu Sıradaki N2 Dalgası Genliği	48
4.3.1.7. Metinler İçin Soru Sorulduğu Sıradaki N2 Dalgası Latansı	50
4.3.1.8. Metinler İçin Soru Sorulduğu Sıradaki N1 Dalgası Genliği	51
4.3.1.9. Metinler İçin Soru Sorulduğu Sıradaki N1 Dalgası Latansı	53
4.3.2. Metinler İçin Sorulan Sorunun Yanıtlandığı Sırada Alınan OİP Dalgalarının Analizleri	54
4.3.2.1. Metinler İçin Sorulan Sorunun Yanıtlandığı Sıradaki GPP Genlik Ortalaması	54
4.3.2.2. Metinler İçin Sorulan Sorunun Yanıtlandığı Sıradaki P2 Dalgası Genliği	56
4.3.2.3. Metinler İçin Sorulan Sorunun Yanıtlandığı Sıradaki P2 Dalgası Latansı	58
4.3.2.4. Metinler İçin Sorulan Sorunun Yanıtlandığı Sıradaki N2 Dalgası Genliği	60
4.3.2.5. Metinler İçin Sorulan Sorunun Yanıtlandığı Sıradaki N2 Dalgası Latansı	61
4.3.2.6. Metinler İçin Sorulan Sorunun Yanıtlandığı Sıradaki N1 Dalgası Genliği	63
4.3.2.7. Metinler İçin Sorulan Sorunun Yanıtlandığı Sıradaki N1 Dalgası Latansı	64
5. TARTIŞMA VE SONUÇ	66
KAYNAKLAR	72
EKLER	76
ÖZGEÇMİŞ	105

TABLULAR DİZİNİ

	Sayfa
Tablo 3.1. Anlam Yorumlama Görevi ile İlişkili Değişkenler Arasında Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları	29
Tablo 4.1. Görevleri Sırasındaki Tepki Sürelerinin Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları	39
Tablo 4.2. Metinler için soru sorulduğu sırada ortaya çıkan GPP dalgası genlik ortalamasının ortalama ve standart sapma değerleri	41
Tablo 4.3. Metinler için soru sorulduğu sırada ortaya çıkan P3 dalgası genliğinin ortalama ve standart sapma değerleri	42
Tablo 4.4. Metinler için soru sorulduğu sırada ortaya çıkan P3 dalgası latansının ortalama ve standart sapma değerleri	44
Tablo 4.5. Metinler için soru sorulduğu sırada ortaya çıkan P2 dalgası genliğinin ortalama ve standart sapma değerleri	46
Tablo 4.6. Metinler için soru sorulduğu sırada ortaya çıkan P2 dalgası latansının ortalama ve standart sapma değerleri	47
Tablo 4.7. Metinler için soru sorulduğu sırada ortaya çıkan N2 dalgası latansının ortalama ve standart sapma değerleri	51
Tablo 4.8. Metinler için soru sorulduğu sırada ortaya çıkan N1 dalgası genliğinin ortalama ve standart sapma değerleri	52
Tablo 4.9. Metinler için soru sorulduğu sırada ortaya çıkan N1 dalgası latansının ortalama ve standart sapma değerleri	54
Tablo 4.10. Metinler için sorulan sorunun yanıtlandığı sırada ortaya çıkan GPP dalgası genlik ortalamasının ortalama ve standart sapma değerleri	56
Tablo 4.11. Metinler için sorulan sorunun yanıtlandığı sırada ortaya çıkan P2 dalgası genliğinin ortalama ve standart sapma değerleri	58
Tablo 4.12. Metinler için sorulan sorunun yanıtlandığı sırada ortaya çıkan P2 dalgası latansının ortalama ve standart sapma değerleri	59
Tablo 4.13. Metinler için sorulan sorunun yanıtlandığı sırada ortaya çıkan N2 dalgası genliğinin ortalama ve standart sapma değerleri	61
Tablo 4.14. Metinler için sorulan sorunun yanıtlandığı sırada ortaya çıkan N2 dalgası latansının ortalama ve standart sapma değerleri	62
Tablo 4.15. Metinler için sorulan sorunun yanıtlandığı sırada ortaya çıkan N1 dalgası genliğinin ortalama ve standart sapma değerleri	64
Tablo 4.16. Metinler için sorulan sorunun yanıtlandığı sırada ortaya çıkan N1 dalgası latansının ortalama ve standart sapma değerleri	65

ŞEKİLLER DİZİNİ

	Sayfa
Şekil 2.1. Kahneman'ın İki Sistem Görüşünün Şematik Gösterimi.	7
Şekil 2.2. Beyin Kabuğu ve Beyincik.	14
Şekil 2.3. İnsandan alınan ilk EEG kaydı (Alfa - α ritmi).	15
Şekil 2.4. Yaygın olarak kaydedilen EEG frekans bantları	16
Şekil 2.5. Ortalama alma yöntemini kullanarak sürekli EEG aktivitesi içinden Olaya İlişkin Potansiyelleri ortaya çıkarma.	17
Şekil 2.6. Bölgelerine göre kaydedilen P300 OİP sinyalleri	18
Şekil 3.1. Analitik Bilişsel Stil maddelerinden bir örnek	24
Şekil 3.2. Holistik Bilişsel Stil maddelerinden bir örnek	24
Şekil 3.3. Görsel Bilişsel Stil maddelerinden bir örnek	24
Şekil 3.4. Sözel Bilişsel Stil maddelerinden bir örnek	24
Şekil 4.1. Elektrot yerleşiminde 10/20 sisteminin şematik gösterimi.	33
Şekil 4.2. Uygulama (uyaranların geliş sırası)	34
Şekil 4.3. EEG-OİP kayıt ve analiz sisteminin şematik gösterimi.	36
Şekil 4.4. Metinler için soru sorulduğu sırada alınan OİP kayıtları.	39
Şekil 4.5. Metinler için soru sorulduğu sırada ortaya çıkan GPP dalgası genlik ortalamasının topografik görünümü.	41
Şekil 4.6. Metinler için soru sorulduğu sırada ortaya çıkan P3 dalgası genlik ve latansının topografik görünümü.	45
Şekil 4.7. Metinler için soru sorulduğu sırada ortaya çıkan P2 dalgası genlik ve latansının topografik görünümü.	48
Şekil 4.8. Metinler için soru sorulduğu sırada ortaya çıkan N2 dalgası genlik ve latansının topografik görünümü	51
Şekil 4.9. Metinler için sorulan soruya yanıt verildiği sırada alınan OİP kayıtları.	54
Şekil 4.10. Metinler için sorulan sorunun yanıtlandığı sırada ortaya çıkan GPP dalgası genlik ortalamasının topografik görünümü.	56
Şekil 4.11. Metinler için sorulan sorunun yanıtlandığı sırada ortaya çıkan P2 dalgası genlik ve latansının topografik görünümü.	59
Şekil 4.12. Metinler için sorulan sorunun yanıtlandığı sırada ortaya çıkan N2 dalgası genlik ve latansının topografik görünümü.	63

1. GİRİŞ

Çalışmada Sözel/Görsel ile Holistik/Analitik bilişsel stillerin farklı bağlamlarda yapılan konuşmaların algılanmasında etkisinin olup olmadığı ve varsa bu etkinin her iki hemisferdeki örüntüsünü incelemek amaçlanmıştır.

Holistik bilişsel stile eğilimli olanların konuşma sırasında “ima edilen” bir durum olduğunda konuşmayı analitik bilişsel stile eğilimli olan katılımcılara göre daha hızlı kavrayacağı, yorumlayabileceği ve değerlendirebileceği düşünülmektedir. Konuşma sırasında “ima edilen” bir durum bulunmadığında ise anlamlandırmada, yorumlamada ve değerlendirmede güçlük çekebileceği düşünülmektedir. Analitik bilişsel stile eğilimli olan katılımcıların ise konuşma sırasında “ima edilen” bir durum olduğunda konuşmayı holistik bilişsel stile eğilimli olan katılımcılara göre daha yavaş kavrayacağı, yorumlamakta ve değerlendirmekte ise Holistik bilişsel stile eğilimli olan katılımcılara göre güçlük çekebilecekleri düşünülmektedir. Konuşma sırasında “ima edilen” bir durum bulunmadığında ise Analitik bilişsel stile eğilimli olan katılımcıların Holistik bilişsel stile eğilimli olan katılımcılara göre anlamlandırma, yorumlama ve değerlendirmede daha iyi performans sergileyebilecekleri düşünülmektedir.

Sözel bilişsel stile eğilimli olanların konuşma sırasında “ima edilen” bir durum olduğunda konuşmayı görsel bilişsel stile eğilimli olan katılımcılara göre daha hızlı kavrayacağı, yorumlayabileceği ve değerlendirebileceği düşünülmektedir. Konuşma sırasında “ima edilen” bir durum bulunmadığında ise anlamlandırmada, yorumlamada ve değerlendirmede güçlük çekebileceği düşünülmektedir. Görsel bilişsel stile eğilimli olan katılımcıların ise konuşma sırasında “ima edilen” bir durum olduğunda konuşmayı sözel bilişsel stile eğilimli olan katılımcılara göre daha yavaş kavrayacağı, yorumlamakta ve değerlendirmekte ise görsel bilişsel stile eğilimli olan katılımcılara göre güçlük çekebilecekleri düşünülmektedir. Konuşma sırasında “ima edilen” bir durum bulunmadığında ise sözel bilişsel stile eğilimli olan katılımcılara göre anlamlandırma, yorumlama ve değerlendirmede daha iyi performans sergileyebilecekleri düşünülmektedir. Oluşturulacak olan konuşma metinlerinin bağlamın değişmesine bağlı olarak herhangi bir farklılığın oluşması beklenmemektedir.

İnsanların içinde buldukları şartları iyileştirmeye çalışmak açısından böyle bir çalışmanın yararlı olabileceği düşünülmektedir. İnsan sosyal bir varlıktır ve bu yüzden diğerleriyle iletişim kurmaya ihtiyaç duyabilmektedir. İletişim ancak ortak bir dil ile gerçekleştirilebilir. Bazı kişilerin sözlerinin farklı şekillerde yorumlanabileceği zamanlar bulunmaktadır. Birbirleriyle iletişimi sağlayabilmeleri için insanların ortak bir dil oluşturmaları gerekmektedir. Bu ortak dilin ifadesi bazen seslerle, bazen vurgu veya tonlamalarla, bazen jest veya mimiklerle şekillenmektedir. Bu ifadeler her zaman herkes için aynı anlamı

taşımayabilmekte ve bu durumun ise her bireyin bilgiyi alma, bilgiyi zihinsel olarak işlemelerinin farklı olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Sözcükler, içsel değerler ile değil kavram ve ilişkiler ile önem kazanmaktadır. Gerçekler ve bilgi yapıları bu ilişkiler ile anlam kazanmakta ve temsil edilmektedirler (Solso, 2007, s.314). Harris'in de (2016) çalışmasında belirttiği gibi bir konuşmada söylenen şey ile ima edilen şey konuşan kişinin nasıl iletişim kurduğu ile şekillenmektedir. Ancak bu konuşma, dinleyenin de karşısındaki kişiyi ya da o bireyin söylediklerini nasıl algıladığı, konuşan kişinin jest ve mimikleri, konuşmanın yapıldığı ortam gibi bağlamsal etkilerle şekillenmektedir.

Sosyal etkileşimin kalbi, dilin kullanılmasıdır. İnsanlar dili, bir şeyler yapmak, ilişkilerini pekiştirmek, başkalarını bilgilendirmek, başkalarını avutmak, ... gibi durumlar için kullanılmaktadırlar (Holtgraves, 1997). İnsanda sözel gelişmenin diğer türlere göre fazla olması, dil ve sözcükler üzerinde geniş bir biçimde çalışılmasına yol açmıştır (Solso, 2007, s.314). Literatür incelendiğinde konuşulan dilin algılanmasında daha çok işitme engeli bulunanlar ile işitme engeli olmayanlar karşılaştırılmış (Panzeri ve Foppolo, 2016; Boothroyd, 2002) ancak çevrenin/bağlamın herhangi bir işitme engeli bulunmayan bireylerde bu algıya katkısının önemi çalışılmamıştır. Aslında sürekli değişen bağlamın da algılamaya katkısı gösterilerek konuşulan dilin anlaşılmasında bireysel farklılıkların rolünü göstermek de çok önemlidir. Bazı durumlarda bağlam ne kadar değişirse değişsin algı sadece bireyin kendisinden kaynaklanan özelliklerine göre de değişebilmektedir.

Dil, sosyal bir varlık olan insan için sosyal olmanın temellerinden biridir. Sosyal yaşamda insanların kendilerini ifade edebilmeleri için dilin, birincil kanal olduğu belirtilmektedir. İnsanlar dili, her gün diğerlerini etkilemek, kendini motive etmek ya da etkilemek için kullanır (van Berkum, 2018).

Holistik ve Analitik Bilişsel Stillere eğilimli olan bireylerin bilgi işleme süreçleri, bilişsel şemaları ya da duygusal düzenlemeleri gibi birçok psikolojik süreçlerde farklılıkları olduğu ileri sürülmüştür (Masuda ve Nisbett, 2001; Markus ve Kitayama, 1991; Kağıtçıbaşı, 2010).

Buradan yola çıkılarak çalışmada Holistik ve Analitik ile Görsel ve Sözel bilişsel stillere eğilimli olan bireylerin konuşmayı algılamada/anlamada farklılıklarının da olup olmadığını incelenmesinin literatüre katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

2. KAYNAK ARAŞTIRMALARI

2.1. Konuşma Algısı

Konuşma algısının temeli karışık ses dalgalarının analiz edilebilmesinden oluşmaktadır (Bulduk, 2014, s.159). İlk olarak ses sinyallerinin işitilmesiyle başlayıp daha ince analizler ile sonlanmaktadır (Bulduk, 2014, s.160). Konuşmanın içeriğinin anlaşılması ile konuşma sesinin algılanması birbirinden farklı süreçlerdir ancak birbirleriyle ilişkili süreçler olduğu belirtilmektedir (Bulduk, 2014, s.160; Boothroyd, 2002; Shannon ve diğ., 1995). Literatüre bakıldığında konuşma algısının hem kuram hem de uygulama açısından çok boyutlu olduğu görülmektedir. Bu yüzden, konuşma algısı bilişsel psikoloji, duyu fizyolojisi, psikolinguistik, sosyolinguistik, psikofizik gibi birçok disiplinde bir araştırma alanı durumuna geldiği görülmektedir (Bulduk, 2014, s.160). Konuşma algısının, karışık ya da düzenli bir şekilde akan ve içeriği de hızlı bir şekilde değişmekte olan ses örüntüsü kodlamalarını çözümleyip bu sözcüklerin gruplandırılması ile oluştuğu belirtilmektedir (Bulduk, 2014, s.164). Bazı araştırmacılara göre konuşma algısının amacı sesleri algılamaktan çok konuşmacı tarafından üretilen/oluşturulan değişmez söyleyişleri değerlendirmektir (Johnsrude ve Buchsbaum, 2017, s.9).

Algılanan konuşma dili birimlerden oluşmaktadır. Sesler, heceler, kelimeler, cümleler dildeki birimlerdir. Her birim birbirinden ayrı olarak işlenmektedir. Dinleyenler için bu konuşma seslerinin her biri ayrı bir dilsel analiz düzeyidir. Dilde bu durumun varlığı dilin hiyerarşik bir yapısının olduğunu göstermektedir (Johnsrude ve Buchsbaum, 2017, s.7).

Konuşmanın anlaşılmasını bağlam (Boothroyd, 2002; Regel, Coulson ve Gunter, 2010), yaş (Panzeri ve Foppolo, 2016) ve cinsiyet gibi durumların etkileyebileceği düşünülmektedir. Yaşa bağlı olarak yapılan çalışmalara göre yaş arttıkça artan deneyimlerden dolayı daha fazla kelime öğrenilmektedir. Ayrıca varsa, kelimelerin başka anlamları da öğrenilmektedir. Bağlam, algılamada önemli bir role sahiptir. Duyusal verinin yorumlanmasını etkiler ve hem hızı hem doğruluğu arttırabilmektedir. Araştırmacılar genelde bağlamdan çok işitsel duylara dikkati yöneltmişlerdir. Bağlam göz ardı edilmiştir (Boothroyd, 2002). Boothroyd'un (2002) çalışmasında duyusal verinin azaltılması ile bağlama daha çok güvenildiği dolayısıyla bağlama güvenerek kelimelerin hatırlandığı; ayrıca söylenen cümleden çok ima edilen cümle ya da kelimenin hatırlandığı vurgulanmıştır. Özellikle algılayan kişinin dış dünyada mümkün olabileceklerin en çok olası olanını seçtiği ve iç dünyasında yorumladığı da belirtilmektedir (Boothroyd, 2002).

Fizyolojik olarak beynin iki yarımküresinin farklı zihinsel yetenekleri açısından uzmanlaştığı şeklinde değerlendirmeler yapılmaktadır. Beynin sağ yarımküresinin, bağlamsal, bütüncül, sezgisel, hayal edilen ve sözel olarak ifade edilmeyen tüm işlevlerde; sol yarımkürenin

ise mantıksal, analitik, sayısal, akılcı ve sözel olarak ifade edilen tüm işlevlerde rol aldığı belirtilmektedir (Barnes, 2017, s.294). Ayrıca yapılan bazı çalışmalarda tonlama ve vurgulama gibi konuşma ifadelerinin sağ yarımkürede, dil bilgisi ve kelime bilgisi gibi özelliklerin ise sol yarımküreyle ilgili olarak özelleştiği gözlenmektedir (s.293). Sağ ve sol elini kullanma tercihlerine göre bireylerin özellikle dil ve konuşma ile ilgili davranışlarında hangi yarımkürenin daha baskın olarak aktif rol aldığı incelendiğinde sağ elini kullanan bireylerin %90'ında sol yarımkürenin dil ile ilgili işlevlerde daha baskın olarak rol aldığı gözlemlendiği belirtilmektedir. Sol elini kullanan bireylerin ise çok azının (%18.8) sağ yarımküreyi, %20'si ise iki yarımküreyi de dil ile ilgili işlevlerde daha baskın olarak kullandığı belirtilmiştir (s.292).

Boothroyd (2002), bireyin iç dünyasında oluşturduğu modelin hem algısal hem bilişsel hem de sosyal-bilişsel gelişimi içerdiğini belirtmiştir. Bu modelde bilgilerin bireyin algısal süreçlerinden elde ettiği önceki bilgileri olarak temsil edildiğini öne sürmektedir. Ancak algısal kararların sadece duyuşsal verilere dayanmadığını belirtmiştir. Çalışmasında belirttiğine göre her bir nesne bir bağlamda oluşmakta ve her bir olay bir bağlamda meydana gelmektedir. Bağlam, algılayanın duyuşsal verisinin yorumunu etkileyebilen ek katkılar sağlamaktadır. Duyuşsal veri ile birlikte bağlamsal verinin değeri algılayanın önceki bilgilerine bağlı olmaktadır. Kullanışlılık açısından algının hızlı ve doğru olması gereklidir. Bağlamsal verileri etkili kullanarak algılayan hem hızını hem de doğruluğu arttırabilmektedir. Bağlama duyulan güven aşırıysa hata olasılığı artabilmektedir. Bağlam aslında çok geniş anlamda kullanılmaktadır. Sosyal ve fiziksel bağlamın yanında aynı zamanda dilsel bağlamı da içermektedir (Boothroyd, 2002).

Boothroyd'a (2002) göre, konuşulan dilin algısı, hızı algılayan tarafından değil de konuşan tarafından belirlenmektedir. Bunun sonucunda algılayan uygun hız ve doğruluk arasına yöneldiğinde ya da duyuşsal ve bağlamsal veri arasındaki uygun dengesini aradığında sınırlanmış olmaktadır. Algılayan birey, hız ve doğruluk ya da duyu ve bağlam arasında denge kurmaya çalışırken bunlarla sınırlı kalmaktadır. Herhangi bir birey ikinci bir dilde konuşulanı anlamayı denediğinde benzer sorunlar ortaya çıkmaktadır. Konuşanın konuşma hızı algılanabilecek hızdan fazla olduğunda ise hatalar artmaya başlamaktadır. Çünkü bu durumda birey, bu sorunla uğraşmak için bağlama daha çok güven duymaktadır (Boothroyd, 2002).

Anlamsal bilginin beyinde işlenmesinin anlamsal bilginin elde edildiği duyuşsal bilgidен bağımsız olduğu belirtilmektedir. Diğer bir deyişle işitsel olarak elde edilen ya da görsel olarak (örneğin; bilginin okunması ile) elde edilen bilginin anlamının beyinde işlenmesinin benzer olduğu gözlenmiştir (Deniz ve diğerleri, 2019).

Sözlü veya yazılı olsa da insanlar kelimelerin anlamları hakkında bir kavrayışa sahiptirler. Bu yüzden sözlü veya yazılı metinlerin beyindeki temsillerinin farklı olup olmadığı tartışılmaktadır. Bu temsillerin farklarının olup olmadığının incelenmesi amacıyla bir çalışma

yürütülmüştür. Bu çalışmada fMRI ölçümleri katılımcılar metinleri dinlerken ve okurken ayrı ayrı alınmıştır. Tüm katılımcılar metinleri hem dinleyip hem okumuştur. Katılımcıların yarısından önce metinleri dinlerken sonra okurken; diğer yarısından ise önce okurken sonra dinlerken ölçüm alınmıştır. Ölçümlerde kullanılan hikayeler aynıdır. Her metin 10-15 dakika arasında değişmektedir. Bu ölçümlerin 3 saat sürdüğü bu yüzden her bölümün farklı zamanlarda yapıldığı belirtilmiştir. Beyinde bu bilgilerin temsilleri karmaşık görünse de okuyarak ya da dinleyerek elde edilen bu ölçümlerin benzer olduğu gözlenmiştir. Tüm katılımcılarda hem metni okurken hem metni dinlerken elde edilen beyindeki semantik haritalarının aynı olduğu gözlenmiştir (Deniz ve diğerleri, 2019).

2.1.1. Tannen'in Konuşma Stili (*Tannen's Conversational Style*)

Tannen (1981), insanların dolaylı konuşma eğilimlerinin ve başkalarının dolaylı olması konusundaki beklentilerinin ne kadar çeşitli olabileceğini açıklamaya çalışmıştır. Bu görüşe göre dolaylı olmak ya da dolaylılık (indirectness) bir bireyin konuşma stilinin bir bileşenidir. Tannen'e göre birinin dolaylı konuşma stiline eğilimli olmasında kültürel farklılıklar ya da cinsiyet farklılıkları (kadınlar erkeklere göre daha dolaylı) da bulunmaktadır (Tannen, 1981). Tannen (1981) aynı zamanda farklı konuşma stillerini kullanan insanların etkileşimdeyken oluşan yanlış anlamalara da vurgu yapmıştır. Etkileşimde olan bu bireyler dolaylı anlamlara bakmakta başarısızlık göstererek muhatap oldukları kişilerin belki de söylemek istedikleri anlamları kaçırmakta ve söylemek istedikleri (ima ettikleri) anlamı kaçırarak anlamları iletmeye eğilimli olmaktadır (Tannen, 1981). Bu durumda kişilerarası yanlış anlamalar birbirlerinin etkileşim stillerini dikkate almadaki başarısızlıktan kaynaklanıyor olabilir. İletişimde daha doğrudan olanlar daha kaba ve saldırgan algılanırken, dolaylı olanlar ise kaçamak cevaplar veren ve manipülatif olarak algılanıyor görünmektedir (Holtgraves, 1997).

Literatürde kadınların erkeklere göre çok daha fazla konuştuğuna inanıldığı iddia edilmektedir. Ancak Tannen, başka bir çalışmada özellikle karma grupların (kadın ve erkeklerin bir arada bulunduğu) toplantılarda veya karma grupların birbirlerinin yanında oturduğu sınıflarda erkeklerin daha fazla konuştuğunu gözlemlemiştir (Tannen, 1990). Örnek olarak da belirttiği başka bir çalışmada ise erkek ve kadınların bir arada bulunduğu grupların ses kayıtları incelenmiştir. Bu çalışmada bir üniversitede bulunan bu grupların ses kayıtlarında erkeklerin 10.66-17.07 dakika konuştuğu, kadınların ise 3-10 dakika arasında konuştuğu belirtilmiştir (Aktaran Tannen, 1990).

Kadınlar ve erkekler arasında geçen konuşmalardaki bu çelişkili kanıtlar için Tannen (1990), özel (private speaking) ve genel (public speaking) konuşma terimlerini önermiştir. Tannen'e göre erkekler genel konuşmada kendilerini daha rahat hissederken, kadınlar da özel konuşmada kendilerini daha rahat hissetmektedir. Ayrıca önerdiği diğer bir ayırım ise uyum ve

rapor konuşma stilidir. Burada kadınlar konuşma dilini daha çok uyum dili olarak kullanırken – bağlantılar kurma yolu – erkekler ise rapor dili olarak kullanmaktadır. Kadınlar daha tanıdık ortamlarda (örn. kendi evlerinde ya da kendi evlerindeymiş gibi hissettikleri yerlerde) kendileri ile ilgili daha rahat konuşabilmektedirler (özel konuşma). Erkekler ise daha çok kalabalık ortamlarda ya da kendilerini daha az tanıyan birilerinin bulunduğu ortamlarda daha genel konulardan bahsederek konuşmaktadırlar (genel konuşma). Burada kullandıkları dil uyumdan çok rapor gibi görünmektedir (Tannen, 1990). Tannen (1990)'in burada verdiği örneklerde kadınlar evlerindeyken daha çok konuşuyor gibi görünmekte, erkekler ise dışarda buldukları ortamlarda daha çok konuşuyor gibi görünmekte ve evlerinde neredeyse hiç konuşmuyormuş gibi görünmektedirler.

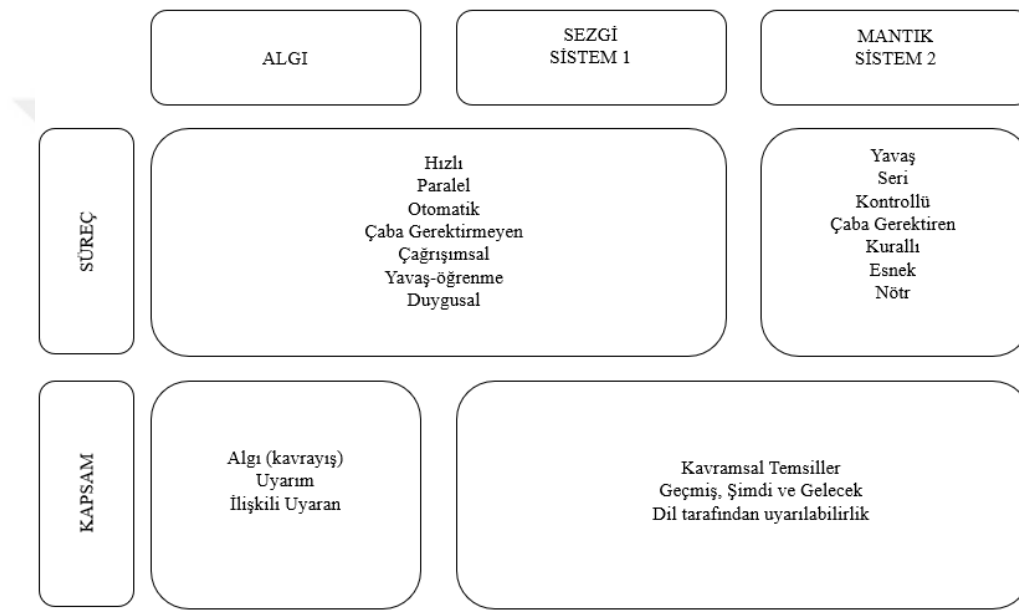
2.1.2. İkili Süreç Teorisi (*Dual Process Theory*)

Bu teoriye göre bir olayın ya da durumun oluşunun iki farklı sürecin sonucu şeklinde olduğu belirtilmektedir. Süreç açık (*explicit*) ve gizil/örtük (*implicit*) olmak üzere iki şekilde olmaktadır. Bu teori; bireyin yaşadığı olayları, durumları, karar vermesini, davranışını gerçekleştirmesini,... gibi bir çok olguyu anlamak ve analiz edebilmek için açıklama getirmeye çalışmaktadır. İlk olarak William James tarafından ortaya atıldığı belirtilmektedir. James'in ilişkili olan ve gerçek olan çıkarım olmak üzere iki farklı çıkarım yöntemi bulunmaktadır. İlişkili olan çıkarım, geçmiş deneyimler, simgeler, hatıralar, hatırlanan resimler, hisler üzerine kurulu bir yöntemdir. Eskiden yaşanan durumlar üzerine kurularak geliştiği varsayılmaktadır. Gerçek olan çıkarım ise, benzeri olmayan olaylar için bireyin o an yapmış olduğu ve geçmişinden bağımsız olan çıkarımların üzerine kurulu bir yöntemdir (Aktaran Seker, 2014; Baars 1986, 34-9).

2.1.3. İki Sistem Görüşü (*The Two-System View*)

Burada yukarıda belirtilen açık ya da gizil/örtük süreçler yerine sistemlerden bahsedilmektedir. Yukarıda sürecin nasıl olduğu ön planda iken bu görüşe göre sürecin sistemde nasıl işlediği ön plandadır. Bu görüşe göre hisler-sezgi (*intuition*) ve mantık (*reasoning*) iki farklı sistem olarak incelenmektedir. Kahneman'a (2003) göre ilk sistem olan hisler-sezginin tipik olarak hızlı, otomatik, kolay, gizil/örtük, çağrışımsal ve duygulara bağlı düzenlendiği belirtilmektedir. Ek olarak alışkanlıklar tarafından yönetildiği bu yüzden de kontrolünün ve değişimlenmesinin zor olduğu da belirtilmektedir. İkinci sistem olan mantığın da daha yavaş, daha dizisel-seri, zor olduğu, bilinçli olarak yönetilip kontrol edilebildiği, esnek olduğu ve çoğunlukla da kurullarla yönetildiği belirtilmektedir. Kahneman (2003) sistem 1'deki özelliklerin işlenmesini algısal süreçlere benzetmektedir. Diğer yandan iki sistemde de benzer

olarak anlık uyarımın işlenmesinin gizil/örtük olmadığını savunmaktadır. Sezgisel kararlar algılar kadar dil ile de ilgilidir. Şekil 2.1'deki modelde algısal sistem ve sezgisel işlemlerin düşünceler ve algılar, nesnelere, tutumlar hakkındaki ifadeleri (*impression*) düzenlediği belirtilmektedir. Bu ifadeler ne istemli ne de sözel olarak açıktır (*explicit*). Daha çok hisler ön plandadır. Buna karşın yargılar (*judgments*) hatta açıkça ifade edilmediğinde bile daima istemli ve açıktır (*explicit*). Bu nedenle sistem 2 ifadelerden ya da bilinçli düşüncelerden düzenlendiğine bakılmaksızın tüm yargıları içerir. "Sezgi" (*intuitive*) kelimesi ifadeleri doğrudan yansıtan yargılara uygulanır ancak Sistem 2 tarafından değiştirilmez. Sistem 2'de çıkarımlar yapılırken mantık ön planda iken hisler daha geri planda kalmaktadır (Kahneman, 2003).

Şekil 2.1. Kahneman'ın İki Sistem Görüşünün Şematik Gösterimi.

2.1.4. Dolaylılık (Indirectness)

Konuşmada dolaylılık, hem konuşulan cümlenin kendisinde bir anlamın bulunması hem de konuşmacının söylediği (kelimelerle ifade ettiği) dışında bir anlamın olması olarak tanımlanmaktadır. Konuşan kişinin söylediği ile söylemek istediği bir arada bulunmaktadır (Holtgraves, 1997). Çoğu zaman söylenen cümlenin anlamı ile söylenmek istenenin anlamı farklılaşmaktadır. Bu durumda o bağlamda anlatılan/söylenen farklı anlamlara geldiğinden söylenenlerin dolaylı anlamı bulunmaktadır. Çoğu durumda söylenenler içerisindeki dolaylı anlam doğrudan anlaşılabilir. Ancak bazı durumlarda dolaylı anlamları belirleyebilmek için bilişsel bir çabanın sarf edilmesi gerekliliği belirtilmektedir. Böyle durumlarda dolaylı anlamın belirlenebilmesi zaman almakta ve derinlemesine incelenmeye çalışılmaktadır (Holtgraves, 1997).

Üstüner'in (2009) çalışmasında, asıl anlamı ve çağrıştırdığı anlamı pek sevilmeyen, korkutucu anlamlar çağrıştıran ya da iğrenmeyi çağrıştıran; toplum tarafından kırıcı, üzücü ya da kaba olduğu düşünülen, uğursuz olarak düşünülen varlıkları ve ifadeleri karşılayan kelimeler yerine, bu iyi olmayan çağrışımları engelleyebilecek başka kelimelerin kullanılması "güzel adlandırma" ya da "örtmece söz" (Euphemistic Word) olarak tanımlanmaktadır. Bu tür ifadelerin kullanılmasıyla bu anlamların verebileceği kötü etkinin en aza indirgemeye çalışıldığı belirtilmektedir. Bu tarz ifadelerin kullanılmasındaki amacın, topluma ya da bireye korkuyu, iğrenmeği ya da kötü izlenimi çağrıştıran, ürküten ifadelerden kaçınmak ve daha kabullenebilir ifadelerle dile getirmeye çalışmak olduğu belirtilmektedir. Bazı araştırmacılar ise bu tarz ifadelerin cümle boyutunda bir anlatım tarzı olduğunu belirtmektedirler (Üstüner, 2009). Süleyman Fehmi'nin; "Anlama etki ve kuvvet vermek yahut değersizlik ve bayağılığını gizlemek gibi bazı yararlarını sağlamak için bir düşüncenin özel bir kelimeyle değil, mecazi bir söz dizisiyle tasvir edilmesinden ibarettir." şeklinde yapmış olduğu bu tanım cümle boyutunda anlatım tarzını kabul ettiğini göstermektedir (Aktaran Üstüner, 2009). Örtmece söz kullanmada ya da mecazi ifadeler içeren cümle düzeyinde ifadeler kullanmada amaç anlaşılmasın değildir. Ancak bazen aldatma için de kullanılabilir olduğu belirtilmektedir; Açık ya da gizil/örtük olarak yapıldığı durumlar bulunmaktadır. Gizil/örtük olarak yapılması aldatma için kullanıldığını göstermektedir (Üstüner, 2009).

Kişilerarası iletişimin akıcı olması için dil içi ve dil dışı birçok durum oluşmaktadır. Bunlardan bağlam, en başta gelmektedir. Bağlam kadar önemli olan metin içinde yapılan sezdirme de önemlidir (Hirik, 2017). Kerimoğlu'na göre bazı durumlarda dinleyen kişi, konuşan kişinin iletmek istediğinden başka bir şey anlamaktadır. Bazen konuşan kişi, söylemek istediklerini tam olarak iletememekte; başka bir şey söyleyebilmekte ve niyetinin anlaşılmasını beklemektedir (Aktaran Hirik, 2017).

Telmih (dolaylı söyleyiş), "Anlatılmak istenen şeyi söz arasında imalı olarak belli etme, açıkça söylememe." şeklinde tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu, 2011, s. 2314). İma, kinayenin bir çeşidi olarak belirtilerek amacın dolaylı olarak söylendiği kinayeler ima ve işaret olarak tanımlanmaktadır (Coşkun, 2008). Kinayede, gerçek anlamı düşünmeye engel bir durum olmaması şartıyla, bir ifadeyi gerçek anlamına da gelebilecek şekilde onun dışında kullanılması sanatı olarak tanımlanmaktadır (Aktaran Coşkun, 2008). Doğumdan itibaren dilde kodlamaların öğrenildiği sırada her bir kelimenin tüm anlamları öğrenilmektedir. Bu yüzden bir konuşma sırasında, konuşan kişinin doğrudan söylediklerinden çok konuşan kişinin niyeti dinleyen davranışlarını yönlendirmektedir. Dinleyen kişi de aynı zamanda konuşmacının niyetini anlayabilmek için bağlamı da kullanmaktadır. Bağlam, konuşan kişinin niyetinin anlaşılması konusunda dilbilimsel ifadelerin anlaşılabilmesi için bilgi sağlamaktadır (Levinson, 2013).

Adler ve diğerlerinin çalışmasında (2016) dinleyicilerin bağlamsal ipuçlarını kullanarak “ironi”yi nasıl yorumladıkları test edilmeye çalışılmıştır. Katılımcılara iki kişi arasında geçen bir diyalog izletilmiştir. Bu diyalogda konuşmacı, imalı bir şekilde konuşmakta ve daha sonra hedef bir cümle söylemektedir. Bu hedef cümle her iki şekilde de yorumlanabilecek bir cümledir. Konuşmacılardan biri sürekli “ironik” diğeri ise doğrudan- “ima”nın olmadığı bir şekilde konuşmaktadır. En son söylenen hedef cümlede ise konuşmacıyı tanımlayan bir sıfat söylenmektedir. Sonuçlar değerlendirildiğinde özellikle “ironi”nin bağlamdan etkilendiği belirtilmiştir. Konuşmadaki kişiler hakkında yorum yapmaları istendiğinde bağlamsal ipuçları yardımcı olacak şekildeyse bağlamın katılımcıların yorum yapmalarını kolaylaştırdığı gözlenmiştir (Adler, Novick ve Huang, 2016). Yapılan bir diğer çalışmada ise bağlamsal ipuçlarının artmasının ‘ironi’nin yorumlanmasını kolaylaştırdığı belirtilmektedir (Regel, Coulson ve Gunter, 2010). Shapiro ve Murphy (1993), dolaylı anlamlandırmanın birincil olarak bağlama bağlı olduğunu belirtmektedirler. Doğrudan anlamlandırmanın türetilmesinin de bir zorunluluk olduğunu ve her söyleyişi anlamının önemli bir parçası olduğunu öne sürmektedirler. Bu yüzden dolaylı anlamlandırma ile ilgili bir durum söz konusu olduğunda, diğer bir deyişle dolaylı anlamlandırmanın varlığının karar verilmesi ile ilgili bir durum söz konusu olduğunda doğrudan anlamlandırma ile ilgili görevlerdeki sürenin de uzayabildiği belirtilmektedir. Çalışmada belirtilen modele göre eğer tüm anlamlandırmalar paralel olarak erişilebiliyorsa doğrudan veya dolaylı anlamlandırmanın varlığı hakkında karar verilmesi gerekecektir. Bu nedenle dolaylı anlamlandırmanın varlığı, doğrudan anlamlandırma kararlarını yavaşlatabilecektir (Shapiro ve Murphy, 1993). Dolaylı anlatımların cümleler içinde işlenmesinin daha uzun sürdüğünü ve anlamlandırmanın varlığının cümlenin içeriğine yani bağlamına bağlı olarak değerlendirildiğini öne sürmüşlerdir (Shapiro ve Murphy, 1993).

2.2. Bilişsel Stiller

Psikologlar, sosyal biliş ve duygularda kültürel farklılıkların gözlenmesiyle birlikte kültüre ilgi göstermeye başlamışlardır. Deneysel çalışmalarda bellek ya da yargılar gibi bilişsel süreçlerde de kültürel etkenlerin önemli bir yeri olduğunun gözlendiği belirtilmektedir (Kağıtçıbaşı, 2010, s.156).

“Stil” kavramını Allport (1937:489), bireyin benzersiz özellikleri ve farklılıklarının dışı vurumu şeklinde değerlendirmektedir. Kişilik ile ilişkili olarak her bireyin belirli bir yapıda kişilik özelliği olduğu gibi karakteristik bir stili de olduğunu savunmaktadır. Bu yüzden stil kavramının, insan davranışını incelemeyi amaçlayan Psikoloji biliminin uğraşması gereken kavramlardan biri olduğunu belirtmektedir (Allport, 1937:490). Riding (2001) ‘stil’in fiziksel bir temeli olduğunu ve bu yüzden bireylerin “değişmez” “kalıcı” özelliklerinden biri olduğunu savunmaktadır. Riding ve Rayner (1998:6)’in stil için yapmış oldukları “belirli bir süre boyunca

sahip olunan ve sürdürülen bireysel özellik, etkinlik ya da davranışlar bütünü” şeklinde tanımlamaları, ‘stil’in bireylerin kalıcı özelliklerinden biri olarak savundukları görüşlerini desteklemektedir. Holistik bilişsel stilleri kullanan bireylerin her zaman holistik bilişsel stili, analitik bilişsel stili kullanan bireylerin de her zaman daha çok analitik bilişsel stili kullandıkları ifade edilmektedir. Holistik bilişsel stil, bütünselci bir yaklaşımı gerektirmektedir. Bu stile eğilimli olan bireylerde olaylar, bir bütün olarak algılanmakta ve ona göre değerlendirilip yorumlanmaktadır. Bu stile eğilimli olan bireyler olaylara ilişkisel olarak bakmaktadırlar. Analitik bilişsel stil ise çözümlenmeli bir yaklaşımı gerektirmektedir. Bu stile eğilimli olan bireyler, olayları bir bütün olarak değil de olayı oluşturan her bir ayrıntıyı ayrı ayrı algılamaktadır. Ayrıntıları daha ayrıntılı olarak gözlemlemekte, değerlendirip yorumlamaktadır. Bu bireyler, olaylara daha çok kavramsal incelemeler olarak bakmaktadırlar (Kağıtçıbaşı, 2010, s.156).

Stil, bireylerin düşünme sırasında ya da bir şeyleri yaptıkları sırada kullandıkları yol olarak da tanımlanmaktadır (Zhang ve Sternberg, 2001). Escalona ve Heider 1959’da yapmış oldukları bir çalışmada ‘davranışsal stil’ terimini kullanmışlardır. Çocukların davranışlarını incelerken davranışlarının sürekliliğinin çocuğun uyumsal özellikleri ve davranışsal stillerine bağlı olarak değişebildiğini öne sürmüşlerdir. Çeşitli durumlarda bireylerin benzer stratejileri kullandıkları diğer bir değişle ‘stil’leri kullandıkları belirtilmektedir. Daha sonra ‘stil’ kavramının kişilik özelliği olarak açıklandığı ve ‘bilişsel stil’ kavramı olarak isimlendirildiği belirtilmiştir. Bazı yazarlar tarafından bilişsel stillerin büyük bir boyutunun bazı bireylerde global-holistik dikkati, algıyı ve düşünceyi etkilediği ve diğer bireylerde ise odaklanmış-detaylandırılmış dikkat, algılama ve düşünceyi etkilediği belirtilmektedir. Başka yazarların ise bu stillerle ilgili kavramların yerine ‘alan bağımlı’ ve ‘alan bağımsız’ terimlerini kullandığı belirtilmiştir. (Global ya da Analitik; Holistik ya da ‘serialist’). Kağıtçıbaşı, çalışmalarında bu terimleri benliğin oluşumuyla ilgili olarak açıklamaktadır. Ancak kendisi alan bağımlı yerine ilişkisel benlik terimini ve alan bağımsız yerine ise özerk benlik terimini kullanmaktadır. Bireyselci toplulukların benlik yapılarının daha çok özerk, Toplulukçu toplumların ise benlik yapılarının daha ilişkisel olduğundan söz edilmektedir (Kağıtçıbaşı, 2010). Bazı araştırmacıların ise bu terimlerden söz ederken ‘sağ beyinli-right-brained’ ve ‘sol beyinli-left-brained’ terimlerini kullandıkları belirtilmektedir (Aktaran Schmeck, 1988, s.9). Kağıtçıbaşı (2010, s.156), bilişsel stilleri bireyselcilik/toplulukçuluk kavramları açısından da değerlendirmiştir. Bu değerlendirmeden yola çıkılarak toplulukçu kültürlerde yaşayanların daha çok holistik bilişsel stile eğilimli oldukları, bireyselci kültürlerde yaşayanların ise Analitik bilişsel stile eğilimli oldukları söylenebilmektedir. Kağıtçıbaşı’na (2010, s.137), göre Analitik bilişsel stile eğilimli olan bireylerin özelliklerine benzer olarak bireyselci kültürde yaşayan bireylerin kendi davranışlarına ya da başkalarının davranışlarına içsel atıflarda buldukları belirtilmektedir.

Başkalarını anlayışları, davranışları açıklayışlarını, kendi davranışlarını ve bireylerin başkaları ile kurdukları iletişimi de etkilemektedir (Kağıtçıbaşı, 2010, s.137). Bireyselci kültürde yaşayan bireylerin, gözlenen davranışları kişisel özelliklere atfettikleri ve duruma bağlı olarak düşünmedikleri belirtilmiştir (Kağıtçıbaşı, 2010, s.156).

Riding ve Rayner (1998) bilişsel stil ayrımını iki farklı boyutta açıklamaya çalışmaktadırlar: holistik-analitik boyutu ve sözel-görsel boyutu. Holistik-Analitik boyutta bireylerin bilgiyi organize ederken bütüne ya da parçaya eğilimli olduklarını; ancak sözel-görsel stil boyutunda ise bilginin temsili sırasında sözel ya da zihinsel resimleri (thinking verbally or in mental pictures) düşünmeye eğilimli olduklarını belirtmişlerdir. Bilişsel stiller ile iletişim stratejilerinin ilişkisini araştıran Littlemore'un (2001) çalışmasında holistik/analitik bilişsel stile eğilimli olanların karşılaştırma temelli/tanımlama temelli iletişim stratejilerinden hangilerine eğilimli oldukları araştırılmıştır. Holistik/analitik bilişsel stil ayrımı ile karşılaştırma temelli/tanımlama temelli iletişim stratejilerinin seçimi arasında bir korelasyon olduğu belirtilmiştir. Çalışmada Holistik bilişsel stile eğilimli olanların karşılaştırma temelli iletişim stratejisini daha fazla kullandıkları, Analitik bilişsel stile eğilimli olanların ise hedefteki temel özelliklere odaklanmayı içerecek şekilde daha fazla tanımlama temelli iletişim stratejisini kullandıkları belirtilmiştir (Littlemore, 2001). Buradan da anlaşılacağı gibi bireylerin davranışları, bir bilişsel stile eğilimli olup olmamalarıyla yönlendirilmektedir.

Bilişsel stillerin EEG kayıtlarının karşılaştırıldığı bir çalışmada Bilişsel Stil Analizi öncesinde EEG kaydı alınırken sözel görevler verilmiştir. Çalışmada EEG kayıtlarında Alfa frekanslarının değerlendirildiği gözlenmektedir (Glass ve Riding, 1999). Kortikal nöronların senkronize olduğu durumlarda alfa ritimlerinin gözlendiği ve gama (40-70Hz) ritimlerinin daha çok görsel korteksin tipik bir özelliği olduğu belirtilmektedir. Ayrıca parieto-okspital bölgelerin İşitsel/Görsel bilişsel stiller ile daha çok ilişkilendirildiği belirtilmiştir. (Aktaran Glass ve Riding, 1999). Çalışmada sözel görevlerde EEG alfa frekansının Holistik bilişsel stile eğilimli olan katılımcılarda Analitik bilişsel stile eğilimli olanlara göre daha yüksek olarak gözlendiği belirtilmiştir. Sağ hemisferin posteriyor-temporal bölgelerinde EEG alfa frekanslarının Sözel bilişsel stile eğilimli olan katılımcılarda daha yüksek olarak gözlendiği belirtilmiştir. Sol hemisferin aynı bölgesinde ise bu frekansların Görsel bilişsel stile eğilimli olanlarda daha yüksek olduğu belirtilmiştir. Ayrıca hem Holistik hem de Sözel bilişsel stile eğilimli olan katılımcıların kortikal aktivasyonunun sol hemisferinde daha fazla gözlendiği belirtilmektedir (Glass ve Riding, 1999).

2.3. Yüksek/Düşük Bağlam

Toplumların kültürel iletişiminin farklılaşması ile ilgili olarak Yüksek Bağlam-Düşük Bağlam ayrımı ve Edward Hall (1976) tarafından öne sürülmüştür. Hall (1976) iletişim biçimleri

açısından farklı kültürlerde bulunan bireyleri Yüksek Bağlam (high-context)-Düşük Bağlam (low-context) düzleminde ayırdığını belirtmektedir. Bağlam, bir iletişim durumunu çevreleyen uyarıcı faktörler olarak tanımlanmaktadır (Morden, 1999). Bağlam, deneyimleri, davranışları, jest ve mimikleri, mesaja yapılan vurguyu, diğer bir deyişle mesajı ilgilendiren tüm durumları içermektedir (Dozier, Husted, ve McMahon, 1998). Hall (1976)'e göre düşük bağlamlı kültürlerde bulunanlar yüksek düzeyde bireyselleşmiştir, diğerlerine ilgileri azdır, iletişim sırasında verilen mesajdaki ayrıntılar ile ilgilenirler, bilgileri verilen mesajda ararlar. Yüksek bağlamlı kültürlerde bulunanlar toplumla bütünleşmiştir, iletişim kuracakları sırada bilgiyi mesaj içinde aramazlar, mesajı çevreleyen diğer bilgiler daha önemlidir (Hall, 1976, s.39). Yüksek Bağlam-Düşük Bağlam ayrımı Kağıtçıbaşı (2010)'nın belirtmiş olduğu Toplulukçuluk/Bireycilik ayrımına benzemektedir.

Hall (1976)'ın belirttiği kültürel farklılıklar açısından değerlendirildiğinde Japonya, Kore gibi yüksek bağlamlı kültürlerde yaşayan bireylerin anlatmak istediklerini daha çok ima içererek anlatma eğiliminde oldukları, dinleyen bireylerin de bu ima içeren anlamlara (dolaylı anlamlara) daha çok bakma eğiliminde oldukları belirtilmektedir. Buna karşın Amerika, Almanya gibi düşük bağlamlı kültürlerde yaşayan bireylerin ise anlatmak istediklerini daha çok doğrudan sözel olarak ifade etme eğiliminde oldukları, bu yüzden dinleyen bireylerin de bu doğrudan ifadelere bakmaya eğilimli oldukları belirtilmektedir (Holtgraves, 1997).

2.4. Türkiye'de Durum ve Yapılan Çalışmalar

Erdem ve Ünlü (2006) Türkiye'de üç farklı ilde bulunan hastane çalışanları ile yapmış oldukları bir çalışmada yüksek bağlam-düşük bağlam modeli incelenmeye çalışılmıştır. Bu çalışmanın sonuçlarına göre çalışanların daha çok yüksek bağlamlı iletişimi tercih ettikleri ve buldukları ortamda daha çok imalı ve dolaylı bir iletişimin baskın olduğu belirtilmektedir. Ayrıca aynı çalışmada eğitim düzeyinin artması ile bireylerin yüksek bağlamlı iletişim eğilimlerinin de arttığı gözlenmiştir (Erdem ve Ünlü, 2006). Benzer başka bir çalışma da bir üniversitenin akademik personeli ile yürütülmüştür. Çalışmanın sonuçlarına göre bu üniversitede bulunan akademik personelin de yüksek bağlamlı iletişimi düşük bağlamlı iletişime göre daha fazla tercih ettiği belirtilmektedir. Hastane çalışanları gibi burada da üniversitenin akademik personelinin imalı, kapalı ve dolaylı bir iletişimin baskın olduğu görülmüştür (İzğüden ve Erdem, 2017). Üniversite öğrencilerinin eğilimli oldukları bilişsel stillerin değerlendirildiği diğer bir çalışmada ise kız ve erkek öğrencilerin holistik veya analitik bilişsel stilleri açısından farklılaştığı ancak sözel veya görsel bilişsel stilleri açısından birbirinden farklılaşmadıkları belirtilmiştir. Çalışmanın sonuçlarına göre kız öğrencilerin daha çok holistik bilişsel stile eğilimli oldukları, erkek öğrencilerin ise analitik bilişsel stile eğilimli oldukları belirtilmektedir (Bebek, 2004). Yöneticilerin bilişsel stillerinin farklılaşıp farklılaşmadığının

incelendiği bir araştırmada kadın ve erkek yöneticilerinin bilişsel stilleri açısından farklılaşmadıkları gözlenmiştir. Aynı çalışma bilişsel stil eğilimleri açısından farklı bölümlerde okuyan öğrencileri de karşılaştırmıştır. Çalışmada işletme lisans programında yönetim ve organizasyon alanında bulunanların daha holistik bilişsel stile eğilimli, pazarlama alanında bulunanların ise daha analitik bilişsel stile eğilimli olduklarını belirtilmektedir (Atay, 2001).

2.5. Beyin

Beyin, nöron olarak da isimlendirilen büyük sinir hücresi yığınları, glia ve diğer desteklenen hücrelerden oluşmaktadır. Beyin, kafatası kemiğinin beyin-omurilik sıvısı (BOS) içinde yüzen bedende en çok korunan organdır. Beyinde çok fazla kan bulunmakta ve kimyasal olarak kan-beyin bariyeri tarafından korunmaktadır. Beyin kalpten kanın yaklaşık %20sini sürekli olarak almaktadır (Carlson, 2008; s.26).

Beyin kabuğu (cerebral cortex) yaklaşık 3mm kalınlığında ve beyin yarımkürelerinin etrafını sarmaktadır. Beyin kabuğu, beyin yarımkürelerinin en dışında gri maddeden oluşmuştur. İçindeki sinir hücreleri hareket kontrolü ve algılamada yaşamsal role sahiptir. Hücreler nöral borunun içinde yukarı doğru çıkarak merkezi sinir sisteminin hücrelerini oluşturur. Beyin kabuğu bunun en dışında gelişir. Beyin yarımkürelerinin Frontal, Temporal, Parietal, Oksipital lobları içeren büyük yüzeyini örten beyin kabuğu neokorteks olarak da adlandırılmaktadır (Carlson, 2008; s.69).

Beyin son derece karmaşık bir yapıdadır ve beyincik (cerebellum) ile beyin kabuğu yüzeyinde yapısal olarak birbirinden ayrılan 4 bölümden (lob) oluşmaktadır (Şekil 2.2).

Frontal Lob: beyin kabuğu üzerinde merkezi oluşunun (beyin kıvrımı girintisi-sulcus) ön kısmının tamamını kapsayan ve göz kürelerine kadar uzanan bölgedir (Carlson, 2008; s.69). Düşünme, yargılama, uzun-sürelili planlar, dikkat, problem çözme, karar verme olmak üzere karmaşık bir biliş oluşturmak amacıyla tüm alanlardan bilgi sağlayan bölümleri içermektedir (Carter, 2019; s.68)

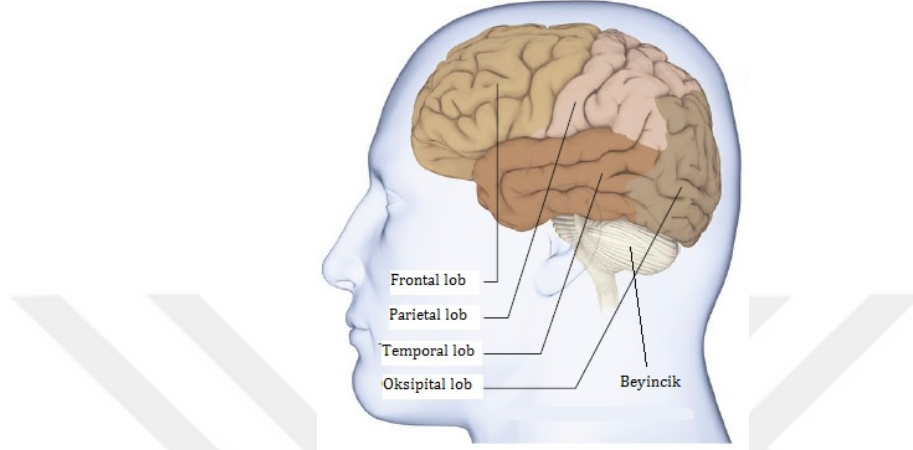
Temporal Lob: beyin kabuğu üzerinde frontal lobun arkası, parietal lobun alt kısmı ve oksipital lobun ise ön kısmında kalan bölgedir (Carlson, 2008; s.69). Herhangi bir ana ait 'bütünsel' bir bilgi verebilmek için algısal olarak elde edilen bilgileri bir araya getiren, bellek, konuşma ve öğrenme gibi işlevlerin de bulunduğu bölümleri içermektedir (Carter, 2019; s.69)

Oksipital Lob: beyin kabuğu üzerinde en arka kısımda yer alan bölgedir (Carlson, 2008; s.69). Görme duyusundan sorumlu olan bölümleri içermektedir. Bu bölümde hasar olması durumunda görme ile ilgili bozukluklar oluşabilmektedir (Carter, 2019; s.82)

Parietal Lob: beyin kabuğu üzerinde merkezi oluşunun (beyin kıvrımı girintisi-sulcus) arka kısmında ve temporal lob'un üst orta kısmını kapsayan bölgedir (Carlson, 2008; s.69).

Bedenin konumuna göre hareketin düzenlenmesi, hareketlerin koordinasyonunu sağlayan bölümleri ve duyuusal bilginin işlendiği bölümleri içermektedir (Carter, 2019; s.116).

Beyincik: Beynin en alt arka kısmında yer alan bölgedir. Temel işlevleri, kasları kontrol ederek beden hareketlerini koordine etmek; beden dengesini ve duruşunu sağlamak ve algısal alanlardan gelen bilgilere göre ince motor hareketleri yönlendirmektir (Carter, 2019; s.63).

Şekil 2.2. Beyin Kabuğu ve Beyincik. (Carter, 2019'dan uyarlanmıştır, s.66)

2.6. Elektroensefalografi (EEG)

Beyinde hücrelerin elektriksel sinyaller oluşturarak birbirleri ile bağlantı kurdukları bilinmektedir (Kamel, 2015; s.36). İnsan beyinde sinir hücrelerinin aktivitesi tüm bedene yayılmış bir şekilde doğum öncesi dönemin 17. ve 23. haftaları arasında başlamaktadır (Sanei ve Chambers, 2007; s.1). Beyindeki aktif olan nöronların (sinir hücrelerinin) aktivitesi, elektriksel akım ortaya çıkarmaktadır. Bu akımların bir kısmı kafa derisi yüzeyine ulaşabilmekte ve Elektroensefalografi ile kaydedilebilmektedir. Beyin kabuğu, kafa derisinin hemen altında olan ilk bölüm olduğu için EEG'de kaydedilebilen bu akımlar çoğunlukla bu bölümde bulunan sinir hücrelerinin aktivitesini yansıtmaktadır (Kamel, 2015; s.36). EEG, kafa derisi boyunca ortaya çıkan potansiyel farklılıkları ölçerek beyindeki elektriksel aktiviteyi kaydetme olarak belirtilmektedir. EEG, beyin elektriksel aktivitesini ölçerek beyindeki işlevlerin analizini sağlayabilmektedir (Di Russo ve Pitzalis, 2014). İnsan EEG sinyallerinin varlığını ilk defa Alman Psikiyatrist Hans Berger'in keşfettiği bilinmektedir (Şekil 2.3). Berger, ilk EEG kaydının raporunu 1929 yılında yazmıştır (aktaran Sanei ve Chambers, 2007; s.2). Tipik olarak, EEG sinyalleri 0.4 ile 40 Hz'lik frekans bandı içinde 10 ile 100 μ V arasında değişen bir genliğe sahiptir (Şekil 2.4). Analizlerde en yaygın olarak kaydedilen frekans bantları (Kamel, 2015; s.36);

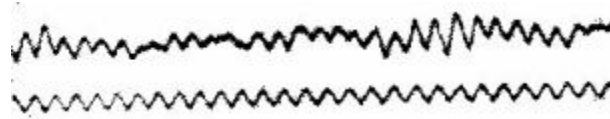
Delta (δ): 3.5 Hz ve altında frekans aralığında kaydedilen EEG aktivitesidir. En yüksek genlik ve en düşük frekansta kaydedilmektedir. Bebeklerde 1 yaşına kadar ve uykunun 3. ile 4. evrelerinde baskın olarak ölçülebildiği gözlenmektedir (Kamel, 2015; s.36).

Teta (Theta - θ): 3.5-7.5 frekans aralığında kaydedilen EEG aktivitesidir ve 'yavaş' aktivite olarak sınıflandırılmaktadır. Uykuda ya da 13 yaşına kadar olan çocuklarda kaydedilebilmektedir. Özellikle hayal kırıklığından kaynaklanan duygusal stres yaşandığı sırada da kaydedilebilmektedir. Yetişkinlerde uyanık oldukları sırada kaydedilmesinin anormal bir durum olduğu belirtilmektedir (Kamel, 2015; s.37).

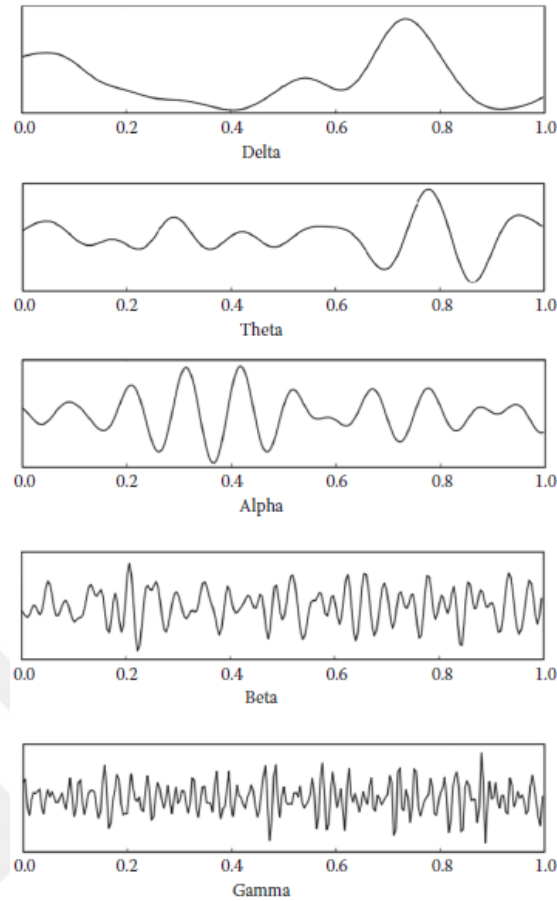
Alfa (Alpha - α): 7.5-12.5 Hz frekans aralığında kaydedilen EEG aktivitesidir. Genellikle her iki yarımkürede kafanın arka bölümünden alınan kayıtlarda gözlenebilmektedir. Gözlerin kapalı olduğu zamanlarda gevşeme sırasında kaydedilebilirken; gözlerin açık olduğu zamanlarda bir düşünceye yoğunlaşma, konsantre olma sırasında kaybolmaktadır. Rahat bir durumda bulunan yetişkinlerde özellikle 13 yaşından itibaren kaydedilebilen ana ritimdir (Kamel, 2015; s.37).

Beta (β): 12.5-30 Hz frekans aralığında kaydedilen EEG aktivitesidir. Genellikle her iki yarımkürede kafanın ön bölümünden alınan kayıtlarda gözlenebilmektedir. Gözler açıkken, kaygılı ya da endişeli iken en baskın olarak kaydedilebilmektedir (Kamel, 2015; s.37).

Gama (Gamma - Γ): 31 Hz ve daha üstünde kaydedilen EEG aktivitesidir. Beta ve Gama dalgaları birlikte biliş, dikkat ve algı ile ilişkilendirilmektedir. Bilinçlilik durumunu yansıttığı düşünülmektedir (Kamel, 2015; s.37).

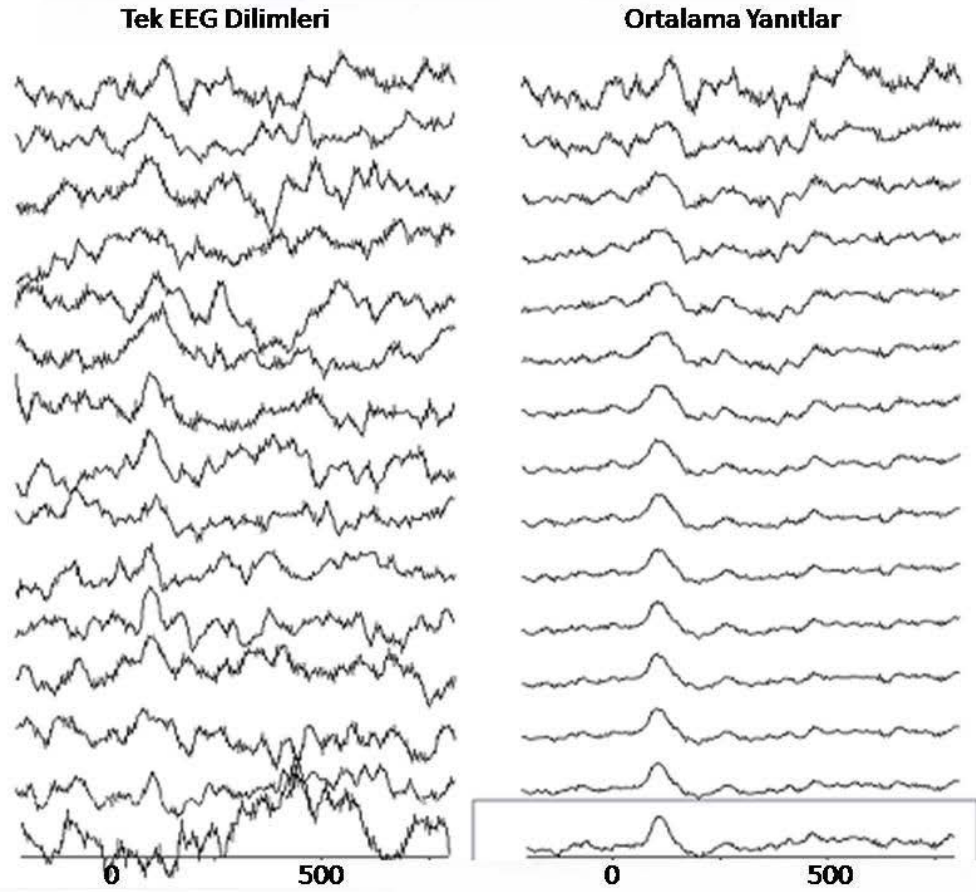
Şekil 2.3. İnsandan alınan ilk EEG kaydı (Alfa - α ritmi).

Şekil 2.4. Yaygın olarak kaydedilen EEG frekans bantları – Zaman: 0 s. – 1 s. arası. (Nisar ve Yeap, 2015'ten uyarlanmıştır, s.7). Genellikle hem EEG hem OİP uygulamaları nörobilimsel çalışmalarda ve Psikiyatride tanı koyma amaçlı olarak çok kullanılmaktadır (Sanei ve Chambers, 2007; s.127).

2.6.1. Olaya İlişkin Potansiyel (OİP) (Event-Related Potential – ERP)

Olaya ilişkin potansiyellerin (OİP) ilk defa 1964 yılında açıklandığı belirtilmektedir. OİP, duyuşsal, duygusal ya da bilişsel olaylara karşı beyin kabuğundaki elektriksel aktivitelerin oluşturduğu EEG ölçümleridir. Duyu, motor ya da bilişsel uyaranlar ile karşılaştıkları süre içerisinde beyin kabuğu üzerinde birbirini takip eden elektriksel aktivitelerin oluşturduğu dalgalanma aksiyon potansiyeli olarak ölçülmektedir. OİP, bu çok sayıdaki aksiyon potansiyellerinin toplamı olarak gözlenebilmektedir. OİP, süreklilik gösteren EEG aktivitesine göre oldukça küçüktür. Bu nedenle OİP'leri açıklayabilmek için Şekil 2.5'teki gibi ortalama alma yöntemi kullanılmaktadır (Sanei ve Chambers, 2007; s.127; Maraşlıgil, 2016; s.9).

Şekil 2.5. Ortalama alma yöntemini kullanarak sürekli EEG aktivitesi içinden Olaya İlişkin Potansiyelleri ortaya çıkarma. (Maraşlıgil, 2016'dan alınmıştır, s.9).

OİP sinyalleri, P300 gibi P harfi ile temsil edilen pozitif dalgalar veya N100 ve N200 gibi N harfi ile temsil edilen negatif dalgalar olarak kaydedilebilmektedir. Sayılar işitsel, görsel ya da dokunsal uyarıcıdan sonra geldiği milisaniye (ms) cinsinden süreyi ifade etmektedir. Örneğin, uyarının başlangıcından 100 ms sonra ortaya çıkan pozitif sinyaller P100 olarak ifade edilebilmektedir ve uyarının fiziksel özelliklerinden etkilenmemektedir. P300 gibi sinyaller uyarının fiziksel özelliğinden etkilenmemektedirler (Sanei ve Chambers, 2007; s.127).

P3 dalgası, Sutton ve diğerleri (1965) tarafından ilk defa tanımlanmıştır (Şekil 2.6). Bilgi işleme süreci ve dikkat ile ilgili deneysel araştırmalarda en sık kaydedilebilen OİP'lerden biri olduğu belirtilmektedir. P300 dalgası, çalışmalarda verilen uyarının sunumundan yaklaşık 300 ms sonra ortaya çıkmaktadır. Çalışma belleğinin güncellenmesini ve dikkat ile ilgili süreçleri yansıttığı düşünülen pozitif bir dalgadır (Sutton ve diğerleri, 1965).

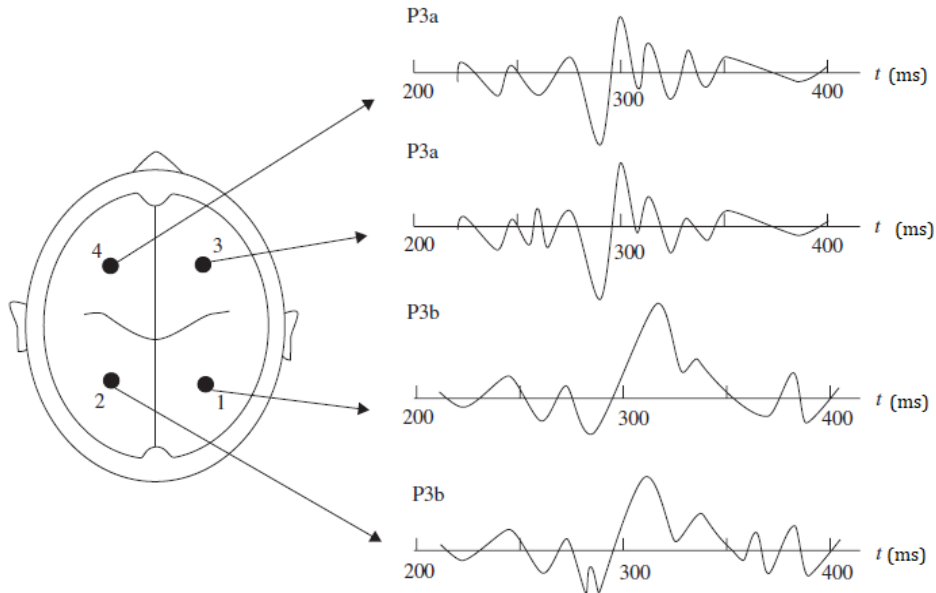
Frontal ve sentral bölgelerde gözlenebilen N1 dalgası uyarana ilk geldiği anda verilen dikkatle ilişkili olarak ortaya çıkmaktadır. Uyarının duyuşal ve fiziksel özelliğine göre latansı ve genliği değişebilmektedir. Uyarana dikkatin tetiklenmesi ve uyarıların duyuşal olarak analizi ile ilişkilidir (Hillyard ve Kutas, 1983). Parietal de ise P1 dalgası olarak ortaya çıkmaktadır. Duyuşal süreçleri çok zayıf bir şekilde yansıttığı belirtilmektedir.

P2 dalgası bilişsel eşleştirme sistemi ile ilgili bir dalga olduğu, duyuşsal uyarıların tanımlanması, karşılaştırılması, sınıflandırılması ve duyuşsal uyarıların hakkında karar verilmesi ile ilgili ortaya çıkan yanıt olduğu ifade edilmektedir. Bireyin duyuşsal tarama davranışını ifade edebildiği belirtilmektedir (Barry, Kirkaikul ve Hodder, 2000).

N2 dalgası bilişsel bir ödev gerçekleştirildiği sırada, ödevle ilgili olmayan uyarılara karşı otomatik olarak ortaya çıkan yanıt olduğu ifade edilmektedir. Pasif dikkat ile ilişkili olduğu da belirtilmektedir (Falkenstein, Hoormann ve Hohnsbein, 2002).

Daha çok frontal lobda gözlenebilen P3 dalgasının dikkat ve bellekteki bilgilerin güncellenmesi ile ilişkili olduğu belirtilmektedir. P3 potansiyel genliği, frontal ve santral elektrot bölgelerinden parietale doğru gidildikçe artmakta; P3 latansları ise elektrot bölgeleri arasında daha fazla sabit kalmaktadır. P3 potansiyel genliği, hedef uyarının değerlendirilme sürecinde dikkatle ilgili kaynakların kullanım miktarını yansıtır ve ödevin zorluk derecesi ile doğru, ödevin sıklığı ile ters orantılı olarak değişim göstermektedir. Buna karşın, P3 potansiyel latansı ise uyarıların sınıflandırılma hızını yansıtır ve potansiyel latansın kişinin hedef uyarana gösterdiği dikkati ve ilgisi ile ters orantılı olduğu belirtilmektedir (Polich, 2007).

P300'ü takiben oluşan geç pozitif potansiyellerin (GPP-LPP), beyin daha çok konuşma dilini işleme sırasında oluştuğu belirtilmektedir. Cümlenin içeriğindeki ve cümle sonundaki kelimenin içeriğindeki semantik farklılıkların belirlenmesi ile belirginleşebildiği belirtilmektedir (Hillyard ve Kutas, 1983; Ji, Porjesz, ve Begleiter, 1998). GPP'nin, santral ve parietal bölgelerde çoğunlukla uyarı sonrası 400-600 milisaniye civarında ortaya çıktığı belirtilmektedir (Schupp ve diğerleri, 2006).

Şekil 2.6. Bölgeye göre kaydedilen P300 OİP sinyalleri (Sanei ve Chambers, 2007'den uyarlanmıştır, s.127).

Dili anlamının elektrofizyolojisi üzerine çalışmalar çok yenidir. Görsel olarak zengin bir bağlam içinde dili anlamayı inceleme açısından sanal gerçeklik ve EEG ölçümü kullanımının geçerliliğinin test edildiği bir çalışmada katılımcılara dili anlama ile ilgili verilen görevlerde özellikle N400 dalgasının gözlemlendiği belirtilmektedir (Tromp ve diğerleri, 2018).

Dolaylı anlamlara yönelik katılımcıların OİP'lerinin değerlendirildiği bir çalışmada anlamlar açısından farklı OİP'lerin oluşabileceğinin beklendiği belirtilmiştir. Ancak bu çalışmada katılımcılar sanal bir restoran ortamındadır. Bir bağlamda katılımcılar garson olarak görevlendirilirken, diğer bir bağlamda eleştirmen olarak rol almışlardır. OİP'lerdeki farklılık dolaylı anlamlar açısından değil de roller arasındaki farklılıkla ilişkili olarak bulunmuştur (Tromp, 2018; s.98).

2.7. Araştırmanın Amacı ve Kapsamı

Çalışmada Sözel/Görsel ile Holistik/Analitik bilişsel stillerin farklı bağlamlarda yapılan konuşmaların algılanmasında etkisinin olup olmadığı; varsa bu etkinin her iki hemisferdeki EEG örüntüsü incelenmiştir.

Türkçe sözlükte bağlam ya da kontekst “herhangi bir olguda olaylar, durumlar, ilişkiler örgüsü veya bağlantısı, bütünlük” olarak tanımlanmaktadır. Üçüncü anlamda dil bilimi açısından “bir dil birimini çevreleyen, ondan önce veya sonra gelen, birçok durumda söz konusu birimi etkileyen, onun anlamını, değerini belirleyen birim veya birimler bütünü” olarak tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu, 2011, s. 230).

Boothroyd (2002), fiziksel ve sosyal bağlam ile beraber bir kelimeyi oluşturan harflerin kelimenin bağlamını oluşturduğunu, kelimelerin bir arada bütün oluşturarak cümle bağlamını oluşturduğunu, bir araya gelen kendi içerisinde ilişki örüntüsü bulunan cümlelerin ise paragrafların bağlamını oluşturduğunu belirtmektedir.

Bu bilgilerden yola çıkılarak “konuşma bağlamı” terimi şu şekilde tanımlanabilmektedir: Konuşma/Sohbet metninin içeriği, metni oluşturan olaylar, olaylar arasındaki ilişkiler ve bu ilişkileri etkileyecek olan kelimelerin bütününden oluşmaktadır. Cümlelerin her biri kendi içerisinde örüntünün bir parçasını oluşturduğu gibi; olay örüntüsü de cümlelerin bir arada kullanılmasıyla oluşturulmuştur. Çalışmada farklı olay örüntüleriyle diğer bir deyişle farklı konuşma bağlamlarında konuşma metinleri oluşturulmuştur.

2.8. Araştırma Soruları

- Holistik ya da Analitik bilişsel stili kullanmaya eğilimli olma konuşmanın algılanmasında farklılığa yol açar mı?

- Görsel ya da Sözel bilişsel stili kullanmaya eğilimli olma konuşmanın algılanmasında farklılığa yol açar mı?
- Konuşmanın algılanması sırasında ima edileni ya da doğrudan söyleneni daha önce ve daha fazla algılayan bireylerin olaya ilişkin potansiyel kayıtları birbirinden farklılaşmakta mıdır?
- Holistik ya da Analitik bilişsel stili kullanmaya eğilimli olan bireylerin konuşmanın algılanması sırasında olaya ilişkin potansiyel kayıtları birbirinden farklılaşmakta mıdır?
- İma edilenin ya da doğrudan söylenenin algılanmaya çalışıldığı sırada bireylerin olaya ilişkin potansiyel kayıtlarında bir farklılık gözlenir mi?

2.9. Teorik Çerçeve ve Hipotezler

Bu noktada çalışmayı temel olarak kavrayan dört ana hipotezin var olduğu söylenebilir:

- Holistik bilişsel stili kullanmaya eğilimli olanlar konuşmayı algılarken ima edilen yorumu tercih etmeye daha fazla eğilimlidir.
- Analitik bilişsel stili kullanmaya eğilimli olanlar konuşmayı algılarken doğrudan söylenen yorumu tercih etmeye daha fazla eğilimlidir.
- Sözel bilişsel stili kullanmaya eğilimli olanlar konuşmayı algılarken ima edilen yorumu tercih etmeye daha fazla eğilimlidir.
- Görsel bilişsel stili kullanmaya eğilimli olanlar konuşmayı algılarken doğrudan söylenen yorumu tercih etmeye daha fazla eğilimlidir.

Çalışmanın ana hipotezleri bu şekilde olmakla birlikte, alt hipotezler ise şu şekilde sıralanmıştır:

- Katılımcıların ima edilen metinlerde “ima var” diye seçtikleri zamanlar ile doğrudan söylenenin bulunduğu metinlerde “ima yok” diye seçtikleri zamanlar arasındaki EEG kayıtlarında farklılık vardır.
- Analitik bilişsel stili kullanmaya eğilimli olan katılımcılar ima edilen yorumun bulunduğu metinlerde “ima var” diye seçtikleri durumlar ile Holistik bilişsel stili kullanmaya eğilimli olan katılımcılar ima edilen yorumun bulunduğu metinlerde “ima var” diye seçtikleri durumlar arasındaki olaya ilişkin potansiyel kayıtlarında farklılık vardır.
- Analitik bilişsel stili kullanmaya eğilimli olan katılımcıların doğrudan söylenenin bulunduğu metinlerde “ima yok” diye seçtikleri durumlar ile Holistik bilişsel stili kullanmaya eğilimli olan katılımcıların doğrudan söylenenin bulunduğu metinlerde

“ima yok” diye seçtikleri durumlar arasındaki olaya ilişkin potansiyel kayıtlarında farklılık vardır.

- Katılımcıların ima edilen yorumun bulunduğu metinlerde “ima var” diye seçtikleri zamanlar ile doğrudan söylenenin bulunduğu metinlerde “ima yok” diye seçtikleri zamanlar arasındaki tepki süresi ölçümlerinde farklılık vardır.
- Analitik bilişsel stile eğilimli olan katılımcılar ima edilen yorumun bulunduğu metinlerde “ima var” diye seçtikleri durumlar ile Holistik bilişsel stile eğilimli olan katılımcılar ima edilen yorumun bulunduğu metinlerde “ima var” diye seçtikleri durumlar arasındaki tepki süresi ölçümlerinde farklılık vardır.
- Analitik bilişsel stili kullanmaya eğilimli olan katılımcıların doğrudan söylenenin bulunduğu metinlerde “ima yok” diye seçtikleri durumlar ile Holistik bilişsel stili kullanmaya eğilimli olan katılımcıların doğrudan söylenenin bulunduğu metinlerde “ima yok” diye seçtikleri durumlar arasındaki tepki süresi ölçümlerinde farklılık vardır.

2.10. Sınırlılıklar

Bu çalışma Mersin ilinde yürütüleceği için sadece Mersin Üniversitesindeki öğrencilerle sınırlı kalabilmiştir. Öncelikle 2018-2019 ve 2019-2020 yılları arasında Mersin Üniversitesinde eğitim gören öğrencilerin verileriyle sınırlıdır. Bu sınırlılık, elde edilen veri ve sonuçların ülkenin tamamına genellenebilirliğini azaltmakla birlikte üniversitede bulunan öğrencilerin ülkenin farklı illerinden geldiği göz ardı edilmemelidir. Ülke geneli için de elde edilen veriler ve sonuçlar açısından değerlendirmenin sağlanabilmesi için üniversitede bulunan tüm fakültelerin tüm bölümlerindeki öğrencilerine ulaşılmaya çalışılmıştır. Metinler okunurken EEG kayıtları alındığı sırada göz hareketlerinin çok fazla olmasından dolayı analizler bu bölümler dışında kalan EEG kayıtları ile sınırlı kalmıştır.

3. BÖLÜM 1

3.1. Materyal ve Yöntem

3.1.1. Prosedür

Çalışma için Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Etik kurulundan onay alınmıştır. Daha sonra çalışma kapsamında kullanılmak üzere ima içeren yorumun ve doğrudan söylenenin bulunduğu konuşma metinleri oluşturulmuştur. Bu metinler oluşturulurken bireylerin gündelik hayatta iletişim kurarken en çok kullandıkları bağlamlar dikkate alınarak ve aynı zamanda ima içeren konuşma metinleri kullanan önceki araştırmaların metinlerinden yararlanılarak somut konuşma metinleri oluşturulmuştur. Oluşturulan metinler ilk olarak Mersin Üniversitesi'nin farklı fakülte ve bölümlerinde hem doktora öğrencisi olan hem de araştırma görevlisi olarak çalışmakta olan 10 bireye okutulup önerilen düzeltmeler yapılmıştır. Çağ Üniversitesi Psikoloji bölümünde ikinci sınıfta okuyan ve Psikolojide Deneysel Uygulamalar dersini almakta olan bir grup öğrenci ile Mersin Üniversitesi Psikoloji bölümünde dördüncü sınıfta okuyan bir grup öğrenciye uygulama yapılarak son hali oluşturulmuştur. Daha sonra Mersin Üniversitesi'nin farklı bölümlerinde öğrenimine devam eden lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencilerine ulaşılarak çalışmaya gönüllü olarak katılmak isteyenlere randevu günü ve saati verilmiştir. Çalışma iki aşamadan oluşturulmuştur. İlk aşamada randevu gün ve saatlerinde öğrenciler, Mersin Üniversitesi Psikoloji Bölümü araştırma laboratuvarına gelmişlerdir. Katılımcılara çalışma ile ilgili genel bilgiler verilir, onamları alındıktan sonra bireysel olarak bilgisayar ekranına yüklenmiş olan Bilişsel Stil Analizi (BSA) testi uygulanmıştır. Ardından katılımcılardan Anlam Yorumlama Görevinde sunulan durumları değerlendirmeleri, Kültürel İletişim Ölçeği-Türkçe (KİO-TUR) ile Dolaylılık ölçeğini doldurmaları istenmiştir. Sıralama etkisinin ortadan kaldırılması için gelen katılımcıların yarısına ilk olarak BSA testi, diğer yarısına ise ilk olarak Anlam Yorumlama Görevi, KİO-TUR ölçeği ve Dolaylılık Ölçeği uygulanmıştır. Anlam yorumlama görevinde sunulan konuşma metinlerinde bağlam kısa bir şekilde sunulduktan sonra her konuşma en az iki kişi arasında geçecek şekilde oluşturulmuştur. Burada katılımcının görevi durumun kısa açıklamasını ve durumla ilgili konuşma metnini okumak ve daha sonra konuşmacılar arasından son söylenen ifadeyi nasıl yorumladıklarını göstermektir. Metinlerden sonra son söylenen ifade ile ilgili iki yorum sunulmuştur. Katılımcılar burada listelenen iki yorumdan birini seçmektedir. Uygulama tamamlandıktan sonra çalışmanın ikinci aşaması ile ilgili genel bir bilgi verilerek, ikinci aşamaya katılıp katılamayacakları sorulmuştur.

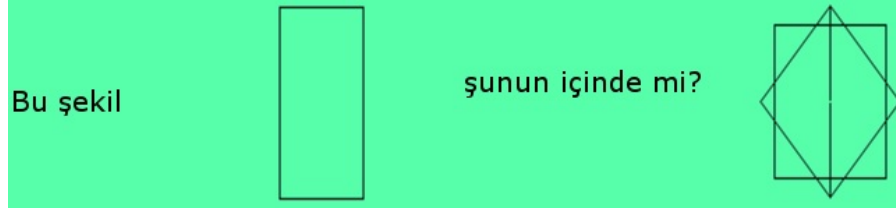
3.1.2. Örneklem

Çalışmanın evrenini Mersin Üniversitesi'nin tüm fakültelerindeki tüm bölümlerinde okuyan lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencileri oluşturmuştur. Çalışmanın örneklemini için Mersin Üniversitesi'nin tüm fakültelerindeki tüm bölümlerinde okuyan öğrencilere ulaşılmaya çalışılmıştır. Örneklem Mersin Üniversitesi'nin tüm fakültelerindeki tüm bölümlerinde okuyan öğrencilerden "rastgele örnekleme" yoluyla oluşturulmuştur.

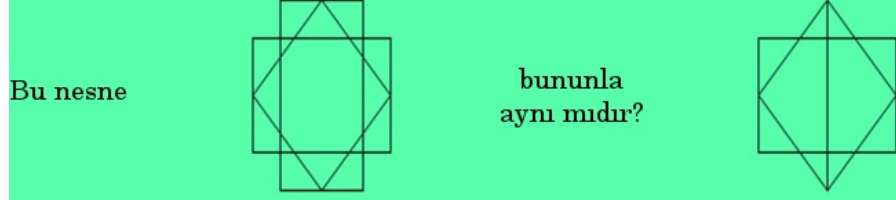
Çalışmaya toplam 108 öğrenci gönüllü olarak katılmıştır. Katılımcılardan 2'sinin ölçükleri isteksiz olarak doldurması, 1'inin BSA testindeki görevleri yanlış anlaması ve 1'inin de tüm ölçümlerinin normal dağılım değerlerinin dışında kalmasından dolayı veriler 65 K 39 E olmak üzere 18 ile 30 arasındaki yaşlarda olan (ort.= 21.74; ss.= 2.64) 104 katılımcı üzerinden değerlendirilmiştir. Katılımcılardan 91'i baskın olarak sağ elini, 11'i baskın olarak sol elini ve 2'si ise iki elini de kullandığını belirtmiştir.

3.1.3. Veri Toplama Araçları

Bilişsel Stil Analizi (Cognitive Style Analysis-CSA): Riding tarafından 1991'de geliştirilmiş olan Holistik ve Analitik Bilişsel Stil ile Görsel ve Sözel Bilişsel Stil ayrımlarını yapabilmeyi sağlayan bir testtir. Peterson, Deary ve Austin (2003) bu teste paralel bir test geliştirmiştir. Yapılan çalışmalar ve güvenilirlik analizleri sonucunda testin genişletilmiş halinde kullanılmasının en güvenilir olduğu sonucuna varılmıştır (Peterson, Deary ve Austin, 2007). Test, Holistik/Analitik Bilişsel Stil ayrımı için kullanılmak üzere Holistik boyutu 40 ve Analitik boyutu 40 olmak üzere toplam 80 maddeden oluşturulmuştur (örn. Şekil 3.1 ve Şekil 3.2). Sözel/Görsel Bilişsel Stil ayrımı için kullanılmak üzere Görsel boyutunda 58 kelime çifti ve 58 resim çifti (toplam 116) ile Sözel 58 kelime çifti ve 58 resim çifti (toplam 116) olmak üzere toplam 232 madde bulunmaktadır (Örn. Şekil 3.3 ve Şekil 3.4). Uygulama, bilgisayar ekranına yüklenebilen CSA programı ile yapılmaktadır. Bireysel olarak uygulanan bir testtir. Holistik Bilişsel Stil boyutunun maddelerinde ikişer tane birbirine benzeyen ya da benzemeyen karmaşık geometrik şekiller bulunmaktadır. Testin yönergesinde katılımcılara bu şekillerin birbirinin aynısı olup olmadığı sorularak ellerinden geldiğince hızlı ve doğru bir şekilde yanıt vermeleri istenmektedir. Analitik Bilişsel Stil boyutunun maddelerinde ise bir karmaşık geometrik bir şekil ile bu şekillerin arasında bulunan veya bulunmayan tek bir şekil bulunmaktadır. Testin yönergesinde katılımcılara sol tarafta bulunan şeklin sağda bulunan karmaşık şekil içinde yer alıp almadığı hakkında ellerinden geldiğince hızlı ve doğru bir şekilde yanıt vermeleri istenmektedir. Katılımcılar "1" ve "2" tuşlarını kullanarak yanıtları "EVET" ise "1"e, "HAYIR" ise "2"ye basmaktadır. Test, katılımcıların her bir maddeyi ne kadar sürede yanıtladıkları ile değerlendirilmektedir.

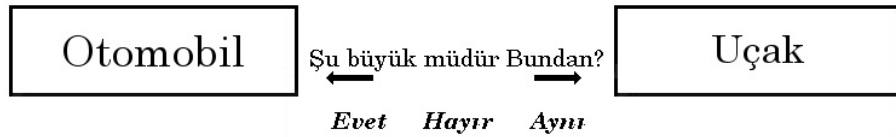

Şekil 3.1. Analitik Bilişsel Stil maddelerinden bir örnek

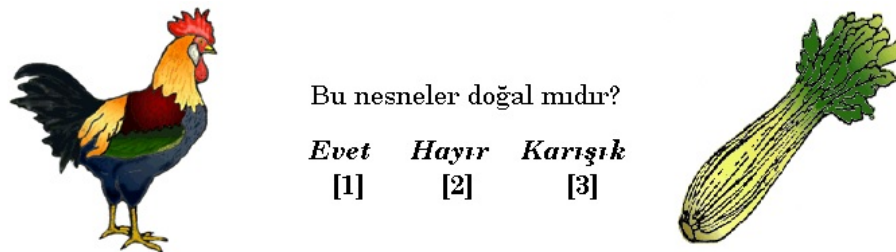

Şekil 3.2. Holistik Bilişsel Stil maddelerinden bir örnek

Görsel ve Sözel boyutların maddelerinde 58'er kelime çifti ve 58'er resim çifti bulunmaktadır. Görsel boyutu için bulunan yönergede, ekranda bulunan iki kelime çiftinde yazan nesnelerin ya da iki resimde bulunan nesnelerin birinin diğerinden büyük olup olmadığı sorularak katılımcılardan ellerinden geldiğince hızlı ve doğru bir şekilde yanıt vermeleri istenmektedir. Katılımcılar, "1", "2" ve "3" tuşlarını kullanarak yanıtları "EVET" ise "1", HAYIR" ise "2", "AYNI" ise "3"e basmaktadır. Sözel boyutu için bulunan yönergede ise ekranda bulunan iki kelime çiftinde yazan nesnelerin ya da iki resimde bulunan nesnelerin doğal olup olmadığı sorusu sorularak katılımcılardan ellerinden geldiğince hızlı ve doğru bir şekilde yanıt vermeleri istenmektedir. Katılımcılar, "1", "2" ve "3" tuşlarını kullanarak yanıtları "EVET" ise "1", HAYIR" ise "2", "KARIŞIK" ise "3"e basmaktadır. Bu test, boyutların her birinde bulunan maddeleri ne kadar sürede yanıtladıkları ölçülerek değerlendirilmektedir.

Şekil 3.3. Görsel Bilişsel Stil maddelerinden bir örnek

Şekil 3.4. Sözel Bilişsel Stil maddelerinden bir örnek

Testin Holistik/Analitik bilişsel stil boyutlarının puanı, analitik maddelerde harcanan sürenin medyanı ile holistik maddelerde harcanan sürenin medyanının birbirine oranıyla elde edilecek değer ile hesaplanmaktadır. Bu değerler kullanılarak Analitik/orta/Holistik olarak kategorik hale dönüştürülmektedir. Yüksek değerler Analitik bilişsel stil boyutu puanına, düşük değerler ise Holistik bilişsel stil puanına karşılık gelmektedir. Testin Sözel/Görsel bilişsel stil boyutlarının puanı, görsel maddelerde harcanan sürenin medyanı ile sözel maddelerde harcanan sürenin medyanının birbirine oranıyla elde edilecek değer ile hesaplanmaktadır. Bu değerler kullanılarak Görsel/orta/Sözel olarak kategorik hale dönüştürülmektedir. Yüksek değerler Görsel bilişsel stil boyutu puanına, düşük değerler ise Sözel bilişsel stil puanına karşılık gelmektedir. Tüm boyutlar için hesaplanan orta değerler nötr/her iki bilişsel stili de eşit oranlarda kullananların değerine karşılık gelmektedir. Ayrıca katılımcıların uygulamada bulunan testlerde yapmış oldukları doğruların toplam sayısı testin her boyutu için elde edilmiştir.

$X = \text{Holistik testteki tepki süresinin medyanı} / \text{Analitik testteki tepki süresinin medyanı}$

$Y = \text{Sözel testteki tepki süresinin medyanı} / \text{Görsel testteki tepki süresinin medyanı}$

Elde edilen değerler $X > 1$ ise daha analitik veya $Y > 1$ ise daha görsel bilişsel stile eğilimli, elde edilen değerler $X < 1$ ise daha holistik veya $Y < 1$ ise daha sözel bilişsel stile eğilimli olduğu belirtilmektedir (Littlemore, 2001).

Testin güvenilirlik çalışması ve alternatif paralel testinin oluşturulması 2003'te Peterson, Deary ve Austin tarafından yapılmıştır. Testin bu çalışmada kullanılabilmesi için öncelikle Türkçe'ye çevrilerek Türk örneğine uyarlama yapılmıştır (Aslan ve diğ., 2018).

Güvenilirlik çalışması için Bilişsel Stil Analizi (BSA) testine ait program yazılımı Türkçe diline çevrildikten sonra 3 farklı bilgisayara yüklenerek katılımcılara uygulanmıştır. Tüm katılımcılar onam formu imzaladıktan sonra uygulamaya katılmışlardır. Katılımcılar uygulamaya iki hafta sonra yeniden alınmıştır. Uygulama verileri Mersin Üniversitesi Psikoloji Bölümü araştırma laboratuvarında, Mersin Üniversitesi Erdemli Meslek Yüksekokulundaki bir odada ve Çağ Üniversitesi Psikoloji Bölümü araştırma laboratuvarında toplanmıştır. Katılımcılar birbirlerini göremeyecek şekilde bölmeler arasına oturtularak kendi bireysel uygulamalarını tamamlamışlardır. Katılımcılara sırasıyla Görsel/ Sözel/ Holistik/ Analitik testleri tüm maddeler kendi içinde rastgele sıralanmış bir şekilde uygulanmıştır.

BSA testinin Türkçe'ye uyarlamasının yapıldığı çalışmada (Aslan ve diğ., 2018), bu testi geliştiren Riding (1991)'in çalışması ile testin güvenilirlik çalışmasını yapan Peterson, Deary ve Austin (2003)'in çalışmaları ile benzer sonuçlar elde edilmiştir. Ancak diğer çalışmalarda Görsel/ Sözel Bilişsel Stil boyutlarının güvenilirlik katsayıları çok düşük olarak gözlenirken Türkçe diline uyarlamasının yapıldığı çalışmada bu boyutların güvenilirlik katsayılarının yüksek olduğu belirtilmiştir. Yapılan analiz sonuçlarına göre her bir boyuta eğilimi olanların

frekansının da literatürdeki çalışmalar ile benzer olduğu belirtilmiştir. Testlerin güvenilirlik katsayılarını belirlemek amacıyla yapılan güvenilirlik analizi sonuçlarına göre testin (Analitik/Holistik) iki boyutunun yarıya bölme güvenilirlik katsayılarının (Gutman Split-Half) yüksek olduğu ve .88 ile .95 arasında değiştiği belirtilmektedir. Testlerin güvenilirlik katsayılarını belirlemek amacıyla yapılan güvenilirlik analizi sonuçlarına göre testin (Görsel/Sözel) iki boyutunun yarıya bölme güvenilirlik katsayılarının (Gutman Split-Half) yüksek olduğu ve .87 ile .96 arasında değiştiği belirtilmektedir (Aslan ve diğ., 2018).

Anlam Yorumlama Görevi (Interpretation Task): Holtgraves (1997)'in kültürlerarası iletişimi incelemek için geliştirmiş olduğu ölçümler ile ilgili çalışmasından da yararlanılarak gündelik sohbetlerde de sıklıkla karşılaşılabilen 18 senaryo (konuşma metinleri) oluşturulmuştur (Ek 1). Metinlerin başında anlatılan durumların anlaşılmasını kolaylaştıracak bir açıklama bulunmaktadır. Her bir metinde iki kişi kendi arasında konuşmakta ve bu kişilerin birbirlerine söyledikleri cümleler bulunmaktadır. Katılımcıya her bir durumu ve bu kişilerin cümlelerini okuduktan sonra bu kişilerden birinin cümlesini nasıl yorumladığı sorulmaktadır. Her durum için konuşmada geçen bir cümlenin iki farklı yorumu, seçenek olarak sunulmaktadır. Katılımcılara metinlerin başında verilen açıklamada söylenen cümleler için farklı yorumların da bulunabileceği, ancak seçeneklerde olası yorumlardan sadece ikisinin verildiği ve bu seçeneklerde doğru veya yanlış seçeneğin bulunmadığı bilgisi verilmektedir. Yorumlardan biri konuşmacının doğrudan söylediği ile ilgili; diğeri ise konuşmacının ima ettiği (o anda söylenmeyen) ile ilgilidir. Katılımcı ise bu sorunun altında yazılmış olan iki yorumdan birini seçmektedir. Bu görevde katılımcıların hangi seçeneği daha fazla seçtikleri değerlendirilerek hangi ifadeye (doğrudan söylenene mi yoksa ima edilene mi- diğeri bir deyişle konuşanın kastettiği anlamın mı anlaşıldığı yoksa söylenenin farklı bir anlamın mı anlaşıldığının) daha fazla tercih ettiği belirlenmektedir. Anlam yorumlama görevinde verilen metinlerin sıralaması ile ilgili oluşabilecek etkinin kaldırılması açısından metinler farklı şekillerde sıralanarak 4 farklı sıralama ile oluşturulmuştur. Bu çalışmada anlam yorumlama görevinin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı .62 olarak bulunmuştur.

Dolaylılık Ölçeği (Conversational Indirectness Scale-CIS): Bireylerin dolaylı konuşmayı kullanıp kullanmadıklarını ve başkalarının konuşmasını değerlendirirken dolaylılık açısından değerlendirip değerlendirmediklerini belirlemek amacıyla Holtgraves (1997) tarafından geliştirilmiştir. Holtgraves (1997) tarafından oluşturulan 19 maddelik 7'li likert tipi bir ölçektir. Her bir madde 1-Hiç Katılmıyorum ile 7-Tamamen Katılıyorum arasında değerlendirilmektedir. Ölçek "yorumlama" ve "dolaylı olma" olmak üzere iki boyuttan oluşmaktadır. Orijinal ölçekte 1, 4, 5, 7, 8, 10, 12, 15, 16 ve 19. maddeler yorumlama (interpretation) boyutunda ve 2, 3, 6, 9, 11, 13, 14, 17 ve 18. maddeler ise dolaylı olma (production) boyutunda değerlendirilmektedir. 3, 8, 12, 13, 18 ve 19. maddeler ters maddeleridir ve tersten puanlanarak değerlendirilmektedir.

Ölçeğin test-tekrar test güvenilirliği tüm ölçek için $r=.90$, yorumlama boyutu için $r=.87$ ve dolaylı olma boyutu için $r=.85$ olarak belirtilmektedir. Ölçekten alınan yüksek değerler dolaylılığın da yüksek olduğunu göstermektedir (Holtgraves, 1997). Ölçeğin Türkiye’de uygulanabilmesi için uyarlama çalışması bu tez kapsamında yapılmıştır (Ek 2). Bu tez kapsamında ölçeğin Yorumlama alt boyutu için Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı $.75$; Dolaylı olma alt boyutu için ise Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı $.80$ olarak bulunmuştur.

Kültürel İletişim Ölçeği-Türkçe (KİO-TUR): Erdem (2006) tarafından Yüksek Bağlam-Düşük Bağlam modeli ile geliştirilmiştir (Aktaran Erdem ve Ünlü, 2006). Ölçekte yüksek bağlam ve düşük bağlam olma üzere iki boyut bulunmaktadır. Bağlamı ne derecede kullandıklarını değerlendirmeye yönelik olarak oluşturulmuştur. 8’i yüksek bağlam boyutunu (1, 3, 5, 7, 9, 11, 13 ve 15. maddeler), 7’si de düşük bağlam boyutunu (2, 4, 6, 8, 10, 12 ve 14. maddeler) ilgilendiren 15 ifadeden oluşmaktadır. Her bir madde 1-Hiç Katılmıyorum ile 7-Tamamen Katılıyorum arasında 7’li likert ölçeği değerlendirilmektedir (Aktaran Erdem ve Ünlü, 2006). Bu tez kapsamında ölçeğin Yüksek Bağlam boyutu için Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı $.56$; Düşük Bağlam boyutu için Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı $.56$ olarak bulunmuştur.

3.1.4. Değişkenler

Çalışmada bağımsız değişkenler; katılımcıların cinsiyetleri ile bilişsel stil analizi testindeki Holistik/Analitik ve Görsel/Sözel boyutlarıdır. Bağımlı değişkenlerden biri, oluşturulan metinler için sorulan sorulara verilen yanıtlardır.

Ayrıca metinlerin ima içerip içermemesi ile ilgili olarak Anlam Yorumlama Görevindeki değerler, Dolaylılık ölçeği ve KİO-TUR ölçeği alt boyutlarından alınan puanlar ile karşılaştırılmıştır.

3.1.5. Analiz Yöntemi

Bireylerin anlam yorumlama görevindeki sonuçlarının dolaylı olma açısından benzerliğin kontrol edilmesi amacıyla, Dolaylılık Ölçeği alt boyutları, bağlam etkisinin kontrol edilmesi amacıyla Kültürel İletişim Ölçeği Alt boyutları, Bilişsel Stil performansları değişkenleri arasındaki ilişkileri belirlemek için IBM SPSS 20 paket programında Pearson Korelasyon analizi yapılmıştır.

Bireylerin kullanmaya eğilimli oldukları bilişsel stillere göre anlam yorumlama görevi sırasındaki performanslarının farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla 2 (Holistik-Analitik) X 2 (Görsel-Sözel) iki yönlü gruplar arası varyans analizi (ANOVA) IBM SPSS 20 paket programı kullanılarak yapılmıştır.

Bireylerin kullanmaya eğilimli oldukları bilişsel stillere göre Dolaylılık Ölçeği alt boyutlarının farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla 2 (Holistik-Analitik) X 2 (Görsel-Sözel) iki yönlü gruplar arası varyans analizi (ANOVA) IBM SPSS 20 paket programı kullanılarak yapılmıştır.

Bireylerin kullanmaya eğilimli oldukları bilişsel stillere göre Kültürel İletişim Ölçeği alt boyutlarının farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla 2 (Holistik-Analitik) X 2 (Görsel-Sözel) iki yönlü gruplar arası varyans analizi (ANOVA) IBM SPSS 20 paket programı kullanılarak yapılmıştır.

3.2. Bulgular

3.2.1. Sözel Ölçümler

Pearson Korelasyon analizi sonuçlarına göre bireylerin anlam yorumlama görevindeki ima içeren yorum sayılarının Dolaylılık ölçeği alt boyutlarından dolaylı olma (production) ($r=.21$; $p<.05$) ile yorumlama (interpretation) ($r=.22$; $p<.05$) ile pozitif yönde ilişkili olarak bulunmuştur. Buna göre dolaylı olma ve yorumlama puanları arttıkça bireylerin daha fazla ima içeren yorumları seçtikleri söylenebilmektedir. Dolaylılık ölçeği alt boyutlarından dolaylı olma (production) ile yorumlama (interpretation) arasında pozitif yönde korelasyon bulunmuştur ($r=.28$; $p<.01$). Buna göre bireylerin dolaylı olma puanları arttıkça ve yorumlama puanları da artmaktadır (Tablo 3.1).

Holistik Bilişsel Stil ($r=-.22$; $p<.05$) ve Sözel Bilişsel Stil ($r=-.21$; $p<.05$) performansı sırasındaki tepki süresi, KİO-TUR ölçeğinin alt boyutu olan Yüksek Bağlam ile negatif yönde ilişkili olarak bulunmuştur. Buna göre bireylerin Yüksek Bağlam puanları arttıkça Holistik ve Sözel bilişsel stil görevi sırasındaki tepki süreleri azalmaktadır. Yüksek Bağlam puanları arttıkça bu bireylerin daha çok Holistik ve daha çok Sözel bilişsel stili kullanmaya eğilimli oldukları söylenebilmektedir (Tablo 3.1).

Analitik Bilişsel Stil performansı sırasındaki tepki süresi, Dolaylılık Ölçeği alt boyutu olan yorumlama ($r=.27$; $p<.01$) ile pozitif yönde ilişkili olarak bulunmuştur. Buna göre bireylerin yorumlama puanı arttıkça Analitik bilişsel stil görevi sırasındaki tepki süreleri de artmaktadır. Bilişsel Stil Analizinde Analitik bilişsel stil görevi sırasında tepki süresinin artması bireylerin Holistik bilişsel stili kullanmaya daha eğilimli olduklarını ifade etmektedir. Bu yüzden yorumlama puanları arttıkça bu bireylerin daha çok Holistik bilişsel stili kullanmaya eğilimli oldukları söylenebilmektedir (Tablo 3.1).

Tablo 3.1. Anlam Yorumlama Görevi ile İlişkili Değişkenler Arasında Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

	1	2	3	4	5	6	7	8
1. İma İçeren yorum	-							
2. Dolaylı Olma	.208*	-						
3. Dolaylılık/Yorumlama	.219*	.285**	-					
4. Düşük Bağlam	-.111	-.133	-.070	-				
5. Yüksek Bağlam	.161	.015	.151	-.027	-			
6. Analitik BS/ T süre	.064	.108	.273**	-.057	-.153	-		
7. Holistik BS/ T süre	-.015	.024	.167	-.002	-.201*	.773***	-	
8. Görsel BS/ T süre	.014	.102	.101	-.026	-.097	.653***	.589***	-
9. Sözel BS/ T süre	.006	.122	.085	-.014	-.210*	.652***	.605***	.724***

* $p < .05$; ** $p < .01$; *** $p < .001$

Bireylerin kullanmaya eğilimli oldukları bilişsel stillere göre anlam yorumlama görevi sırasındaki performanslarının farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla 2 (Holistik-Analitik) X 2 (Görsel-Sözel) iki yönlü gruplar arası varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır.

Bireylerin Analitik ya da Holistik Bilişsel Stili kullanmaya eğilimli olmalarının anlam yorumlama görevi üzerindeki temel etkisi marjinal düzeyde anlamlıdır ($F(1,89) = 3.556$; $p = .06$; kısmi $\eta^2 = .04$). Holistik Bilişsel Stili (ort.= 12.24, ss.= 3.02) kullanmaya eğilimli olan bireyler Analitik Bilişsel stili (ort.= 10.86, ss.= 2.92) kullanmaya eğilimli olan bireylere göre anlam yorumlama görevinde ima içeren yorumları seçmeye daha çok eğilimlidir.

Bireylerin Görsel ya da Sözel Bilişsel Stili kullanmaya eğilimli olmalarının anlam yorumlama görevi üzerinde temel etkisi gözlenmemiştir ($F(1,89) = 0.002$; $p = .96$; kısmi $\eta^2 = .00$). Görsel (ort.= 11.53, ss.= 2.99) ya da Sözel (ort.= 11.56, ss.= 2.95) Bilişsel Stili kullanmaya eğilimli olmaları anlam yorumlama görevinde ima içeren yorumları tercih etme oranlarını farklılaştırmamaktadır.

Bireylerin Analitik-Holistik Bilişsel Stili ya da Görsel-Sözel Bilişsel Stili kullanmaya eğilimli olmalarının anlam yorumlama görevi üzerinde etkileşim etkisi gözlenmemiştir ($F(1,89) = 3.12$; $p = .08$; kısmi $\eta^2 = .03$). Analitik-Görsel (ort.= 10.19, ss.= 3.03); Analitik-Sözel (ort.= 11.52, ss.= 2.80) ya da Holistik-Görsel (ort.= 12.88, ss.= 2.95); Holistik-Sözel (ort.= 11.61, ss.= 3.09) Bilişsel Stili kullanmaya eğilimli olmaları anlam yorumlama görevinde ima içeren yorumları tercih etme oranlarını farklılaştırmamaktadır.

Bireylerin kullanmaya eğilimli oldukları bilişsel stillere göre Dolaylılık Ölçeği alt boyutlarından yorumlama puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla 2 (Holistik-Analitik) X 2 (Görsel-Sözel) iki yönlü gruplar arası varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Bireylerin Analitik ya da Holistik Bilişsel Stili kullanmaya eğilimli olmalarının anlam yorumlama puanları üzerindeki temel etkisi anlamlı değildir ($F(1,88) = 1.215$; $p = .27$; kısmi $\eta^2 = .014$). Holistik Bilişsel Stili (ort.= 4.89, ss.= .90) kullanmaya eğilimli olan bireyler Analitik Bilişsel stili (ort.= 5.14, ss.= .89) kullanmaya eğilimli olan bireylere göre yorumlama puanları

açısından farklılaşmamaktadır. Bireylerin Görsel ya da Sözel Bilişsel Stili kullanmaya eğilimli olmalarının yorumlama puanları üzerindeki temel etkisi anlamlı değildir ($F(1,88) = .157$; $p = .693$; kısmi $\eta^2 = .002$). Görsel (ort.= 4.97, ss.= .92) ya da Sözel (ort.= 5.06, ss.= .90) Bilişsel Stili kullanmaya eğilimli olmaları yorumlama puanlarını farklılaştırmamaktadır. Bireylerin Analitik-Holistik Bilişsel Stili ya da Görsel-Sözel Bilişsel Stili kullanmaya eğilimli olmalarının yorumlama puanları üzerinde etkileşim etkisi gözlenmemiştir ($F(1,88) = .029$; $p = .866$; kısmi $\eta^2 = .00$). Analitik-Görsel (ort.= 5.11, ss.= .84); Analitik-Sözel (ort.= 5.17, ss.= .93) ya da Holistik-Görsel (ort.= 4.83, ss.= 1.01); Holistik-Sözel (ort.= 4.95, ss.= .88) Bilişsel Stili kullanmaya eğilimli olmaları yorumlama puanlarını farklılaştırmamaktadır.

Bireylerin kullanmaya eğilimli oldukları bilişsel stillere göre Dolaylılık Ölçeği alt boyutlarından dolayı olma puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla 2 (Holistik-Analitik) X 2 (Görsel-Sözel) iki yönlü gruplar arası varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Bireylerin Analitik ya da Holistik Bilişsel Stili kullanmaya eğilimli olmalarının yorumlama puanları üzerindeki temel etkisi anlamlı değildir ($F(1,88) = .069$; $p = .79$; kısmi $\eta^2 = .001$). Holistik Bilişsel Stili (ort.= 3.79, ss.= .93) kullanmaya eğilimli olan bireyler Analitik Bilişsel stili (ort.= 3.68, ss.= 1.21) kullanmaya eğilimli olan bireylere göre yorumlama puanları açısından farklılaşmamaktadır. Bireylerin Görsel ya da Sözel Bilişsel Stili kullanmaya eğilimli olmalarının yorumlama puanları üzerindeki temel etkisi anlamlı değildir ($F(1,88) = .078$; $p = .78$; kısmi $\eta^2 = .001$). Görsel (ort.= 3.68, ss.= 1.12) ya da Sözel (ort.= 3.76, ss.= 1.06) Bilişsel Stili kullanmaya eğilimli olmaları yorumlama puanlarını farklılaştırmamaktadır. Bireylerin Analitik-Holistik Bilişsel Stili ya da Görsel-Sözel Bilişsel Stili kullanmaya eğilimli olmalarının yorumlama puanları üzerinde etkileşim etkisi gözlenmemiştir ($F(1,88) = .063$; $p = .803$; kısmi $\eta^2 = .001$). Analitik-Görsel (ort.= 3.68, ss.= 1.12); Analitik-Sözel (ort.= 3.69, ss.= 1.26) ya da Holistik-Görsel (ort.= 3.68, ss.= 1.13); Holistik-Sözel (ort.= 3.83, ss.= .86) Bilişsel Stili kullanmaya eğilimli olmaları yorumlama puanlarını farklılaştırmamaktadır.

Bireylerin cinsiyetlerine göre metinleri anlam yorumlama görevi sırasındaki performanslarının farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla Bağımsız Gruplar için t-testi analizi yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre metinleri yorumlama açısından cinsiyetler arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir ($t(94) = -2.771$; $p < .01$). Erkekler (ort= 12.44; ss.= 3.05) kadınlara (ort= 10.77; ss.= 2.76) göre ima içeren yorumları daha fazla tercih etmiştir.

Bireylerin cinsiyetlerine göre Dolaylılık Ölçeği alt boyutlarından yorumlama puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla Bağımsız Gruplar için t-testi analizi yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre yorumlama puanları açısından cinsiyetler arasındaki farklılığın anlamlı olmadığı gözlenmiştir ($t(100) = .738$; $p > .05$). Kadınlar (ort= 5.09; ss.= .86) ile erkeklerin (ort= 4.96; ss.= .93) yorumlama puanları arasında bir farklılık gözlenmemiştir.

Bireylerin cinsiyetlerine göre Dolaylılık Ölçeği alt boyutlarından dolaylı olma puanlarının farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla Bağımsız Gruplar için t-testi analizi yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre dolaylı olma puanları açısından cinsiyetler arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir ($t(100) = -2.477$; $p < .05$). Erkekler ($ort = 4.06$; $ss. = .97$) kadınlara ($ort = 3.52$; $ss. = 1.13$) göre daha fazla dolaylı yorum kullandıklarını belirtmiştir.

Bireylerin cinsiyetlerine göre Kültürel İletişim Ölçeği Alt boyutlarından yüksek bağlam puanlarının farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla Bağımsız Gruplar için t-testi analizi yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre yüksek bağlam puanları açısından cinsiyetler arasındaki farklılığın anlamlı olmadığı gözlenmiştir ($t(101) = -1.352$; $p > .05$). Kadınlar ($ort = 5.39$; $ss. = .70$) ile erkeklerin ($ort = 5.58$; $ss. = .66$) yüksek bağlam puanları arasında bir farklılık gözlenmemiştir.

Bireylerin cinsiyetlerine göre Kültürel İletişim Ölçeği Alt boyutlarından düşük bağlam puanlarının farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla Bağımsız Gruplar için t-testi analizi yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre düşük bağlam puanları açısından cinsiyetler arasındaki farklılığın anlamlı olmadığı gözlenmiştir ($t(102) = .231$; $p > .05$). Kadınlar ($ort = 3.36$; $ss. = .80$) ile erkeklerin ($ort = 3.33$; $ss. = .68$) düşük bağlam puanları arasında bir farklılık gözlenmemiştir.

4. BÖLÜM 2

4.1. Materyal ve Yöntem

4.1.1. Prosedür

Çalışmanın ikinci aşaması için Holistik ve Analitik bilişsel stile eğilimli olan katılımcılardan ikinci aşamaya katılmak isteyenlere yeniden randevu verilmiştir. Katılımcıların EEG kayıtları Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Fizyoloji Anabilim Dalında bulunan Beyin Dinamiği Araştırma Laboratuvarında (BEDAL) verilen randevu günü ve saatlerinde alınmıştır. BEDAL Laboratuvarında 2.5 x 3 x 3 m boyutlarında faraday kafesi ve ses yalıtımı bulunmaktadır ve bu laboratuvar loş olacak şekilde ışıklandırılmıştır. Kayıtlar uluslararası 10/20 elektrot yerleştirme sistemi kullanılarak 30 elektrot bölgesinden alınmıştır. Elektrotlar; fronto-polar (Fp1, Fp2), frontal (F7, F3, Fz, F4, F8), fronto-central (FC3, FCz, FC4), central (C3, Cz, C4), centro-parietal (CP3, CPz, CP4), parietal (P7, P3, Pz, P4, P8), temporal (T7, T8), fronto-temporal (FT7, FT8), temporo-parietal (TP7, TP8) ve oksipital (O1, Oz, O2) bölgelere EEG kepi ile sabitlenerek yerleştirilmiştir. Referans elektrotlar ise sağ ve sol kulak memesine yerleştirilmiştir. EEG ve Olaya İlişkin Potansiyel kayıtları sağ ve sol kulak memesindeki elektrotların ortalaması referans alınarak unipolar olarak kaydedilmiştir. Ag/AgCl halka elektrotlar saçlı deriye yerleştirmiştir. Elektrotları saçlı deri üzerinde yukarıda yazılı olan standart bölgelere yerleştirmek amacıyla kafa çevresi ölçümü yapıldıktan sonra elde edilen ölçüme uyumlu olan EEG kepi seçilerek kullanılmıştır. Ag/AgCl halka elektrotlar kep üzerinde bulunan halka şeklindeki boşluklara yerleştirilip bu boşluklarda iletkenliği sağlamak amacıyla, bir enjektör aracılığı ile Abralyte-2000 Jel kullanılmıştır. Toprak elektrot olarak ve EEG kayıtları ile eş zamanlı alınan elektrookülogram (EOG) kaydında ise Ag/AgCl disk elektrotlar kullanılmıştır. Disk elektrotların üzerine EEG pastası konulduktan sonra iletkenliğini arttırmak amacıyla 1 M KCl ile ıslatılarak katılımcıların sağ ve sol kulak memesine yerleştirilmiştir. Elektrotlar yerleştirilmeden önce tüm elektrot bölgeleri ve sağ-sol kulak memesi alkollü pamuk ile temizlenmiştir. Kayıt öncesi tüm elektrotların dirençleri kontrol edilmiştir (10 KOhm'un altında olması gerekmektedir). Çalışmada kullanılan elektrot yerleştirme şekli uluslararası 10/20 sistemine uygun olarak, Şekil 4.1'de gösterildiği gibi yapılmıştır. Bu sistemde kafatası büyüklüğünden bağımsız olarak elektrotlar 10-20-20-20-20-10'luk dilimler ile yerleştirilmektedir. Elektrotların yerleri F, C, P, T, O gibi beyin bölgelerinin baş harfleri ile isimlendirilirken sağ yarımküre için çift rakamlar ve sol yarımküre için tek rakamlar ile orta hat için z harfi ile ifade edilmektedir.

Bir sonraki ekranda ise katılımcılardan, ekranda belirtilen ifadede ima var ise “E”, ifadede ima yok ise “H” şeklinde değerlendirmesi beklenmektedir. Her konuşma metni rastgele sırada sunulmuştur. Metinlerin okuma süreleri uzunluklarına göre 10-14 saniye arasında değişmektedir. Katılımcıların metinleri okuduktan sonra göz hareketlerinin sabitlenmesi ve en aza indirilebilmesi için bir uyarı sunulmuştur. 2000 ms bekleme sürelerinin ardından “söylenen ifadede ima var mı?” sorusu gelmiştir. Soru ekranının ardından da katılımcıların kararlarını belirttikleri “E/H” ekranı uyarı olarak sunulmuştur (Şekil 4.2). Konuşma metinlerinin sunulmaya başlandığı andan itibaren tüm metinlerin sunumları bitene kadar EEG kaydı alınmıştır.

Şekil 4.2. Uygulama (uyaranların geliş sırası)

Katılımcılar BEDAL’da bulunan izole odada başlarını dayayabilecekleri rahat bir koltukta oturmuşlardır. Uyarılar katılımcılara 90 cm uzaklıktaki 15”lik bir bilgisayar ekranı aracılığıyla sunulmuştur. Kayıt sırasında katılımcılardan odada sakin ve rahat bir şekilde oturmaları, uyanık olmaları, “E/H” uyarını gördüklerinde verilen ifadenin ima içerdiğini düşünüyorlarsa sağ el işaret parmakları ile bir bilgisayar faresinin sol tuşuna basmaları, verilen ifadenin ima içermediğini düşünüyorlarsa bilgisayar faresinin sağ tuşuna basmaları istenmiştir. Kayıt esnasında olabilecek dikey veya yatay göz hareketlerinin oluşturabileceği gürültünün belirlenebilmesi için eş zamanlı olarak bipolar elektrookülogram (EOG) kaydı alınmıştır. Kayıtlar sırasında 30 adet EEG kanalı ve aynı zamanda EOG kanalı bilgisayar ekranından sürekli takip edilmiştir.

EEG kaydından elde edilen verilerin analizi için MATLAB tabanlı TAMEEG/ERP Kayıt ve Analiz Sistemi kullanılmıştır. İlk olarak $\pm 50 \mu V$ ’tan daha büyük voltaj değişimleri ile eğimi

20000 $\mu\text{V/s}$ 'den fazla olan voltajlar sistem tarafından otomatik olarak ayarlanarak bu özelliklere uyan dalgalanmalar otomatik filtreleme yöntemi ile kaldırılmıştır. Daha sonra EOG kanalı ile kaydedilen veriler dikkate alınarak manuel filtreleme yapılmıştır. Sonraki aşamada kayıtlar EEG dilimlerine ayrılmıştır. Her bir EEG dilimi, uyarın öncesinde 100 milisaniye ve uyarın sonrasında ise 900 milisaniyeyi kapsayacak şekilde oluşturulmuştur. Bu EEG dilimleri hem soru uyarını için hem tepki verilmesi gereken uyarın için ayrı ayrı oluşturulmuştur. Soru uyarını sırasında sadece soruyu okuyup yanıtını düşünmeleri istenmiştir. Bir sonraki uyarın geldiğinde ise verilen soruya yanıt olarak bilgisayar faresinin sağ ya da sol tuşuna basmaları istenmiştir. Soru uyarını için uyarın öncesi 100 ms ve uyarın sonrası 900 ms arasında oluşturulan EEG dilimlerinin ortalaması alınarak elde edilen potansiyeller izoelektrik çizgiye çekilmiştir. EEG bileşenlerini ortadan kaldırabilmek için ortalamaları alınan tepkilere 1-30Hz arasında filtre uygulanmıştır. Soru ve yanıt uyarınlarında elde edilen OİP yanıtlarındaki N1, N2, P2 ve P3 dalgalarının genlik ve latans değerleri, GPP dalgalarının ise genlik ortalaması ölçülmüştür. Görme keskinliği, kayıt öncesinde Snellen Levhası ile belirlenmiştir. Tüm katılımcıların görme keskinliğinin tam olduğu gözlenmiştir (20/20).

4.1.2. Örneklem

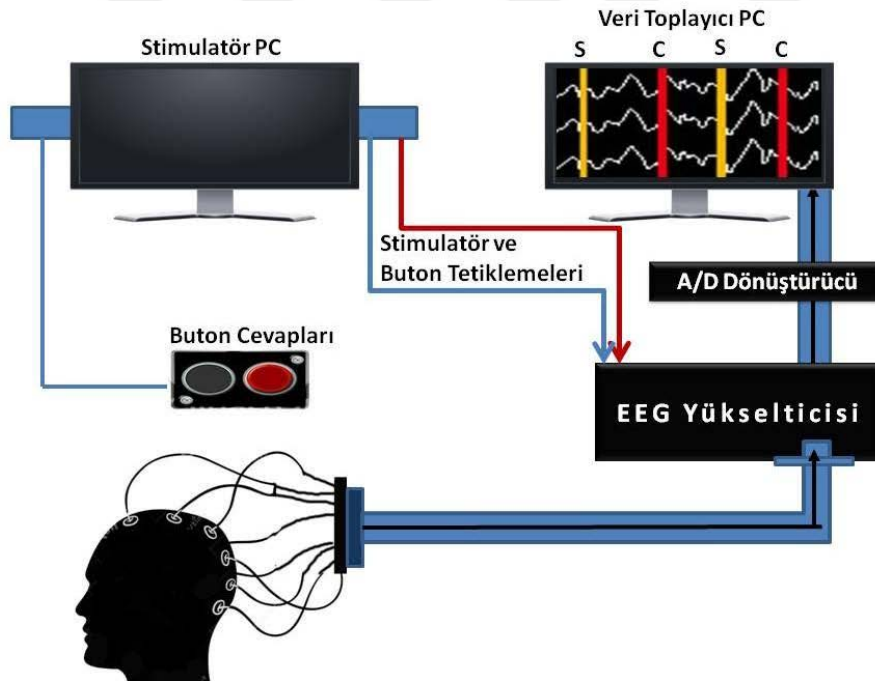
Çalışmanın ikinci aşaması için Holistik Bilişsel stil değerleri en küçük olan (Holistik Bilişsel Stile en çok eğilimli olan) ve Analitik Bilişsel stil değerleri en büyük olan (Analitik Bilişsel Stile en çok eğilimli olan) tüm katılımcılara yeniden ulaşılarak, OİP kayıtları, çalışmanın ikinci aşamasına katılmaya gönüllü olan 16 K ve 13 E olmak üzere 18 ile 29 arasındaki yaşlarda (ort.= 21; ss.= 2.49) olan 28'i baskın olarak sağ elini kullanan sağlıklı katılımcıdan alınmıştır.

4.1.3. Veri Toplama Araçları

İma Yorumlama Görevi (Interpretation Task): Holtgraves (1997)'in kültürlerarası iletişimi incelemek için geliştirmiş olduğu ölçümler ile ilgili çalışmasından da yararlanılarak gündelik sohbetlerde de sıklıkla karşılaşılabilen 18 senaryo (konuşma metinleri) ilk aşamada oluşturulmuştur. Bu metinler de kullanılarak çalışma için 19 ima içeren ve 17 ima içermeyen metin oluşturulmuştur. Metinlerin başında anlatılan durumların anlaşılmasını kolaylaştıracak bağlam ile ilgili bir açıklama ve ima içeren ile ima içermeyen birer örnek bulunmaktadır. Her bir metinde iki kişi kendi arasında konuşmakta ve bu kişilerin birbirlerine söyledikleri cümleler bulunmaktadır. Burada iki kişi arasında geçen konuşmada ima içeren ve ima içermeyen cümleler belirlenerek, katılımcılara her bir durumu ve bu kişilerin cümlelerini okuduktan sonra bu kişilerden birinin cümlesinin ima içerip içermediğini belirlemesi istenmiştir. Her durum için konuşmada geçen bir cümle bold olarak gösterilmektedir. Daha sonra katılımcılara "Söylenen

ifadede ima var mı?" sorusu sorularak bilgisayar üzerinde "Evet" için "E"; "Hayır" için "H" üzerine basması istenmiştir. Bu görevde katılımcıların ima içeren metinlerde kaç kez "E"yi seçtiği ile ima içermeyen metinlerde kaç kez "H"yi seçtiği doğru sayısı olarak değerlendirilmektedir. Aynı zamanda karar verdikleri sırada tuşa bastıkları an, tepki süresi ölçümü olarak alınmıştır. İma yorumlama görevinde verilen metinlerin sıralaması ile ilgili oluşabilecek etkinin kaldırılması açısından metinler farklı şekillerde sıralanarak 3 farklı sıralama ile oluşturulmuştur. Burada oluşturulan metinler, katılımcılara ekranda sunulduğu şekliyle Ek 3'te verilmiştir.

EEG-OİP Kaydı ve Sistemi: EEG-OİP verileri, La Mont Medical Inc. şirketinin 32 kanallı EEG yükselticisi ile sürekli ve dijital olarak kaydedilmiştir. 0.1 Hz yüksek geçiren ve 70 Hz alçak geçiren filtre uygulanarak, 16-bitlik bir analog/dijital (A/D) dönüştürücü kart (National Instruments, Austin, Texas) aracılığıyla 256 nokta/saniye örnekleme hızıyla bilgisayarın hard diskine aktarılıp analizler yapılmıştır. EEG-OİP verilerinin kaydı ve analizleri, MATLAB tabanlı TAMEEG/ERP Kayıt ve Analiz Sistemi ile yapılmıştır (Demiralp ve diğ., 2005). EEG-OİP kayıt ve analiz sistemi, verileri toplayan ve kaydeden bir bilgisayar ile uyarıyı sunma işini yapan iki bilgisayardan oluşmuştur. Kullanılan EEG-OİP kayıt ve analiz sistemini gösteren şema Şekil 4.3'te verilmiştir.

Şekil 4.3. EEG-OİP kayıt ve analiz sisteminin şematik gösterimi. Uyarıların sunulduğu (stimulasyon) bir bilgisayar ile verilerin toplandığı ve kaydedildiği (recorder) iki bilgisayardan oluşan EEG kayıt ve analiz sistemi. Elektrotlar aracılığı ile EEG yükselticisine beyinde oluşan sinyaller iletilmekte ve bu sinyaller bir analog-dijital (A/D) dönüştürücü kart aracılığıyla veri toplayan bilgisayarın hard diskine kaydedilmektedir (Maraşlıgil, 2016'dan alınmıştır; s.30).

4.1.4. Değişkenler

Bu aşamada ima yorumlama görevinde bireylerden ifadeyi yorumlarken ifadenin ima içerip içermediğini seçtikleri sırada tepki süreleri ve seçtikleri doğru sayıları değerlendirilmiştir. Burada bağımlı değişken olarak ima içeren metinler ile ima içermeyen metinler için tepki süreleri ve doğru sayıları kaydedilmiştir.

Bağımsız değişkenlerden biri bilişsel stillerdir. Katılımcıların hangi bilişsel stile eğilimli olduğunu değerlendirmeye yarayan Bilişsel Stil Analizi testi ile değerlendirilmiştir. Bağımsız değişkenlerden bir diğeri metinlerin ima içerip içermemesidir. AP ve LAT dağılım ise diğer iki bağımsız değişkendir. Bağımlı değişken ise katılımcılara metinler için soru sorulduğu sırada alınan kayıtlarının OİP bileşenlerinden N1, N2, P2 ve P3 genlik ve latans değerleri ile geç pozitif potansiyelin 450-600ms arası genlik ortalamalarıdır.

Bağımlı değişkenler, katılımcılara metinler için sorulan sorulara verdikleri yanıtlar sırasında alınan kayıtlarının OİP bileşenlerinden N1, N2, P2 ve P3 genlik ve latans değerleri ile geç pozitif potansiyelin 450-600ms arası genlik ortalamalarıdır.

4.1.5. Analiz Yöntemi

Bireylerin kullanmaya eğilimli oldukları Analitik-Holistik bilişsel stillere göre ima yorumlama görevi sırasındaki doğru sayılarının ve tepki sürelerinin farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla 2 (Holistik-Analitik) X 2 (ima içeren-ima içermeyen) tekrarlı varyans analizi (ANOVA) IBM SPSS 20 paket programı kullanılarak yapılmıştır.

Bireylerin ima yorumlama görevindeki doğru sayıları, sorulan soruya yanıt verdikleri sıradaki tepki süreleri, Analitik Bilişsel Stil testi ve Holistik Bilişsel stil testi performansları sırasındaki tepki süresi değişkenleri arasındaki ilişkileri belirlemek için IBM SPSS 20 paket programında Pearson Korelasyon analizi yapılmıştır.

Katılımcılara metinler için soru sorulduğu sırada alınan kayıtlarının OİP bileşenlerinden N1, N2, P2 ve P3 genlik ve latans değerleri ile geç pozitif potansiyelin 450-600 ms arası genlik ortalamaları; 2 [bilişsel stil: Analitik ve Holistik] X 2 [ima içeren ve ima içermeyen metinler] X 3 [anteroposteriyor (AP) dağılım (Frontal/Santral/Parietal)] X 3 [lateral (LAT) dağılım (Sağ/Orta/Sol)] dört yönlü faktöriyel tekrarlı varyans analizi (ANOVA) kullanılarak analiz edilmiştir.

Katılımcılara metinler için sorulan sorulara verdikleri yanıtlar sırasında alınan kayıtlarının OİP bileşenlerinden N1, N2, P2 ve P3 genlik ve latans değerleri ile geç pozitif potansiyelin 450-600 ms arası genlik ortalamaları; 2 [bilişsel stil: Analitik ve Holistik] X 2 [ima içeren ve ima içermeyen metinler] X 3 [anteroposteriyor (AP) dağılım

(Frontal/Santral/Parietal)] X 3 [lateral (LAT) dağılım (Sağ/Orta/Sol)] dört yönlü faktöriyel tekrarlı varyans analizi (ANOVA) ile analiz edilmiştir.

4.2. Bulgular

4.2.1. Tepki Süresi Ölçümleri

Bireylerin kullanmaya eğilimli oldukları Analitik-Holistik bilişsel stillere göre ima yorumlama görevi sırasındaki doğru sayılarının farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla 2 (Holistik-Analitik) X 2 (ima içeren-ima içermeyen) tekrarlı varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Bireylerin Analitik ya da Holistik Bilişsel Stili kullanmaya eğilimli olmalarının ima yorumlama görevindeki doğru sayısı üzerinde temel etkisi gözlenmemiştir ($F(1,27) = .11$; $p=.741$; kısmi $\eta^2=.004$). Analitik (ort.= .82, ss.= .12) ya da Holistik (ort.= .83, ss.= .12) Bilişsel Stili kullanmaya eğilimli olmaları ima yorumlama görevindeki doğru sayısını farklılaştırmamaktadır. Yorumlama görev türünün ima yorumlama görevindeki doğru sayısı üzerinde temel etkisi gözlenmiştir ($F(1,27) = 28.84$; $p=.000$; kısmi $\eta^2=.52$). Bireyler ima içermeyen metinler için (ort.= .92, ss.= .09 – doğru sayısı: ort.= 15.62, ss.= 1.50) sorulan soruyu ima içeren metinlere göre (ort.= .73, ss.= .15 – doğru sayısı: ort.= 13.90, ss.= 2.83) daha fazla doğru yanıtlamıştır. Bireylerin Analitik ya da Holistik Bilişsel Stili kullanmaya eğilimli olmalarının ya da yorumlama görev türünün ima yorumlama görevindeki doğru sayısı üzerinde etkileşim etkisi gözlenmemiştir ($F(1,27) = .048$; $p=.828$; kısmi $\eta^2=.002$).

Bireylerin kullanmaya eğilimli oldukları Analitik-Holistik bilişsel stillere göre ima yorumlama görevi sırasındaki tepki sürelerinin farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla 2 (Holistik-Analitik) X 2 (ima içeren-ima içermeyen) tekrarlı varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Bireylerin Analitik ya da Holistik Bilişsel Stili kullanmaya eğilimli olmalarının ima yorumlama görevindeki tepki süresi üzerinde temel etkisi gözlenmemiştir ($F(1,27) = .36$; $p=.553$; kısmi $\eta^2=.013$). Analitik (ort.= .56, ss.= .14) ya da Holistik (ort.= .53, ss.= .11) Bilişsel Stili kullanmaya eğilimli olmaları ima yorumlama görevindeki tepki sürelerini farklılaştırmamaktadır. Yorumlama görev türünün görev sırasındaki tepki süresi üzerinde temel etkisi gözlenmemiştir ($F(1,27) = .047$; $p=.830$; kısmi $\eta^2=.002$). Bireylerin Analitik ya da Holistik Bilişsel Stili kullanmaya eğilimli olmalarının ya da yorumlama görev türünün ima yorumlama görevindeki tepki süresi üzerinde etkileşim etkisi gözlenmemiştir ($F(1,27) = 1.17$; $p=.289$; kısmi $\eta^2=.042$).

Pearson Korelasyon analizi sonuçlarına göre Analitik bilişsel stil testi performansı sırasındaki tepki süresi ile ima içeren metinlere yanıt verildiği sıradaki tepki süresi arasında pozitif yönde korelasyon olduğu gözlenmiştir ($r=.39$; $p<.05$). Analitik bilişsel stil testi performansı sırasındaki tepki süresi arttıkça ima içeren metinlere yanıt verildiği sıradaki tepki

süresi de artmaktadır. İma içeren metinler için sorulan soruya verilen doğru yanıt sayısı ile Analitik bilişsel stil testi performansı sırasındaki tepki süresi arasında negatif yönde korelasyon olduğu gözlenmiştir ($r=-.39$; $p<.05$). Doğru sayısı arttıkça Analitik bilişsel stil testi performansı sırasındaki tepki süresi azalmaktadır. Analitik Bilişsel stili kullanmaya eğilimli olan bireyler ima içeren metinlerde daha fazla doğru yapmaktadır (Tablo 4.1).

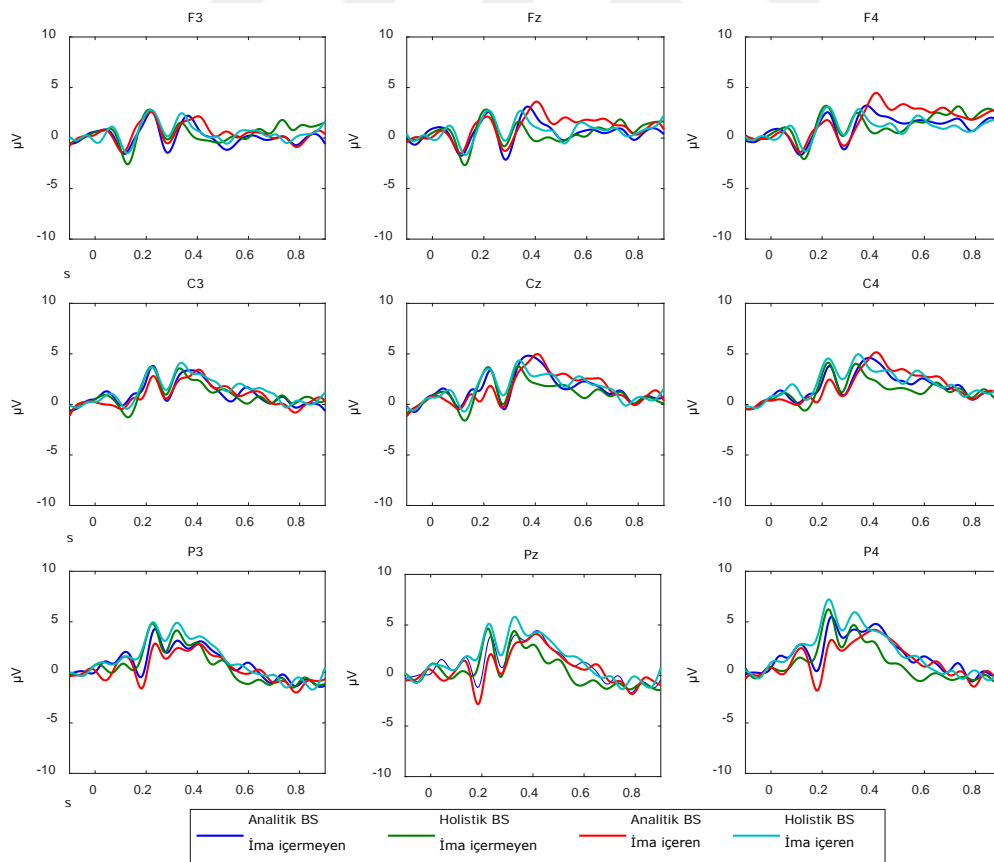
Tablo 4.1. Görevleri Sırasındaki Tepki Sürelerinin Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

	1	2	3	4	5
1. İma içermeyen/ Doğru sayısı	-				
2. İma İçeren/ Doğru sayısı	-.153	-			
3. İma içermeyen/ Tepki süresi	.055	.115	-		
4. İma içeren/ Tepki süresi	.195	.068	.687**	-	
5. Analitik BS/ Tepki süresi	-.008	-.387*	.221	.395*	-
6. Holistik BS/ Tepki süresi	.011	-.109	.268	.235	.729**

* $p<.05$; ** $p<.001$

4.3. Olaya İlişkin Potansiyel Ölçümleri

4.3.1. Metinler İçin Soru Sorulduğu Sırada Alınan OİP Dalgalarının Analizleri

Şekil 4.4. Metinler için soru sorulduğu sırada alınan OİP kayıtları.

4.3.1.1. Metinler İçin Soru Sorulduğu Sıradaki GPP Genlik Ortalaması

Katılımcılara metinler için soru sorulduğu sırada alınan OİP kayıtları 2 X 2 X 3 X 3 dört yönlü faktöriyel tekrarlı varyans analizi (ANOVA) ile analiz edildiğinde bilişsel stillerin GPP genlik ortalaması üzerinde temel etkisi anlamlı değildir ($F(1,26) = .46, p>.05$, kısmi $\eta^2=.02$). Bu durumda Analitik ya da Holistik bilişsel stile eğilimli olan bireylerin GPP genlik ortalamaları arasında bir farklılık gözlenmemiştir (Tablo 4.2. – Şekil 4.5.).

Metinlerin ima içerip içermemesinin GPP genlik ortalaması üzerinde temel etkisi anlamlı değildir ($F(1,26) = 1.86, p>.05$, kısmi $\eta^2=.07$). Diğer bir deyişle ima içeren metinler için soru sorulduğu sırada alınan kayıtlardaki GPP genlik ortalaması ile ima içermeyen metinler için soru sorulduğu sırada alınan kayıtlardaki GPP genlik ortalaması arasında bir farklılık gözlenmemiştir. Metinlerin ima içerip içermemesinin ve bilişsel stillerin GPP genlik ortalaması üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(1,26) = .08, p>.05$, kısmi $\eta^2=.003$).

AP dağılımının GPP genlik ortalaması üzerinde temel etkisi anlamlıdır ($F(2,52) = 5.98, p<.01$, kısmi $\eta^2=.19$). Santralde (Ort.=2.31) frontale (Ort.=.99) ve parietale (Ort.=1.59) göre daha yüksek genlikler gözlenmiştir. LAT dağılımının GPP genlik ortalaması üzerinde temel etkisi anlamlıdır ($F(2,52) = 5.98, p<.01$, kısmi $\eta^2=.19$). Sol hattan sağ hatta doğru GPP genlik ortalamaları artmaktadır (Sol Ort.=.90; Orta Ort.=1.73; Sağ Ort.=2.26).

Metinlerin ima içerip içermemesinin ve AP dağılımının GPP genlik ortalaması üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(2,52) = .06, p>.05$, kısmi $\eta^2=.002$). Metinlerin ima içerip içermemesinin ve LAT dağılımının GPP genlik ortalaması üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(2,52) = 2.08, p>.05$, kısmi $\eta^2=.07$).

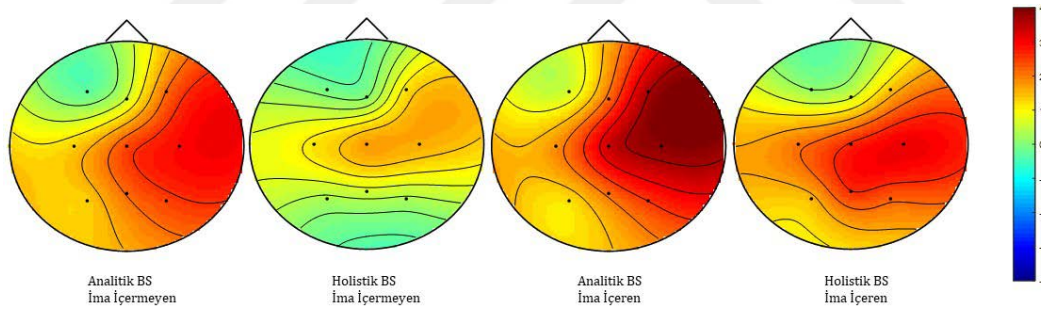
AP ve LAT dağılımının GPP genlik ortalaması üzerinde etkileşim etkisi olduğu gözlenmiştir ($F(4,104) = 17.40, p<.01$, kısmi $\eta^2=.40$). Santralde (Sağ Ort.=2.85, Orta Ort.=2.52) frontale (Sağ Ort.=2.06, Orta Ort.=.83) göre özellikle orta ve sağ hatta daha yüksek genlikler gözlenmiştir. Metinlerin ima içerip içermemesinin, bilişsel stillerin ve LAT dağılımının GPP genlik ortalaması üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(2,52) = 0.001, p>.05$, kısmi $\eta^2=.00$).

Metinlerin ima içerip içermemesinin, bilişsel stillerin ve AP dağılımının GPP genlik ortalaması üzerinde etkileşim etkisi olduğu gözlenmiştir ($F(2,52) = 5.28, p<.01$, kısmi $\eta^2=.17$). Diğer bir deyişle Analitik bilişsel stile eğilimli olan grupta ima içeren metinler için soru sorulduğu sırada alınan kayıtlardaki GPP genlik ortalaması santralde (Ort.=3.0, ss.=1.14) parietale (Ort.=1.94, ss.=1.03) göre daha yüksektir. Analitik bilişsel stile eğilimli olan grupta santralin sağ (Ort.=3.37, ss.=.80) ve orta (Ort.=2.87, ss.=.98) hattında frontalın sağ (Ort.=2.84, ss.=.90) ve orta (Ort.=1.37, ss.=.93) hattına göre daha yüksek genlik ortalaması gözlenmiştir. Holistik bilişsel stile eğilimli olan grupta da santralin sağ (Ort.=2.33, ss.=.84) ve orta (Ort.=2.18, ss.=1.0) hattında frontalın sağ (Ort.=1.29, ss.=.75) ve orta (Ort.=.30, ss.=.90) hattına göre daha

yüksek genlik ortalaması gözlenmiştir. Metinlerin ima içerip içermemesinin, AP ve LAT dağılımının birlikte GPP genlik ortalaması üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(4,104) = .34, p>.05$, kısmi $\eta^2=.013$). Metinlerin ima içerip içermemesinin, bilişsel stillerin, AP ve LAT dağılımının birlikte GPP genlik ortalaması üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(4,104) = .91, p>.05$, kısmi $\eta^2=.034$).

Tablo 4.2. Metinler için soru sorulduğu sırada ortaya çıkan GPP dalgası genlik ortalamasının ortalama ve standart sapma değerleri

	Analitik BS İma içermeyen		Holistik BS İma içermeyen		Analitik BS İma içeren		Holistik BS İma içeren	
	Ort.	Ss	Ort.	ss	Ort.	Ss	Ort.	ss
F3	-0,292	3,148	-0,120	2,89	0,605	4,687	0,138	3,835
Fz	0,607	3,261	0,013	4,066	2,134	4,875	0,583	3,842
F4	2,093	3,401	1,16	3,415	3,579	4,252	1,414	4,114
C3	1,318	2,639	1,134	2,867	1,815	3,909	2,02	3,276
Cz	2,387	3,221	1,699	3,919	3,346	5,129	2,653	4,152
C4	2,893	2,792	1,59	3,005	3,838	3,992	3,078	4,044
P3	1,334	2,939	0,283	3,331	1,18	3,671	1,50	3,762
Pz	2,106	2,766	0,58	4,018	2,097	4,574	2,59	4,027
P4	2,437	2,867	0,297	3,508	2,537	3,622	2,19	4,101

Şekil 4.5. Metinler için soru sorulduğu sırada ortaya çıkan GPP dalgası genlik ortalamasının topografik görünümü.

4.3.1.2. Metinler İçin Soru Sorulduğu Sıradaki P3 Dalgası Genliği

Katılımcılara metinler için soru sorulduğu sırada alınan OİP kayıtları 2 X 2 X 3 X 3 dört yönlü faktöriyel tekrarlı varyans analizi (ANOVA) ile analiz edildiğinde bilişsel stillerin P3 dalgasının genlik değerleri üzerinde temel etkisi anlamlı değildir ($F(1,26) = .15, p>.05$, kısmi $\eta^2=.006$). Bu durumda Analitik ya da Holistik bilişsel stile eğilimli olan bireylerin P3 dalgasının genlik değerleri arasında bir farklılık gözlenmemiştir (Tablo 4.3. – Şekil 4.6.).

Metinlerin ima içerip içermemesinin P3 dalgasının genlik değerleri üzerinde temel etkisi anlamlı değildir ($F(1,26) = .57, p>.05$, kısmi $\eta^2=.021$). Diğer bir deyişle ima içeren metinler için soru sorulduğu sırada alınan kayıtlardaki P3 dalgasının genlik değerleri ile ima içermeyen

metinler için soru sorulduğu sırada alınan kayıtlardaki P3 dalgasının genlik değerleri arasında bir farklılık gözlenmemiştir. Metinlerin ima içerip içermemesinin ve bilişsel stillerin P3 dalgasının genlik değerleri üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(1,26) = 1.44, p>.05$, kısmi $\eta^2=.05$).

AP dağılımının P3 dalgasının genlik değerleri üzerinde temel etkisi anlamlıdır ($F(2,52) = 18.62, p<.01$, kısmi $\eta^2=.42$). Frontalde (Ort.= 4.73) parietal (Ort.=7.09) ve santrale (Ort.=6.71) göre daha düşük genlikler gözlenmiştir. LAT dağılımının P3 dalgasının genlik değerleri üzerinde temel etkisi anlamlıdır ($F(2,52) = 14.90, p<.01$, kısmi $\eta^2=.36$). Sol hatta (Ort.=5.40) sağ (Ort.=6.71) ve orta hatta (Ort.=6.42) göre P3 dalgasının genlik değerleri daha düşüktür.

Metinlerin ima içerip içermemesinin ve AP dağılımının P3 dalgasının genlik değerleri üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(2,52) = .86, p>.05$, kısmi $\eta^2=.032$). Metinlerin ima içerip içermemesinin ve LAT dağılımının P3 dalgasının genlik değerleri üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(2,52) = .59, p>.05$, kısmi $\eta^2=.02$). AP ve LAT dağılımının P3 dalgasının genlik değerleri üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(4,104) = 1.64, p>.05$, kısmi $\eta^2=.06$). Metinlerin ima içerip içermemesinin, bilişsel stillerin ve LAT dağılımının P3 dalgasının genlik değerleri üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(2,52) = .95, p>.05$, kısmi $\eta^2=.04$). Metinlerin ima içerip içermemesinin, bilişsel stillerin ve AP dağılımının P3 dalgasının genlik değerleri üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(2,52) = 2.20, p>.05$, kısmi $\eta^2=.08$). Metinlerin ima içerip içermemesinin, AP ve LAT dağılımının birlikte P3 dalgasının genlik değerleri üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(4,104) = 1.48, p>.05$, kısmi $\eta^2=.05$). Metinlerin ima içerip içermemesinin, bilişsel stillerin, AP ve LAT dağılımının birlikte P3 dalgasının genlik değerleri üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(4,104) = 1.10, p>.05$, kısmi $\eta^2=.04$).

Tablo 4.3. Metinler için soru sorulduğu sırada ortaya çıkan P3 dalgası genliğinin ortalama ve standart sapma değerleri

	Analitik BS		Holistik BS		Analitik BS		Holistik BS	
	Ort.	Ss	Ort.	Ss	Ort.	Ss	Ort.	ss
F3	4,043	3,821	3,456	2,981	4,363	4,307	4,375	4,984
Fz	5,026	4,389	3,479	3,652	5,665	4,559	4,964	5,253
F4	5,620	3,791	4,310	2,900	6,503	4,888	4,968	4,684
C3	6,275	4,469	5,327	2,847	5,342	4,136	6,486	4,113
Cz	8,235	5,413	6,100	3,573	7,298	4,890	7,212	5,400
C4	7,575	3,647	6,240	2,616	7,231	4,268	7,159	4,484
P3	6,228	3,731	5,850	1,996	5,740	4,193	7,289	4,066
Pz	7,649	4,206	6,022	2,728	7,012	4,426	8,347	4,103
P4	8,338	3,601	6,991	1,700	7,222	4,256	8,375	3,505

4.3.1.3. Metinler İçin Soru Sorulduğu Sıradaki P3 Dalgası Latansı

Katılımcılara metinler için soru sorulduğu sırada alınan OİP kayıtları 2 X 2 X 3 X 3 dört yönlü faktöriyel tekrarlı varyans analizi (ANOVA) ile analiz edildiğinde bilişsel stillerin P3 dalgasının latansı üzerinde temel etkisinin anlamlı olduğu gözlenmiştir ($F(1,26) = 14.83, p < .01$, kısmi $\eta^2 = .36$). Bu durumda Analitik bilişsel stile eğilimli olan bireylerin (Ort. = .38) Holistik bilişsel stile eğilimli olan bireylere (Ort. = .35) göre P3 dalgasının latansı daha büyüktür. Diğer bir deyişle Analitik bilişsel stile eğilimli olan bireylerin P3 dalgası daha geç oluşmaktadır (Tablo 4.4. – Şekil 4.6.).

Metinlerin ima içerip içermemesinin P3 dalgasının latansı üzerinde temel etkisi anlamlı değildir ($F(1,26) = 3.62, p > .05$, kısmi $\eta^2 = .12$). Diğer bir deyişle ima içeren metinler için soru sorulduğu sırada alınan kayıtlardaki P3 dalgasının latansı ile ima içermeyen metinler için soru sorulduğu sırada alınan kayıtlardaki P3 dalgasının latansı arasında bir farklılık gözlenmemiştir. Metinlerin ima içerip içermemesinin ve bilişsel stillerin P3 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(1,26) = 1.07, p > .05$, kısmi $\eta^2 = .04$).

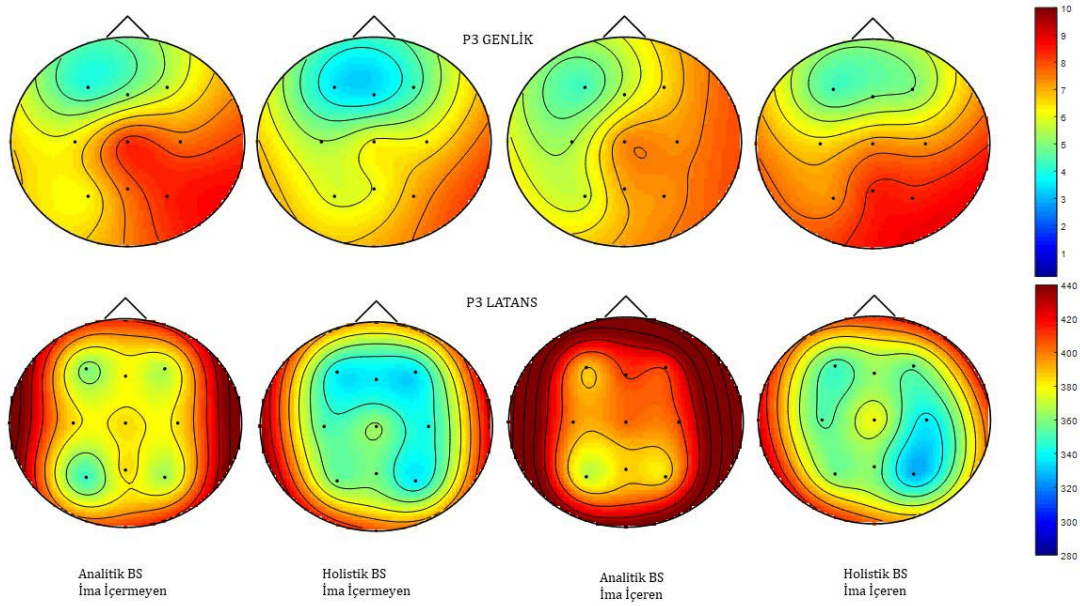
AP dağılımının P3 dalgasının latansı üzerinde temel etkisi anlamlı değildir ($F(2,52) = 1.74, p > .05$, kısmi $\eta^2 = .06$). Frontal, parietal ya da sentrade P3 dalgasının latansı farklılaşmamaktadır. LAT dağılımının P3 dalgasının latansı üzerinde temel etkisi anlamlıdır ($F(2,52) = 5.92, p < .01$, kısmi $\eta^2 = .18$). Orta hatta (Ort. = .38) sağ (Ort. = .36) ve sol hatta (Ort. = .36) göre P3 dalgasının latansı daha büyüktür. Orta hatta sağ ve sol hatta göre P3 dalgası daha geç oluşmaktadır. Bilişsel stillerin ve LAT dağılımının P3 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi olduğu gözlenmiştir ($F(2,52) = 4.08, p < .05$, kısmi $\eta^2 = .14$). Holistik bilişsel stile eğilimli olan bireylerde orta hatta (Ort. = .36) sağ (Ort. = .34) ve sol hatta (Ort. = .35) göre P3 dalgasının latansı daha büyüktür. Analitik bilişsel stile eğilimli olan bireylerde ise orta hatta (Ort. = .39) sol hatta (Ort. = .38) göre P3 dalgasının latansı daha büyüktür.

Metinlerin ima içerip içermemesinin ve AP dağılımının P3 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi olduğu gözlenmiştir ($F(2,52) = 3.34, p < .05$, kısmi $\eta^2 = .11$). İma içeren metinler için soru sorulduğu sırada alınan kayıtlardaki P3 dalgasının latansı frontal (Ort. = .38) ve santralde (Ort. = .38) ima içermeyen metinler için soru sorulduğu sırada alınan kayıtlardaki P3 dalgasının latansına (Frontal Ort. = .35; Santral Ort. = 37) göre daha büyüktür. İma içeren metinler için soru sorulduğu sırada P3 dalgası frontal ve santralde daha geç oluşmaktadır. Metinlerin ima içerip içermemesinin ve LAT dağılımının P3 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(2,52) = .08, p > .05$, kısmi $\eta^2 = .003$). AP ve LAT dağılımının P3 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(4,104) = 1.92, p > .05$, kısmi $\eta^2 = .11$). Metinlerin ima içerip içermemesinin, bilişsel stillerin ve LAT dağılımının P3 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(2,52) = 1.42, p > .05$, kısmi $\eta^2 = .05$). Bilişsel stillerin,

AP ve LAT dağılımının P3 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi olduğu gözlenmiştir ($F(4,104) = 4.11, p < .01, \text{kısmi } \eta^2 = .14$). Holistik bilişsel stile eğilimli olan bireylerin P3 dalgasının latansı santral orta hatta (Ort.= .37) sağ hatta (Ort.= .34) göre daha büyük oluşmuştur. Analitik bilişsel stile eğilimli olan bireylerde ise P3 dalgasının latansı santralde (Sol Ort.= .39; Orta Ort.= .39) frontal (Sol Ort.= .37; Orta Ort.= .39) ve paritale (Sol Ort.= .35; Orta Ort.= .38) göre özellikle orta hatta sol hatta göre daha büyük oluşmuştur. Metinlerin ima içerip içermemesinin, bilişsel stillerin ve AP dağılımının P3 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(2,52) = .009, p > .05, \text{kısmi } \eta^2 = .00$). Metinlerin ima içerip içermemesinin, AP ve LAT dağılımının birlikte P3 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(4,104) = 1.06, p > .05, \text{kısmi } \eta^2 = .04$). Metinlerin ima içerip içermemesinin, bilişsel stillerin, AP ve LAT dağılımının birlikte P3 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(4,104) = .12, p > .05, \text{kısmi } \eta^2 = .005$).

Tablo 4.4. Metinler için soru sorulduğu sırada ortaya çıkan P3 dalgası latansının ortalama ve standart sapma değerleri

	Analitik BS İma içermeyen		Holistik BS İma içermeyen		Analitik BS İma içeren		Holistik BS İma içeren	
	Ort.	ss	Ort.	Ss	Ort.	Ss	Ort.	ss
F3	0,360	0,036	0,338	0,051	0,389	0,047	0,349	0,051
Fz	0,379	0,042	0,337	0,048	0,410	0,023	0,363	0,053
F4	0,367	0,042	0,335	0,038	0,410	0,024	0,357	0,047
C3	0,384	0,041	0,353	0,050	0,397	0,040	0,353	0,044
Cz	0,384	0,042	0,364	0,050	0,402	0,033	0,378	0,055
C4	0,383	0,040	0,343	0,036	0,407	0,027	0,337	0,045
P3	0,348	0,052	0,357	0,051	0,370	0,061	0,359	0,056
Pz	0,384	0,045	0,358	0,046	0,386	0,055	0,360	0,056
P4	0,365	0,056	0,337	0,035	0,384	0,052	0,327	0,039

Şekil 4.6. Metinler için soru sorulduğu sırada ortaya çıkan P3 dalgası genlik ve latansının topografik görünümü.

4.3.1.4. Metinler İçin Soru Sorulduğu Sıradaki P2 Dalgası Genliği

Katılımcılara metinler için soru sorulduğu sırada alınan OİP kayıtları 2 X 2 X 3 X 3 dört yönlü faktöriyel tekrarlı varyans analizi (ANOVA) ile analiz edildiğinde bilişsel stillerin P2 dalgasının genlik değerleri üzerinde temel etkisi anlamlı değildir ($F(1,26) = .56, p > .05$, kısmi $\eta^2 = .02$). Bu durumda Analitik ya da Holistik bilişsel stile eğilimli olan bireylerin P2 dalgasının genlik değerleri arasında bir farklılık gözlenmemiştir (Tablo 4.5. – Şekil 4.7.).

Metinlerin ima içerip içermemesinin P2 dalgasının genlik değerleri üzerinde temel etkisi anlamlı değildir ($F(1,26) = .71, p > .05$, kısmi $\eta^2 = .03$). Diğer bir deyişle ima içeren metinler için soru sorulduğu sırada alınan kayıtlardaki P2 dalgasının genlik değerleri ile ima içermeyen metinler için soru sorulduğu sırada alınan kayıtlardaki P2 dalgasının genlik değerleri arasında bir farklılık gözlenmemiştir. Metinlerin ima içerip içermemesinin ve bilişsel stillerin P2 dalgasının genlik değerleri üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(1,26) = 2.62, p > .05$, kısmi $\eta^2 = .09$).

AP dağılımının P2 dalgasının genlik değerleri üzerinde temel etkisi anlamlıdır ($F(2,52) = 8.48, p < .01$, kısmi $\eta^2 = .25$). Frontalden parietale doğru P2 dalgasının genlik değerleri artmaktadır (Frontal Ort.= 4.01; Santral Ort.= 4.86; Parietal Ort.= 6.10). LAT dağılımının P2 dalgasının genlik değerleri üzerinde temel etkisi anlamlıdır ($F(2,52) = 4.04, p < .05$, kısmi $\eta^2 = .14$). Sağ hatta (Ort.=5.40) orta hatta (Ort.=4.75) göre P2 dalgasının genlik değerleri daha yüksektir.

Metinlerin ima içerip içermemesinin ve AP dağılımının P2 dalgasının genlik değerleri üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(2,52) = .48, p > .05$, kısmi $\eta^2 = .02$). Metinlerin ima içerip içermemesinin ve LAT dağılımının P2 dalgasının genlik değerleri üzerinde etkileşim etkisi

anlamli değildir ($F(2,52) = .66, p>.05$, kısmi $\eta^2=.02$). AP ve LAT dağılımın P2 dalgasının genlik değerleri üzerinde etkileşim etkisinin olduğu gözlenmiştir ($F(4,104) = 5.83, p<.01$, kısmi $\eta^2=.18$). P2 dalgasının genliği Santral (sağ Ort.= 5.07; orta Ort.= 4.74) ve Parietalde (sağ Ort.= 7.04; orta Ort.= 5.59) sağ hatta orta hatta göre daha yüksektir. Metinlerin ima içerip içermemesinin, bilişsel stillerin ve LAT dağılımın P2 dalgasının genlik değerleri üzerinde etkileşim etkisi anlamli değildir ($F(2,52) = 2.91, p>.05$, kısmi $\eta^2=.10$). Metinlerin ima içerip içermemesinin, bilişsel stillerin ve AP dağılımın P2 dalgasının genlik değerleri üzerinde etkileşim etkisi olduğu gözlenmiştir ($F(2,52) = 4.37, p<.05$, kısmi $\eta^2=.14$). Analitik bilişsel stile eğilimli olan bireylerin ima içermeyen metinler için soru sorulduğu sırada alınan kayıtlarda P2 dalgasının genlik değerleri frontalde (Ort.= 3.99) santral (Ort.= 5.34) ve parietale (Ort.= 6.41) göre daha düşüktür. Holistik bilişsel stile eğilimli bireylerde ise parietalde (Ort.= 6.46) frontal (Ort.= 4.23) ve santrale (Ort.= 4.89) göre daha yüksektir. İma içeren metinler için soru sorulduğu sırada alınan kayıtlarda ise Holistik bilişsel stile eğilimli bireylerde P2 dalgasının genlik değeri parietalde (Ort.= 7.34) frontal (Ort.= 4.18) ve santrale (Ort.= 5.34) göre daha yüksektir.

Metinlerin ima içerip içermemesinin, AP ve LAT dağılımın birlikte P2 dalgasının genlik değerleri üzerinde etkileşim etkisi anlamli değildir ($F(4,104) = .31, p>.05$, kısmi $\eta^2=.01$). Metinlerin ima içerip içermemesinin, bilişsel stillerin, AP ve LAT dağılımın birlikte P2 dalgasının genlik değerleri üzerinde etkileşim etkisi anlamli değildir ($F(4,104) = 1.59, p>.05$, kısmi $\eta^2=.06$).

Tablo 4.5. Metinler için soru sorulduğu sırada ortaya çıkan P2 dalgası genliğinin ortalama ve standart sapma değerleri

	Analitik BS İma içermeyen		Holistik BS İma içermeyen		Analitik BS İma içeren		Holistik BS İma içeren	
	Ort.	ss	Ort.	Ss	Ort.	Ss	Ort.	ss
F3	3,953	2,418	4,026	3,092	3,900	3,848	4,155	4,385
Fz	4,00	2,839	4,132	3,609	3,593	3,730	3,995	3,941
F4	4,030	2,563	4,523	3,643	3,378	3,610	4,390	3,541
C3	5,227	3,535	4,625	3,451	4,212	4,121	5,001	4,672
Cz	5,272	3,790	4,828	3,683	3,683	4,052	5,168	5,270
C4	5,527	2,876	5,226	3,583	3,685	3,843	5,835	3,958
P3	5,893	3,647	6,065	3,172	4,369	4,560	6,331	5,364
Pz	5,932	3,823	5,791	3,835	3,777	5,163	6,876	5,373
P4	7,397	3,286	7,510	2,995	4,443	4,002	8,818	3,873

4.3.1.5. Metinler İçin Soru Sorulduğu Sıradaki P2 Dalgası Latansı

Katılımcılara metinler için soru sorulduğu sırada alınan OİP kayıtları 2 X 2 X 3 X 3 dört yönlü faktöriyel tekrarlı varyans analizi (ANOVA) ile analiz edildiğinde bilişsel stillerin P2 dalgasının latansı üzerinde temel etkisi anlamli değildir ($F(1,26) = .86, p>.05$, kısmi $\eta^2=.03$). Bu

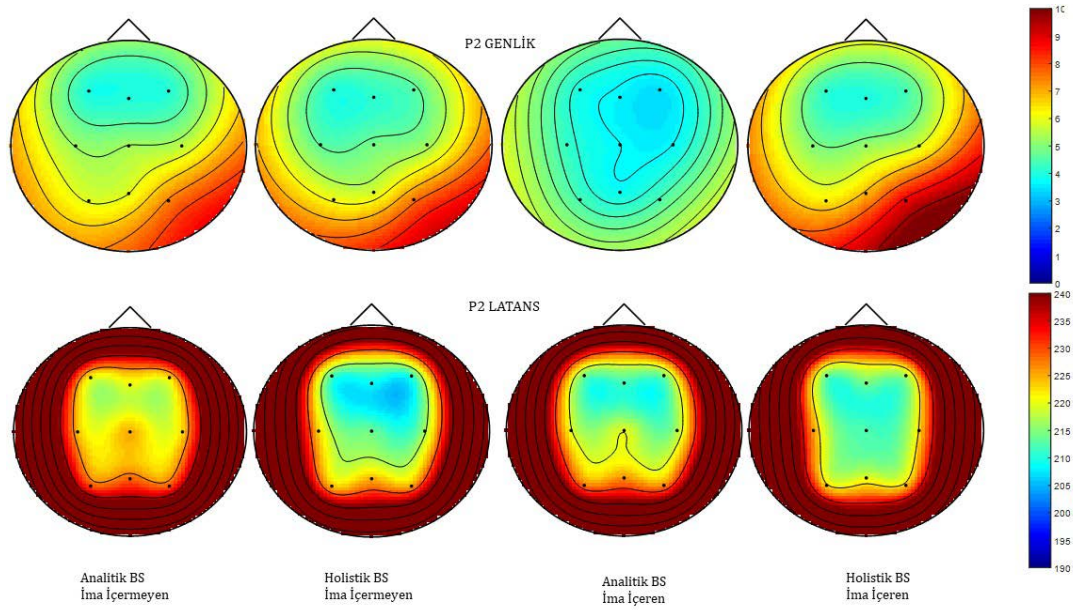
durumda Analitik ya da Holistik bilişsel stile eğilimli olan bireylerin P2 dalgasının latansı arasında bir farklılık gözlenmemiştir (Tablo 4.6. – Şekil 4.7.).

Metinlerin ima içerip içermemesinin P2 dalgasının latansı üzerinde temel etkisi anlamlı değildir ($F(1,26) = .91, p>.05$, kısmi $\eta^2=.03$). Diğer bir deyişle ima içeren metinler için soru sorulduğu sırada alınan kayıtlardaki P2 dalgasının latansı ile ima içermeyen metinler için soru sorulduğu sırada alınan kayıtlardaki P2 dalgasının latansı arasında bir farklılık gözlenmemiştir. Metinlerin ima içerip içermemesinin ve bilişsel stillerin P2 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(1,26) = 2.72, p>.05$, kısmi $\eta^2=.10$).

AP dağılımının P2 dalgasının latansı üzerinde temel etkisi anlamlıdır ($F(2,52) = 14.24, p<.01$, kısmi $\eta^2=.35$). Frontalden parietale doğru P2 dalgasının latansı artmaktadır (Frontal Ort.= .215; Santral Ort.= .220; Parietal Ort.= .226). Frontalden parietale doğru P2 dalgası daha geç oluşmaktadır. LAT dağılımının P2 dalgasının latansı üzerinde temel etkisi anlamlı değildir ($F(2,52) = 2.28, p>.05$, kısmi $\eta^2=.08$). Metinlerin ima içerip içermemesinin ve AP dağılımının P2 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(2,52) = .09, p>.05$, kısmi $\eta^2=.004$). Metinlerin ima içerip içermemesinin ve LAT dağılımının P2 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(2,52) = .39, p>.05$, kısmi $\eta^2=.02$). AP ve LAT dağılımının P2 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(4,104) = 1.42, p>.05$, kısmi $\eta^2=.05$). Metinlerin ima içerip içermemesinin, bilişsel stillerin ve LAT dağılımının P2 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(2,52) = .75, p>.05$, kısmi $\eta^2=.03$). Metinlerin ima içerip içermemesinin, bilişsel stillerin ve AP dağılımının P2 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(2,52) = 2.52, p>.05$, kısmi $\eta^2=.09$). Metinlerin ima içerip içermemesinin, AP ve LAT dağılımının birlikte P2 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(4,104) = .33, p>.05$, kısmi $\eta^2=.01$). Metinlerin ima içerip içermemesinin, bilişsel stillerin, AP ve LAT dağılımının birlikte P2 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(4,104) = .57, p>.05$, kısmi $\eta^2=.02$).

Tablo 4.6. Metinler için soru sorulduğu sırada ortaya çıkan P2 dalgası latansının ortalama ve standart sapma değerleri

	Analitik BS		Holistik BS		Analitik BS		Holistik BS	
	İma içermeyen Ort.	İma içermeyen ss	İma içermeyen Ort.	İma içermeyen Ss	İma içeren Ort.	İma içeren Ss	İma içeren Ort.	İma içeren ss
F3	0,221	0,018	0,212	0,020	0,214	0,018	0,214	0,019
Fz	0,220	0,018	0,209	0,016	0,212	0,017	0,214	0,017
F4	0,222	0,017	0,211	0,018	0,214	0,018	0,217	0,015
C3	0,224	0,015	0,223	0,018	0,220	0,018	0,226	0,016
Cz	0,225	0,013	0,214	0,018	0,219	0,017	0,212	0,021
C4	0,223	0,016	0,216	0,015	0,217	0,016	0,222	0,015
P3	0,230	0,010	0,224	0,019	0,228	0,012	0,223	0,019
Pz	0,229	0,010	0,225	0,013	0,226	0,016	0,220	0,019
P4	0,229	0,011	0,225	0,012	0,227	0,013	0,223	0,014

Şekil 4.7. Metinler için soru sorulduğu sırada ortaya çıkan P2 dalgası genlik ve latansının topografik görünümü.

4.3.1.6. Metinler İçin Soru Sorulduğu Sıradaki N2 Dalgası Genliği

Katılımcılara metinler için soru sorulduğu sırada alınan OİP kayıtları 2 X 2 X 3 X 3 dört yönlü faktöriyel tekrarlı varyans analizi (ANOVA) ile analiz edildiğinde bilişsel stillerin N2 dalgasının genlik değerleri üzerinde temel etkisi anlamlı değildir ($F(1,26) = .48, p>.05$, kısmi $\eta^2=.02$). Bu durumda Analitik ya da Holistik bilişsel stile eğilimli olan bireylerin N2 dalgasının genlik değerleri arasında bir farklılık gözlenmemiştir (Tablo 4.7. – Şekil 4.8.).

Metinlerin ima içerip içermemesinin N2 dalgasının genlik değerleri üzerinde temel etkisi anlamlı değildir ($F(1,26) = .32, p>.05$, kısmi $\eta^2=.012$). Diğer bir deyişle ima içeren metinler için soru sorulduğu sırada alınan kayıtlardaki N2 dalgasının genlik değerleri ile ima içermeyen metinler için soru sorulduğu sırada alınan kayıtlardaki N2 dalgasının genlik değerleri arasında bir farklılık gözlenmemiştir. Metinlerin ima içerip içermemesinin ve bilişsel stillerin N2 dalgasının genlik değerleri üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(1,26) = 1.34, p>.05$, kısmi $\eta^2=.05$).

AP dağılımının N2 dalgasının genlik değerleri üzerinde temel etkisi anlamlıdır ($F(2,52) = 11.05, p<.01$, kısmi $\eta^2=.30$). Parietalden frontale doğru N2 dalgasının genlik değerleri artmaktadır (Frontal Ort.= -1.69; Santral Ort.= -.29; Parietal Ort.= .66). LAT dağılımının N2 dalgasının genlik değerleri üzerinde temel etkisi anlamlıdır ($F(2,52) = 18.92, p<.01$, kısmi $\eta^2=.42$). Orta hatta (Ort.= -1.29) sol (Ort.= -.34) ve sağ (Ort.= .30) hatta göre, sol hatta sağ hatta göre N2 dalgasının genlik değerleri daha yüksektir.

Metinlerin ima içerip içermemesinin ve AP dağılımının N2 dalgasının genlik değerleri üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(2,52) = .21, p>.05$, kısmi $\eta^2=.008$). Metinlerin ima

içerip içermemesinin ve LAT dağılımının N2 dalgasının genlik değerleri üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(2,52) = .69, p>.05$, kısmi $\eta^2=.03$). AP ve LAT dağılımının N2 dalgasının genlik değerleri üzerinde etkileşim etkisinin olduğu gözlenmiştir ($F(4,104) = 7.66, p<.01$, kısmi $\eta^2=.23$). N2 dalgasının genliği Santralde orta hatta (Ort.= -1.03) sol hatta (Ort.= -.22) göre, frontalde ise orta hatta (Ort.= -2.20) sağ hatta (Ort.= -1.30) göre daha yüksektir. Metinlerin ima içerip içermemesinin, bilişsel stillerin ve LAT dağılımının N2 dalgasının genlik değerleri üzerinde etkileşim etkisi olduğu gözlenmiştir ($F(2,52) = 3.14, p=.05$, kısmi $\eta^2=.11$). Holistik bilişsel stile eğilimli bireylerde ima içermeyen metinler için soru sorulduğu sırada alınan kayıtlarda N2 dalgasının genlik değerleri orta hatta (ort.= -1.61) sol (Ort.= -.18) ve sağ (Ort.= -.16) hatta göre daha büyüktür. Holistik bilişsel stile eğilimli bireylerde ima içermeyen metinler için soru sorulduğu sırada alınan kayıtlarda N2 dalgasının genlik değerleri (ort.= -1.61) ima içeren metinler için soru sorulduğu sırada alınan kayıtlarda N2 dalgasının genlik değerlerine (ort.= -.21) göre orta hatta daha büyüktür. Metinlerin ima içerip içermemesinin, bilişsel stillerin ve AP dağılımının N2 dalgasının genlik değerleri üzerinde etkileşim etkisi olduğu gözlenmiştir ($F(2,52) = 4.20, p<.05$, kısmi $\eta^2=.14$). Analitik bilişsel stile eğilimli olan bireylerin ima içermeyen metinler için soru sorulduğu sırada alınan kayıtlarda N2 dalgasının genlik değerleri frontalde (Ort.= -2.44) santrale (Ort.= -.51) göre daha yüksektir. Holistik bilişsel stile eğilimli bireylerde ise ima içeren metinler için soru sorulduğu sırada alınan kayıtlarda frontalde N2 dalgasının genliği yüksektir (Ort.= -.98).

Metinlerin ima içerip içermemesinin, AP ve LAT dağılımının birlikte N2 dalgasının genlik değerleri üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(4,104) = 1.75, p>.05$, kısmi $\eta^2=.06$). Metinlerin ima içerip içermemesinin, bilişsel stillerin, AP ve LAT dağılımının birlikte N2 dalgasının genlik değerleri üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(4,104) = .35, p>.05$, kısmi $\eta^2=.013$).

Tablo 4.7. Metinler için soru sorulduğu sırada ortaya çıkan N2 dalgası genliğinin ortalama ve standart sapma değerleri

	Analitik BS İma içermeyen		Holistik BS İma içermeyen		Analitik BS İma içeren		Holistik BS İma içeren	
	Ort.	ss	Ort.	ss	Ort.	Ss	Ort.	ss
F3	-2,559	3,250	-1,260	3,108	-1,580	4,087	-0,933	4,966
Fz	-3,026	3,325	-2,098	3,540	-2,289	4,555	-1,373	5,073
F4	-1,721	2,827	-1,217	3,956	-1,648	4,341	-0,621	4,236
C3	-0,617	3,495	0,106	2,731	-0,771	4,381	0,395	4,436
Cz	-1,315	4,285	-1,112	3,442	-1,688	5,049	0,008	5,672
C4	0,402	3,345	-0,231	2,335	-0,210	4,396	1,556	4,417
P3	1,069	2,924	0,606	2,976	-0,222	3,676	1,722	4,554
Pz	-0,239	3,733	-1,627	3,717	-1,415	3,471	0,741	4,918
P4	2,560	2,787	0,976	2,428	0,780	3,497	3,006	3,776

4.3.1.7. Metinler İçin Soru Sorulduğu Sıradaki N2 Dalgası Latansı

Katılımcılara metinler için soru sorulduğu sırada alınan OİP kayıtları 2 X 2 X 3 X 3 dört yönlü faktöriyel tekrarlı varyans analizi (ANOVA) ile analiz edildiğinde bilişsel stillerin N2 dalgasının latansı üzerinde temel etkisi anlamlı değildir ($F(1,26) = .32, p>.05$, kısmi $\eta^2=.012$). Bu durumda Analitik ya da Holistik bilişsel stile eğilimli olan bireylerin N2 dalgasının latansı arasında bir farklılık gözlenmemiştir (Tablo 4.8 – Şekil 4.8).

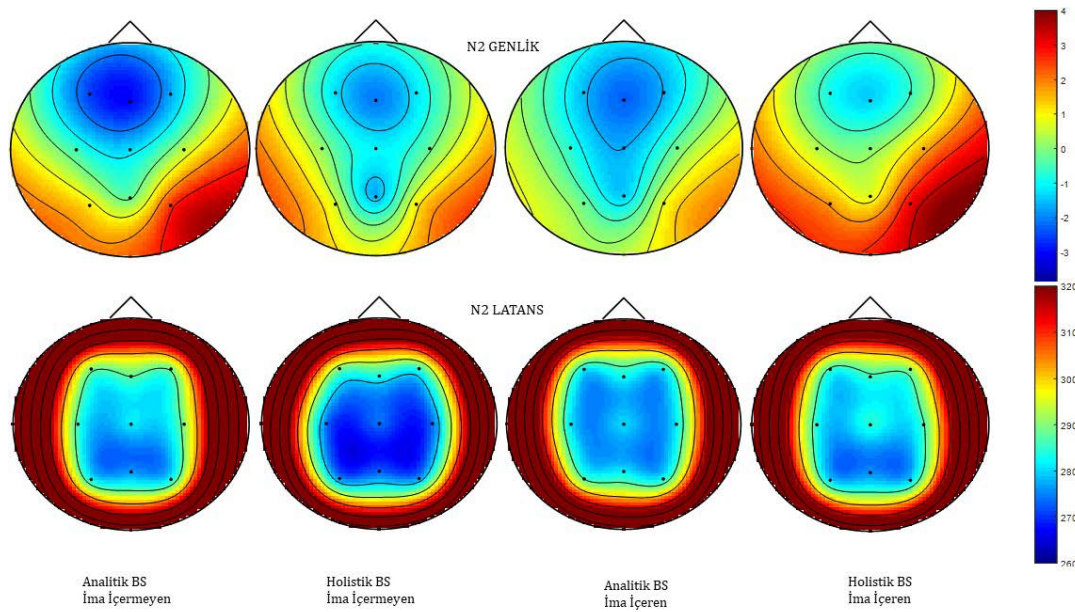
Metinlerin ima içerip içermemesinin N2 dalgasının latansı üzerinde temel etkisi anlamlı değildir ($F(1,26) = .21, p>.05$, kısmi $\eta^2=.008$). Diğer bir deyişle ima içeren metinler için soru sorulduğu sırada alınan kayıtlardaki N2 dalgasının latansı ile ima içermeyen metinler için soru sorulduğu sırada alınan kayıtlardaki N2 dalgasının latansı arasında bir farklılık gözlenmemiştir. Metinlerin ima içerip içermemesinin ve bilişsel stillerin N2 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(1,26) = 2.12, p>.05$, kısmi $\eta^2=.08$).

AP dağılımının N2 dalgasının latansı üzerinde temel etkisi anlamlıdır ($F(2,52) = 3.90, p<.05$, kısmi $\eta^2=.13$). Frontalde (Ort.= .286) parietal (Ort.= .279) ve santrale (Ort.= .281) göre N2 dalgasının latansı daha geç oluşmaktadır. LAT dağılımının N2 dalgasının latansı üzerinde temel etkisi anlamlıdır ($F(2,52) = 3.32, p<.05$, kısmi $\eta^2=.11$). Sağ (Ort.= .283) ve sol hatta (Ort.= .283) orta hatta (Ort.= .280) göre N2 dalgasının latansı daha geç oluşmaktadır.

Metinlerin ima içerip içermemesinin ve AP dağılımının N2 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(2,52) = 1.66, p>.05$, kısmi $\eta^2=.06$). Metinlerin ima içerip içermemesinin ve LAT dağılımının N2 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(2,52) = .66, p>.05$, kısmi $\eta^2=.02$). AP ve LAT dağılımının N2 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(4,104) = .77, p>.05$, kısmi $\eta^2=.03$). Metinlerin ima içerip içermemesinin, bilişsel stillerin ve LAT dağılımının N2 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(2,52) = 1.96, p>.05$, kısmi $\eta^2=.07$). Metinlerin ima içerip içermemesinin, bilişsel stillerin ve AP dağılımının N2 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(2,52) = 1.84, p>.05$, kısmi $\eta^2=.07$). Metinlerin ima içerip içermemesinin, AP ve LAT dağılımının birlikte N2 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(4,104) = .84, p>.05$, kısmi $\eta^2=.03$). Metinlerin ima içerip içermemesinin, bilişsel stillerin, AP ve LAT dağılımının birlikte N2 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(4,104) = .21, p>.05$, kısmi $\eta^2=.008$).

Tablo 4.8. Metinler için soru sorulduğu sırada ortaya çıkan N2 dalgası latansının ortalama ve standart sapma değerleri

	Analitik BS İma içermeyen		Holistik BS İma içermeyen		Analitik BS İma içeren		Holistik BS İma içeren	
	Ort.	ss	Ort.	ss	Ort.	Ss	Ort.	ss
F3	0,290	0,018	0,290	0,017	0,282	0,019	0,285	0,022
Fz	0,288	0,017	0,283	0,021	0,283	0,017	0,285	0,022
F4	0,289	0,016	0,285	0,019	0,281	0,019	0,290	0,020
C3	0,285	0,019	0,274	0,016	0,281	0,020	0,283	0,023
Cz	0,281	0,017	0,273	0,015	0,280	0,020	0,284	0,024
C4	0,290	0,019	0,273	0,016	0,281	0,021	0,286	0,021
P3	0,282	0,017	0,275	0,016	0,287	0,024	0,280	0,022
Pz	0,276	0,020	0,273	0,012	0,281	0,020	0,276	0,017
P4	0,282	0,023	0,276	0,016	0,282	0,020	0,280	0,017

Şekil 4.8. Metinler için soru sorulduğu sırada ortaya çıkan N2 dalgası genlik ve latansının topografik görünümü

4.3.1.8. Metinler İçin Soru Sorulduğu Sıradaki N1 Dalgası Genliği

Katılımcılara metinler için soru sorulduğu sırada alınan OİP kayıtları 2 X 2 X 2 X 3 dört yönlü faktöriyel tekrarlı varyans analizi (ANOVA) ile analiz edildiğinde bilişsel stillerin N1 dalgasının genlik değerleri üzerinde temel etkisi anlamlı değildir ($F(1,26) = .22, p > .05$, kısmi $\eta^2 = .008$). Bu durumda Analitik ya da Holistik bilişsel stile eğilimli olan bireylerin N1 dalgasının genlik değerleri arasında bir farklılık gözlenmemiştir (Tablo 4.9).

Metinlerin ima içerip içermemesinin N1 dalgasının genlik değerleri üzerinde temel etkisi anlamlı değildir ($F(1,26) = 1.62, p > .05$, kısmi $\eta^2 = .06$). Diğer bir deyişle ima içeren metinler için soru sorulduğu sırada alınan kayıtlardaki N1 dalgasının genlik değerleri ile ima içermeyen metinler için soru sorulduğu sırada alınan kayıtlardaki N1 dalgasının genlik değerleri arasında

bir farklılık gözlenmemiştir. Metinlerin ima içerip içermemesinin ve bilişsel stillerin N1 dalgasının genlik değerleri üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(1,26) = 2.15, p>.05$, kısmi $\eta^2=.08$).

AP dağılımının N1 dalgasının genlik değerleri üzerinde temel etkisi anlamlıdır ($F(1,26) = 16.48, p<.01$, kısmi $\eta^2=.39$). Frontalde (Ort.= -3.22) Santrale (Ort.= -2.21) göre N1 dalgasının genlik değeri daha büyüktür. LAT dağılımının N1 dalgasının genlik değerleri üzerinde temel etkisi anlamlıdır ($F(2,52) = 6.24, p<.01$, kısmi $\eta^2=.19$). Orta hatta (Ort.= -3.03) sol (Ort.= -2.70) ve sağ (Ort.= -2.41) hatta göre N1 dalgasının genlik değeri daha yüksektir.

Metinlerin ima içerip içermemesinin ve AP dağılımının N1 dalgasının genlik değerleri üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(1,26) = 2.37, p>.05$, kısmi $\eta^2=.08$). Metinlerin ima içerip içermemesinin ve LAT dağılımının N1 dalgasının genlik değerleri üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(2,52) = .71, p>.05$, kısmi $\eta^2=.03$). AP ve LAT dağılımının N1 dalgasının genlik değerleri üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(2,52) = 1.56, p>.05$, kısmi $\eta^2=.06$). Metinlerin ima içerip içermemesinin, bilişsel stillerin ve LAT dağılımının N1 dalgasının genlik değerleri üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(2,52) = .59, p=.05$, kısmi $\eta^2=.02$). Metinlerin ima içerip içermemesinin, bilişsel stillerin ve AP dağılımının N1 dalgasının genlik değerleri üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(1,26) = 3.12, p>.05$, kısmi $\eta^2=.11$).

Metinlerin ima içerip içermemesinin, AP ve LAT dağılımının birlikte N1 dalgasının genlik değerleri üzerinde etkileşim etkisi olduğu gözlenmiştir ($F(2,52) = 4.28, p<.05$, kısmi $\eta^2=.14$). İma içermeyen metinler için soru sorulduğu sırada alınan kayıtlarda N1 dalgasının genlik değeri frontalde (sağ Ort.= -3.42; orta Ort.= -3.99; sol Ort.= -3.65) santrale (sağ Ort.= -2.19; orta Ort.= -2.90; sol Ort.= -2.25) göre sağ, orta ve sol hatta daha büyüktür. İma içeren metinler için soru sorulduğu sırada alınan kayıtlarda N1 dalgasının genlik değeri göre frontalde santrale göre sağ hatta daha büyüktür (Frontal sağ Ort.= -2.62; Santral sağ Ort.= -1.40). Metinlerin ima içerip içermemesinin, bilişsel stillerin, AP ve LAT dağılımının birlikte N1 dalgasının genlik değerleri üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(2,52) = 1.13, p>.05$, kısmi $\eta^2=.04$).

Tablo 4.9. Metinler için soru sorulduğu sırada ortaya çıkan N1 dalgası genliğinin ortalama ve standart sapma değerleri

	Analitik BS İma içermeyen		Holistik BS İma içermeyen		Analitik BS İma içeren		Holistik BS İma içeren	
	Ort.	ss	Ort.	ss	Ort.	Ss	Ort.	ss
F3	-3,148	1,918	-4,146	2,944	-2,900	3,356	-2,564	2,892
Fz	-3,335	2,402	-4,653	3,017	-2,965	3,234	-2,828	2,894
F4	-3,127	2,357	-3,716	3,017	-2,605	2,860	-2,628	2,928
C3	-1,597	2,657	-2,901	2,936	-2,490	3,781	-1,850	2,507
Cz	-1,907	2,841	-3,899	3,258	-2,581	4,078	-2,062	2,664
C4	-1,657	2,288	-2,732	2,920	-1,880	2,911	-0,923	2,224

4.3.1.9. Metinler İçin Soru Sorulduğu Sıradaki N1 Dalgası Latansı

Katılımcılara metinler için soru sorulduğu sırada alınan OİP kayıtları 2 X 2 X 2 X 3 dört yönlü faktöriyel tekrarlı varyans analizi (ANOVA) ile analiz edildiğinde bilişsel stillerin N1 dalgasının latansı üzerinde temel etkisi anlamlı değildir ($F(1,26) = 1.84, p > .05$, kısmi $\eta^2 = .07$). Bu durumda Analitik ya da Holistik bilişsel stile eğilimli olan bireylerin N1 dalgasının latansı arasında bir farklılık gözlenmemiştir (Tablo 4.10).

Metinlerin ima içerip içermemesinin N1 dalgasının latansı üzerinde temel etkisi anlamlı değildir ($F(1,26) = .15, p > .05$, kısmi $\eta^2 = .006$). Metinlerin ima içerip içermemesinin ve bilişsel stillerin N1 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(1,26) = 1.10, p > .05$, kısmi $\eta^2 = .04$).

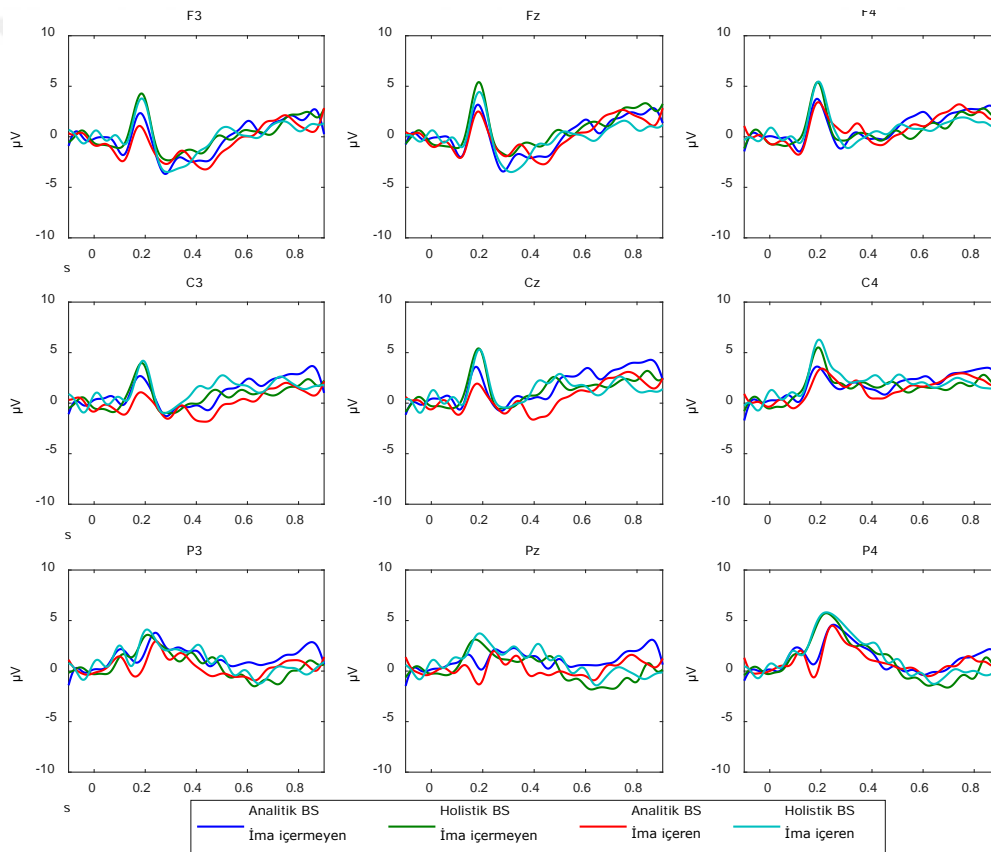
AP dağılımının N1 dalgasının latansı üzerinde temel etkisi anlamlı değildir ($F(1,26) = 1.35, p > .05$, kısmi $\eta^2 = .05$). LAT dağılımının N1 dalgasının latansı üzerinde temel etkisi anlamlı değildir ($F(2,52) = 1.41, p > .05$, kısmi $\eta^2 = .05$). Metinlerin ima içerip içermemesinin ve AP dağılımının N1 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(1,26) = 2.41, p > .05$, kısmi $\eta^2 = .08$). Metinlerin ima içerip içermemesinin ve LAT dağılımının N1 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(2,52) = .73, p > .05$, kısmi $\eta^2 = .03$). AP ve LAT dağılımının N1 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(2,52) = .92, p > .05$, kısmi $\eta^2 = .03$). Metinlerin ima içerip içermemesinin, bilişsel stillerin ve LAT dağılımının N1 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(2,52) = .31, p > .05$, kısmi $\eta^2 = .12$). Metinlerin ima içerip içermemesinin, bilişsel stillerin ve AP dağılımının N1 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(1,26) = 1.86, p > .05$, kısmi $\eta^2 = .07$).

Metinlerin ima içerip içermemesinin, AP ve LAT dağılımının birlikte N1 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi olduğu gözlenmiştir ($F(2,52) = 3.51, p < .05$, kısmi $\eta^2 = .12$). İma içeren metinler için soru sorulduğu sırada alınan kayıtlarda N1 dalgasının latansı (Frontal sağ Ort.= .123), ima içermeyen metinler için soru sorulduğu sırada alınan kayıtlarda N1 dalgasının latansına göre frontalde sağ hatta (Ort.= .113) daha geç oluşmaktadır. İma içeren metinler için soru sorulduğu sırada alınan kayıtlarda N1 dalgasının latansı Frontal sağ hatta Santral sağ hatta (Ort.= .113) göre daha geç oluşmaktadır. Metinlerin ima içerip içermemesinin, bilişsel stillerin, AP ve LAT dağılımının birlikte N1 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(2,52) = .09, p > .05$, kısmi $\eta^2 = .003$).

Tablo 4.10. Metinler için soru sorulduğu sırada ortaya çıkan N1 dalgası latansının ortalama ve standart sapma değerleri

	Analitik BS İma içermeyen		Holistik BS İma içermeyen		Analitik BS İma içeren		Holistik BS İma içeren	
	Ort.	ss	Ort.	ss	Ort.	Ss	Ort.	Ss
F3	0,111	0,019	0,120	0,019	0,112	0,022	0,120	0,020
Fz	0,111	0,015	0,115	0,019	0,112	0,019	0,120	0,020
F4	0,111	0,017	0,115	0,020	0,118	0,021	0,127	0,021
C3	0,112	0,019	0,113	0,023	0,108	0,022	0,119	0,021
Cz	0,116	0,019	0,115	0,021	0,108	0,021	0,118	0,016
C4	0,114	0,020	0,117	0,022	0,104	0,019	0,122	0,020

4.3.2. Metinler İçin Sorulan Sorunun Yanıtlandığı Sırada Alınan OİP Dalgalarının Analizleri

Şekil 4.9. Metinler için sorulan soruya yanıt verildiği sırada alınan OİP kayıtları.

4.3.2.1. Metinler İçin Sorulan Sorunun Yanıtlandığı Sıradaki GPP Genlik Ortalaması

Katılımcılara metinler için sorulan soruya yanıt verdikleri sırada alınan OİP kayıtları 2 X 2 X 3 X 3 dört yönlü faktöriyel tekrarlı varyans analizi (ANOVA) ile analiz edildiğinde bilişsel stillerin GPP genlik ortalaması üzerinde temel etkisi anlamlı değildir ($F(1,26) = .024, p > .05$,

kısmi $\eta^2=.001$). Bu durumda Analitik ya da Holistik bilişsel stile eğilimli olan bireylerin GPP genlik ortalamaları arasında bir farklılık gözlenmemiştir (Tablo 4.11 – Şekil 4.10).

Metinlerin ima içerip içermemesinin GPP genlik ortalaması üzerinde temel etkisi anlamlı değildir ($F(1,26) = .25, p>.05$, kısmi $\eta^2=.01$). Diğer bir deyişle ima içeren metinler için sorulan soruya yanıt verdikleri sırada alınan kayıtlardaki GPP genlik ortalaması ile ima içermeyen metinler için sorulan soruya yanıt verdikleri sırada alınan kayıtlardaki GPP genlik ortalaması arasında bir farklılık gözlenmemiştir. Metinlerin ima içerip içermemesinin ve bilişsel stillerin GPP genlik ortalaması üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(1,26) = 1.46, p>.05$, kısmi $\eta^2=.05$).

AP dağılımının GPP genlik ortalaması üzerinde temel etkisi anlamlıdır ($F(2,52) = 8.61, p<.01$, kısmi $\eta^2=.25$). Santralde (Ort.=1.56) frontale (Ort.=.22) ve parietale (Ort.=.15) göre daha yüksek genlikler gözlenmiştir. LAT dağılımının GPP genlik ortalaması üzerinde temel etkisi anlamlıdır ($F(2,52) = 5.40, p<.01$, kısmi $\eta^2=.17$). Sol (Ort.=.32) hattaki GPP genlik ortalamaları Sağ (Ort.=1.002) hatta göre daha düşüktür.

Metinlerin ima içerip içermemesinin ve AP dağılımının GPP genlik ortalaması üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(2,52) = .27, p>.05$, kısmi $\eta^2=.01$). Metinlerin ima içerip içermemesinin ve LAT dağılımının GPP genlik ortalaması üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(2,52) = 2.50, p>.05$, kısmi $\eta^2=.09$).

AP ve LAT dağılımının GPP genlik ortalaması üzerinde etkileşim etkisi olduğu gözlenmiştir ($F(4,104) = 6.85, p<.01$, kısmi $\eta^2=.21$). Santralde (Sağ Ort.=1.95, Orta Ort.=1.70, Sol Ort.=1.03) frontale (Sağ Ort.=.89, Orta Ort.=.06, Sol Ort.=-.28) ve parietale (Sağ Ort.=.16, Orta Ort.=.10, Sol Ort.=.20) göre sağ, sol ve orta hatta daha yüksek genlikler gözlenmiştir.

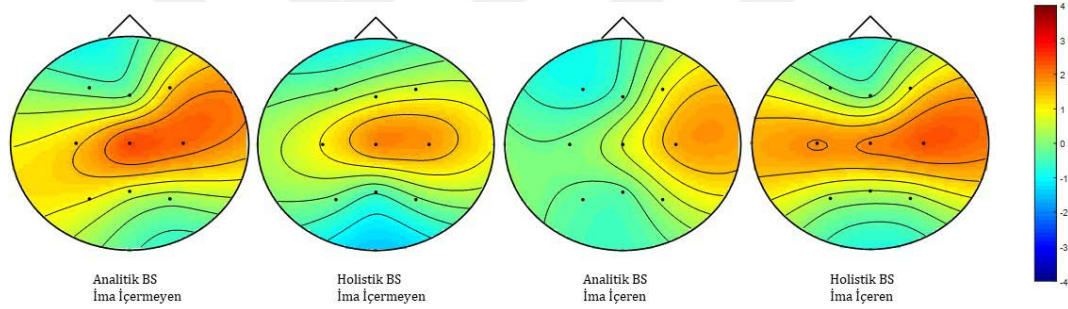
Metinlerin ima içerip içermemesinin, bilişsel stillerin ve LAT dağılımının GPP genlik ortalaması üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(2,52) = 1.79, p>.05$, kısmi $\eta^2=.06$). Metinlerin ima içerip içermemesinin, bilişsel stillerin ve AP dağılımının GPP genlik ortalaması üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(2,52) = 1.33, p>.05$, kısmi $\eta^2=.05$).

Metinlerin ima içerip içermemesinin, AP ve LAT dağılımının birlikte GPP genlik ortalaması üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(4,104) = 1.14, p>.05$, kısmi $\eta^2=.04$). Metinlerin ima içerip içermemesinin, bilişsel stillerin, AP ve LAT dağılımının birlikte GPP genlik ortalaması üzerinde etkileşim etkisi olduğu gözlenmiştir ($F(4,104) = 2.51, p<.05$, kısmi $\eta^2=.09$). Diğer bir deyişle Analitik bilişsel stile eğilimli olan grupta ima içermeyen metinler için sorulan soruya yanıt verdikleri sırada alınan kayıtlardaki GPP genlik ortalaması santralde (Sağ Ort.=2.17, Orta Ort.=2.36) frontale (Sağ Ort.=1.28, Orta Ort.=-.02) göre sağ ve orta hatta ima içeren metinler için (Santral Sağ Ort.=1.60, Orta Ort.=.62; Frontal Sağ Ort.=.80, Orta Ort.=-.29) sorulan soruya yanıt verdikleri sırada alınan kayıtlardaki GPP genlik ortalamasına göre daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Holistik bilişsel stile eğilimli olan grupta ima içeren metinler için (Ort.=2.28)

sorulan soruya yanıt verdikleri sırada alınan kayıtlardaki GPP genlik ortalaması ima içermeyen metinler için (Ort.=1.76) sorulan soruya yanıt verdikleri sırada alınan kayıtlardaki GPP genlik ortalamasına göre santralde daha yüksektir.

Tablo 4.11. Metinler için sorulan sorunun yanıtlandığı sırada ortaya çıkan GPP dalgası genlik ortalamasının ortalama ve standart sapma değerleri

	Analitik BS İma içermeyen		Holistik BS İma içermeyen		Analitik BS İma içeren		Holistik BS İma içeren	
	Ort.	ss	Ort.	ss	Ort.	ss	Ort.	ss
F3	-0,271	2,87	-0,043	3,382	-0,846	4,125	0,052	2,886
Fz	-0,019	2,965	0,617	3,283	-0,288	4,211	-0,065	3,319
F4	1,278	2,513	0,597	3,472	0,805	3,429	0,884	2,233
C3	1,333	4,103	0,992	2,449	-0,096	4,35	1,880	3,072
Cz	2,361	4,565	1,886	3,496	0,618	5,349	1,936	3,183
C4	2,166	3,30	1,762	3,194	1,597	3,94	2,285	2,110
P3	0,965	2,787	-0,178	3,01	-0,335	2,992	0,328	2,885
Pz	0,728	3,823	-0,467	3,461	-0,310	3,981	0,447	3,519
P4	0,196	2,718	-0,142	3,659	0,326	3,022	0,271	3,044

Şekil 4.10. Metinler için sorulan sorunun yanıtlandığı sırada ortaya çıkan GPP dalgası genlik ortalamasının topografik görünümü.

4.3.2.2. Metinler İçin Sorulan Sorunun Yanıtlandığı Sıradaki P2 Dalgası Genliği

Katılımcılara metinler için sorulan soruya yanıt verdikleri sırada alınan OİP kayıtları 2 X 2 X 3 X 3 dört yönlü faktöriyel tekrarlı varyans analizi (ANOVA) ile analiz edildiğinde bilişsel stillerin P2 dalgasının genlik değerleri üzerinde temel etkisi anlamlı değildir ($F(1,26) = 2.81$, $p > .05$, kısmi $\eta^2 = .10$). Bu durumda Analitik ya da Holistik bilişsel stile eğilimli olan bireylerin P2 dalgasının genlik değerleri arasında bir farklılık gözlenmemiştir (Tablo 4.12 – Şekil 4.11).

Metinlerin ima içerip içermemesinin P2 dalgasının genlik değerleri üzerinde temel etkisi anlamlı değildir ($F(1,26) = 1.03$, $p > .05$, kısmi $\eta^2 = .04$). Diğer bir deyişle ima içeren metinler için sorulan soruya yanıt verdikleri sırada alınan kayıtlardaki P2 dalgasının genlik değerleri ile ima içermeyen metinler için sorulan soruya yanıt verdikleri sırada alınan kayıtlardaki P2 dalgasının genlik değerleri arasında bir farklılık gözlenmemiştir. Metinlerin ima içerip içermemesinin ve

bilişsel stillerin P2 dalgasının genlik değerleri üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(1,26) = 1.03, p>.05, \text{kısmi } \eta^2=.04$).

AP dağılımının P2 dalgasının genlik değerleri üzerinde temel etkisi anlamlı değildir ($F(2,52) = .77, p>.05, \text{kısmi } \eta^2=.03$). LAT dağılımının P2 dalgasının genlik değerleri üzerinde temel etkisi anlamlıdır ($F(2,52) = 31.35, p<.01, \text{kısmi } \eta^2=.55$). Sol hattan sağ hatta doğru P2 dalgasının genlik değerleri artmaktadır (Sol Ort.= 4.49; orta Ort.= 5.00; Sağ Ort.= 6.48).

Metinlerin ima içerip içermemesinin ve AP dağılımının P2 dalgasının genlik değerleri üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(2,52) = .47, p>.05, \text{kısmi } \eta^2=.02$). Metinlerin ima içerip içermemesinin ve LAT dağılımının P2 dalgasının genlik değerleri üzerinde etkileşim etkisi anlamlıdır ($F(2,52) = 6.39, p<.01, \text{kısmi } \eta^2=.20$). İma içermeyen metinler için sorulan soruya yanıt verdikleri sırada alınan kayıtlarda (Sol Ort.= 4.95; orta Ort.= 5.45) ima içeren metinler için sorulan soruya yanıt verdikleri sırada alınan kayıtlara göre (Sol Ort.= 4.03; orta Ort.= 4.56) sol ve orta hatta P2 dalgasının genlik değerleri daha büyüktür. AP ve LAT dağılımının P2 dalgasının genlik değerleri üzerinde etkileşim etkisinin olduğu gözlenmiştir ($F(4,104) = 6.75, p<.01, \text{kısmi } \eta^2=.21$). P2 dalgasının genliği Santral (sol Ort.= 4.27; orta Ort.= 5.43; sağ Ort.= 6.47) sol hattan sağ hatta doğru ve Parietalde ise (sağ Ort.= 6.97; orta Ort.= 4.56; sol Ort.= 5.16) sağ hatta orta ve sol hatta göre, sol hatta orta hatta göre daha büyüktür. Metinlerin ima içerip içermemesinin, bilişsel stillerin ve LAT dağılımının P2 dalgasının genlik değerleri üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(2,52) = .66, p>.05, \text{kısmi } \eta^2=.025$). Metinlerin ima içerip içermemesinin, bilişsel stillerin ve AP dağılımının P2 dalgasının genlik değerleri üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(2,52) = .89, p>.05, \text{kısmi } \eta^2=.03$).

Metinlerin ima içerip içermemesinin, AP ve LAT dağılımının birlikte P2 dalgasının genlik değerleri üzerinde etkileşim etkisi olduğu gözlenmiştir ($F(4,104) = 3.54, p<.05, \text{kısmi } \eta^2=.12$). İma içermeyen metinler için sorulan soruya yanıt verdikleri sırada alınan kayıtlarda P2 dalgasının genlik değeri frontal (sol Ort.= 4.56; orta Ort.= 5.48; sağ Ort.= 5.94) ve santralde (sol Ort.= 4.88; orta Ort.= 6.13; sağ Ort.= 6.45) sol hatta sağ ve orta hatta göre daha küçüktür. Parietalde ise sağ hatta sol ve orta hatta göre daha büyüktür (sol Ort.= 5.40; orta Ort.= 4.74; sağ Ort.= 7.16). Orta hatta santral parietale göre daha büyüktür. İma içeren metinler için sorulan soruya yanıt verdikleri sırada alınan kayıtlarda P2 dalgasının genlik değeri frontal (sol Ort.= 3.53; orta Ort.= 4.58; sağ Ort.= 6.05) ve santralde (sol Ort.= 3.66; orta Ort.= 4.72; sağ Ort.= 6.48) sol hattan sağ hatta doğru artmaktadır. Parietalde ise ima içermeyen metinlerde alınan kayıtlarına benzer şekilde sağ hatta sol ve orta hatta göre daha büyüktür (sol Ort.= 4.91; orta Ort.= 4.38; sağ Ort.= 6.78). Sol hatta parietal santrale göre daha büyüktür. Metinlerin ima içerip içermemesinin, bilişsel stillerin, AP ve LAT dağılımının birlikte P2 dalgasının genlik değerleri üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(4,104) = 1.09, p>.05, \text{kısmi } \eta^2=.04$).

Tablo 4.12. Metinler için sorulan sorunun yanıtlandığı sırada ortaya çıkan P2 dalgası genliğinin ortalama ve standart sapma değerleri

	Analitik BS İma içermeyen		Holistik BS İma içermeyen		Analitik BS İma içeren		Holistik BS İma içeren	
	Ort.	ss	Ort.	ss	Ort.	ss	Ort.	ss
F3	3,684	2,742	5,470	5,189	2,031	2,899	5,029	5,636
Fz	4,539	3,286	6,418	5,106	3,526	2,671	5,624	5,237
F4	5,210	3,384	6,675	5,857	4,794	3,108	7,296	4,841
C3	4,532	3,597	5,222	5,447	2,029	3,137	5,282	5,111
Cz	5,492	4,567	6,771	5,843	3,102	3,475	6,348	5,261
C4	5,494	4,548	7,406	5,443	4,821	3,677	8,148	4,504
P3	4,952	3,800	5,850	4,246	3,939	3,746	5,888	4,807
Pz	3,720	4,694	5,752	4,884	2,747	3,648	6,005	4,536
P4	5,810	4,157	8,512	4,419	5,094	3,907	8,460	2,705

4.3.2.3. Metinler İçin Sorulan Sorunun Yanıtlandığı Sıradaki P2 Dalgası Latansı

Katılımcılara metinler için sorulan soruya yanıt verdikleri sırada alınan OİP kayıtları 2 X 2 X 3 X 3 dört yönlü faktöriyel tekrarlı varyans analizi (ANOVA) ile analiz edildiğinde bilişsel stillerin P2 dalgasının latansı üzerinde temel etkisi anlamlı değildir ($F(1,26) = .30, p>.05$, kısmi $\eta^2=.01$). Bu durumda Analitik ya da Holistik bilişsel stile eğilimli olan bireylerin P2 dalgasının latansı arasında bir farklılık gözlenmemiştir (Tablo 4.13 – Şekil 4.11).

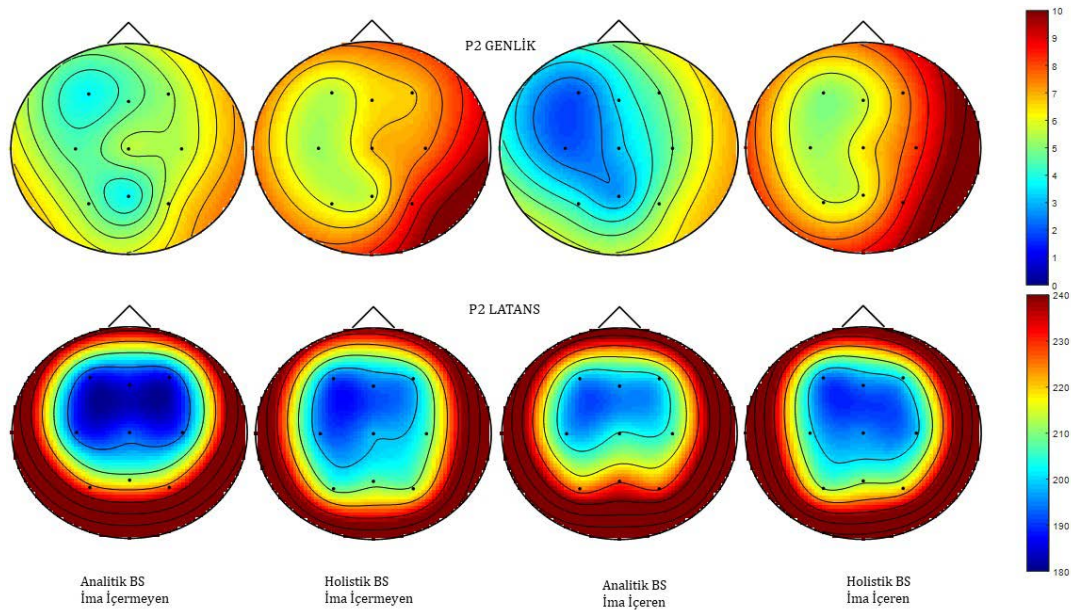
Metinlerin ima içerip içermemesinin P2 dalgasının latansı üzerinde temel etkisi anlamlıdır ($F(1,26) = 5.37, p<.05$, kısmi $\eta^2=.17$). Diğer bir deyişle ima içeren metinler için sorulan soruya yanıt verdikleri sırada alınan kayıtlardaki P2 dalgasının latansı (Ort.= .206) ile ima içermeyen metinler için sorulan soruya yanıt verdikleri sırada alınan kayıtlardaki P2 dalgasının latansına (Ort.= .201) göre daha geç oluşmaktadır. Metinlerin ima içerip içermemesinin ve bilişsel stillerin P2 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(1,26) = 2.36, p>.05$, kısmi $\eta^2=.08$).

AP dağılımının P2 dalgasının latansı üzerinde temel etkisi anlamlıdır ($F(2,52) = 48.73, p<.01$, kısmi $\eta^2=.65$). Parietalde (Ort.= .218) santral (Ort.= .198) ve frontale (Ort.= .194) göre P2 dalgasının latansı daha geç oluşmaktadır. Bilişsel stillerin ve AP dağılımının P2 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi anlamlıdır ($F(2,52) = 5.88, p<.01$, kısmi $\eta^2=.18$). Analitik bilişsel stile eğilimli bireylerin (Ort.= .225) Holistik bilişsel stile eğilimli bireylere (Ort.= .212) göre P2 dalgasının latansı parietalde daha geç oluşmaktadır. LAT dağılımının P2 dalgasının latansı üzerinde temel etkisi anlamlıdır ($F(2,52) = 4.91, p<.05$, kısmi $\eta^2=.16$). Sağ hatta (Ort.= .207) sol (Ort.= .203) ve orta hatta (Ort.= .202) göre P2 dalgasının latansı daha geç oluşmaktadır. Metinlerin ima içerip içermemesinin ve AP dağılımının P2 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(2,52) = .27, p>.05$, kısmi $\eta^2=.01$). Metinlerin ima içerip içermemesinin ve LAT dağılımının P2 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(2,52) = .12, p>.05$, kısmi $\eta^2=.005$). AP ve LAT dağılımının P2 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi

anlamli değildir ($F(4,104) = .46, p>.05, \text{kısmi } \eta^2=.02$). Metinlerin ima içerip içermemesinin, bilişsel stillerin ve LAT dağılımının P2 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi anlamli değildir ($F(2,52) = 1.89, p>.05, \text{kısmi } \eta^2=.07$). Metinlerin ima içerip içermemesinin, bilişsel stillerin ve AP dağılımının P2 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi anlamli değildir ($F(2,52) = 1.41, p>.05, \text{kısmi } \eta^2=.05$). Metinlerin ima içerip içermemesinin, AP ve LAT dağılımının birlikte P2 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi anlamli değildir ($F(4,104) = 1.49, p>.05, \text{kısmi } \eta^2=.05$). Metinlerin ima içerip içermemesinin, bilişsel stillerin, AP ve LAT dağılımının birlikte P2 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi anlamli değildir ($F(4,104) = 2.15, p>.05, \text{kısmi } \eta^2=.08$).

Tablo 4.13. Metinler için sorulan sorunun yanıtlandığı sırada ortaya çıkan P2 dalgası latansının ortalama ve standart sapma değerleri

	Analitik BS İma içermeyen		Holistik BS İma içermeyen		Analitik BS İma içeren		Holistik BS İma içeren	
	Ort.	ss	Ort.	ss	Ort.	ss	Ort.	ss
F3	0,187	0,015	0,192	0,012	0,198	0,025	0,194	0,020
Fz	0,185	0,012	0,193	0,017	0,197	0,024	0,194	0,016
F4	0,187	0,013	0,200	0,020	0,202	0,023	0,202	0,018
C3	0,191	0,020	0,195	0,015	0,199	0,021	0,203	0,018
Cz	0,192	0,022	0,198	0,017	0,204	0,025	0,195	0,018
C4	0,193	0,020	0,206	0,020	0,207	0,024	0,199	0,019
P3	0,226	0,022	0,209	0,019	0,225	0,023	0,212	0,020
Pz	0,214	0,029	0,208	0,023	0,228	0,018	0,211	0,024
P4	0,227	0,015	0,212	0,024	0,228	0,015	0,219	0,023

Şekil 4.11. Metinler için sorulan sorunun yanıtlandığı sırada ortaya çıkan P2 dalgası genlik ve latansının topografik görünümü.

4.3.2.4. Metinler İçin Sorulan Sorunun Yanıtlandığı Sıradaki N2 Dalgası Genliği

Katılımcılara metinler için sorulan soruya yanıt verdikleri sırada alınan OİP kayıtları 2 X 2 X 3 X 3 dört yönlü faktöriyel tekrarlı varyans analizi (ANOVA) ile analiz edildiğinde bilişsel stillerin N2 dalgasının genlik değerleri üzerinde temel etkisi anlamlı değildir ($F(1,26) = .05$, $p > .05$, kısmi $\eta^2 = .002$). Bu durumda Analitik ya da Holistik bilişsel stile eğilimli olan bireylerin N2 dalgasının genlik değerleri arasında bir farklılık gözlenmemiştir (Tablo 4.14 – Şekil 4.12).

Metinlerin ima içerip içermemesinin N2 dalgasının genlik değerleri üzerinde temel etkisi anlamlı değildir ($F(1,26) = .24$, $p > .05$, kısmi $\eta^2 = .01$). Diğer bir deyişle ima içeren metinler için sorulan soruya yanıt verdikleri sırada alınan kayıtlardaki N2 dalgasının genlik değerleri ile ima içermeyen metinler için sorulan soruya yanıt verdikleri sırada alınan kayıtlardaki N2 dalgasının genlik değerleri arasında bir farklılık gözlenmemiştir. Metinlerin ima içerip içermemesinin ve bilişsel stillerin N2 dalgasının genlik değerleri üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(1,26) = .00$, $p > .05$, kısmi $\eta^2 = .00$).

AP dağılımının N2 dalgasının genlik değerleri üzerinde temel etkisi anlamlıdır ($F(2,52) = 33.91$, $p < .01$, kısmi $\eta^2 = .57$). Parietalden frontale doğru N2 dalgasının genlik değerleri artmaktadır (Frontal Ort.= -3.52; Santral Ort.= -1.52; Parietal Ort.= .70). LAT dağılımının N2 dalgasının genlik değerleri üzerinde temel etkisi anlamlıdır ($F(2,52) = 55.74$, $p < .01$, kısmi $\eta^2 = .68$). Orta hatta (Ort.= -2.32) ve sol hatta (Ort.= -2.27) N2 dalgasının genlik değerleri yüksektir.

Metinlerin ima içerip içermemesinin ve AP dağılımının N2 dalgasının genlik değerleri üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(2,52) = .53$, $p > .05$, kısmi $\eta^2 = .02$). Metinlerin ima içerip içermemesinin ve LAT dağılımının N2 dalgasının genlik değerleri üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(2,52) = 2.59$, $p > .05$, kısmi $\eta^2 = .09$). AP ve LAT dağılımının N2 dalgasının genlik değerleri üzerinde etkileşim etkisinin olduğu gözlenmiştir ($F(4,104) = 8.25$, $p < .01$, kısmi $\eta^2 = .24$). N2 dalgasının genliği Santralde sol hatta (Ort.= -2.62) orta hatta (Ort.= -2.34) göre daha büyüktür, parietalde orta hatta ortaya çıkmıştır (Ort.= -.48). Frontalde sol (Ort.= -4.59) ve orta hatta (Ort.= -4.14) parietal ve santrale göre daha büyüktür. Metinlerin ima içerip içermemesinin, bilişsel stillerin ve LAT dağılımının N2 dalgasının genlik değerleri üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(2,52) = .34$, $p > .05$, kısmi $\eta^2 = .013$). Metinlerin ima içerip içermemesinin, bilişsel stillerin ve AP dağılımının N2 dalgasının genlik değerleri üzerinde etkileşim etkisi olduğu gözlenmiştir ($F(2,52) = 5.29$, $p < .05$, kısmi $\eta^2 = .17$). Analitik bilişsel stile eğilimli olan bireylerin ima içermeyen metinler için sorulan soruya yanıt verdikleri sırada alınan kayıtlarda N2 dalgasının genlik değerleri parietalden frontale doğru artmaktadır (frontal Ort.= -3.96; santral Ort.= -1.65; parietal Ort.= 1.15). İma içeren metinler için sorulan soruya yanıt verdikleri sırada alınan kayıtlarda N2 dalgasının genlik değerleri frontalde en büyüktür

(frontal Ort.= -2.63; santral Ort.= -1.40; parietal Ort.= .55). Holistik bilişsel stile eğilimli bireylerde ise hem ima içeren metinler için (frontal Ort.= -4.06; santral Ort.= -1.05; parietal Ort.= .89) hem de ima içermeyen metinler için (frontal Ort.= -3.43; santral Ort.= -1.97; parietal Ort.= .21) sorulan soruya yanıt verdikleri sırada alınan kayıtlarda N2 dalgasının genliği frontale doğru artmaktadır.

Metinlerin ima içerip içermemesinin, AP ve LAT dağılımının birlikte N2 dalgasının genlik değerleri üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(4,104) = .35, p>.05$, kısmi $\eta^2=.013$). Metinlerin ima içerip içermemesinin, bilişsel stillerin, AP ve LAT dağılımının birlikte N2 dalgasının genlik değerleri üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(4,104) = 1.51, p>.05$, kısmi $\eta^2=.06$).

Tablo 4.14. Metinler için sorulan sorunun yanıtlandığı sırada ortaya çıkan N2 dalgası genliğinin ortalama ve standart sapma değerleri

	Analitik BS		Holistik BS		Analitik BS		Holistik BS	
	İma içermeyen Ort.	ss	İma içermeyen Ort.	ss	İma içeren Ort.	ss	İma içeren Ort.	ss
F3	-4,863	2,641	-4,298	5,094	-4,002	4,155	-5,200	4,680
Fz	-4,739	2,981	-3,827	4,385	-3,123	3,766	-4,868	5,128
F4	-2,274	2,638	-2,171	4,225	-0,769	3,313	-2,119	4,306
C3	-2,571	2,907	-2,968	3,332	-2,526	4,607	-2,420	2,873
Cz	-2,243	3,824	-2,836	3,828	-2,200	5,481	-2,077	4,008
C4	-0,124	3,224	-0,106	3,444	0,521	4,682	1,353	2,719
P3	1,012	2,588	0,164	3,961	0,353	4,192	0,056	3,381
Pz	-0,033	3,349	-1,087	4,454	-0,743	4,944	-0,066	3,894
P4	2,466	3,243	1,563	4,652	2,038	4,238	2,684	3,010

4.3.2.5. Metinler İçin Sorulan Sorunun Yanıtlandığı Sıradaki N2 Dalgası Latansı

Katılımcılara metinler için sorulan soruya yanıt verdikleri sırada alınan OİP kayıtları 2 X 2 X 3 X 3 dört yönlü faktöriyel tekrarlı varyans analizi (ANOVA) ile analiz edildiğinde bilişsel stillerin N2 dalgasının latansı üzerinde temel etkisi anlamlı değildir ($F(1,26) = .37, p>.05$, kısmi $\eta^2=.014$). Bu durumda Analitik ya da Holistik bilişsel stile eğilimli olan bireylerin N2 dalgasının latansı arasında bir farklılık gözlenmemiştir (Tablo 4.15 – Şekil 4.12).

Metinlerin ima içerip içermemesinin N2 dalgasının latansı üzerinde temel etkisi anlamlı değildir ($F(1,26) = 1.61, p>.05$, kısmi $\eta^2=.06$). Diğer bir deyişle ima içeren metinler için sorulan soruya yanıt verdikleri sırada alınan kayıtlardaki N2 dalgasının latansı ile ima içermeyen metinler için sorulan soruya yanıt verdikleri sırada alınan kayıtlardaki N2 dalgasının latansı arasında bir farklılık gözlenmemiştir. Metinlerin ima içerip içermemesinin ve bilişsel stillerin N2 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(1,26) = .48, p>.05$, kısmi $\eta^2=.02$).

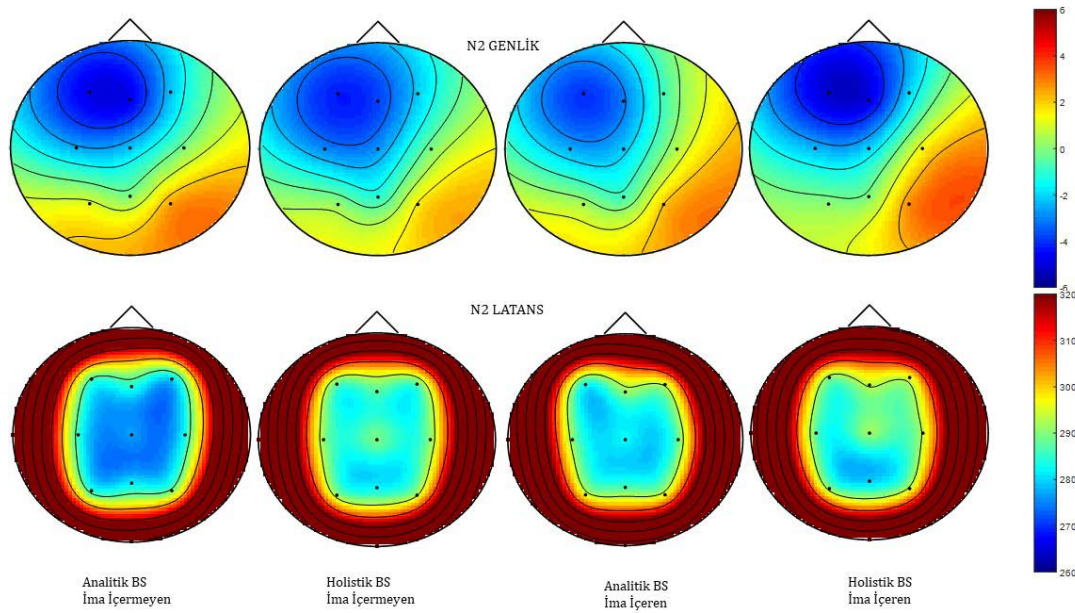
AP dağılımının N2 dalgasının latansı üzerinde temel etkisi anlamlı değildir ($F(2,52) = .25, p>.05$, kısmi $\eta^2=.01$). LAT dağılımının N2 dalgasının latansı üzerinde temel etkisi anlamlıdır

($F(2,52) = 5.83, p < .01$, kısmi $\eta^2 = .18$). Sağ (Ort. = .290) ve sol hatta (Ort. = .289) orta hatta (Ort. = .285) göre N2 dalgasının latansı daha geç oluşmaktadır.

Metinlerin ima içerip içermemesinin ve AP dağılımının N2 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(2,52) = .49, p > .05$, kısmi $\eta^2 = .02$). Metinlerin ima içerip içermemesinin ve LAT dağılımının N2 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(2,52) = .97, p > .05$, kısmi $\eta^2 = .04$). AP ve LAT dağılımının N2 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi anlamlıdır ($F(4,104) = 4.26, p > .05$, kısmi $\eta^2 = .14$). Parietalde sağ (Ort. = .293) ve sol hatta (Ort. = .291) orta hatta (Ort. = .282) göre N2 dalgasının latansı daha geç oluşmaktadır. Metinlerin ima içerip içermemesinin, bilişsel stillerin ve LAT dağılımının N2 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(2,52) = .004, p > .05$, kısmi $\eta^2 = .00$). Metinlerin ima içerip içermemesinin, bilişsel stillerin ve AP dağılımının N2 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(2,52) = 1.25, p > .05$, kısmi $\eta^2 = .05$). Metinlerin ima içerip içermemesinin, AP ve LAT dağılımının birlikte N2 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(4,104) = 1.83, p > .05$, kısmi $\eta^2 = .07$). Metinlerin ima içerip içermemesinin, bilişsel stillerin, AP ve LAT dağılımının birlikte N2 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(4,104) = 1.06, p > .05$, kısmi $\eta^2 = .04$).

Tablo 4.15. Metinler için sorulan sorunun yanıtlandığı sırada ortaya çıkan N2 dalgası latansının ortalama ve standart sapma değerleri

	Analitik BS İma içermeyen		Holistik BS İma içermeyen		Analitik BS İma içeren		Holistik BS İma içeren	
	Ort.	ss	Ort.	ss	Ort.	ss	Ort.	Ss
F3	0,287	0,019	0,288	0,021	0,283	0,019	0,291	0,018
Fz	0,284	0,017	0,287	0,021	0,291	0,017	0,293	0,019
F4	0,28	0,020	0,287	0,021	0,294	0,014	0,296	0,013
C3	0,285	0,018	0,291	0,023	0,291	0,017	0,287	0,020
Cz	0,276	0,020	0,289	0,023	0,282	0,019	0,291	0,023
C4	0,283	0,022	0,290	0,024	0,288	0,020	0,293	0,020
P3	0,285	0,021	0,291	0,025	0,296	0,015	0,291	0,020
Pz	0,281	0,021	0,282	0,023	0,287	0,018	0,279	0,021
P4	0,289	0,023	0,293	0,025	0,296	0,020	0,294	0,025

Şekil 4.12. Metinler için sorulan sorunun yanıtlandığı sırada ortaya çıkan N2 dalgası genlik ve latansının topografik görünümü.

4.3.2.6. Metinler İçin Sorulan Sorunun Yanıtlandığı Sıradaki N1 Dalgası Genliği

Katılımcılara metinler için sorulan soruya yanıt verdikleri sırada alınan OİP kayıtları $2 \times 2 \times 2 \times 3$ dört yönlü faktöriyel tekrarlı varyans analizi (ANOVA) ile analiz edildiğinde bilişsel stillerin N1 dalgasının genlik değerleri üzerinde temel etkisi anlamlı değildir ($F(1,26) = 1.48$, $p > .05$, kısmi $\eta^2 = .054$). Bu durumda Analitik ya da Holistik bilişsel stile eğilimli olan bireylerin N1 dalgasının genlik değerleri arasında bir farklılık gözlenmemiştir (Tablo 4.16).

Metinlerin ima içerip içermemesinin N1 dalgasının genlik değerleri üzerinde temel etkisi anlamlı değildir ($F(1,26) = .001$, $p > .05$, kısmi $\eta^2 = .00$). Diğer bir deyişle ima içeren metinler için sorulan soruya yanıt verdikleri sırada alınan kayıtlardaki N1 dalgasının genlik değerleri ile ima içermeyen metinler için sorulan soruya yanıt verdikleri sırada alınan kayıtlardaki N1 dalgasının genlik değerleri arasında bir farklılık gözlenmemiştir. Metinlerin ima içerip içermemesinin ve bilişsel stillerin N1 dalgasının genlik değerleri üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(1,26) = .11$, $p > .05$, kısmi $\eta^2 = .004$).

AP dağılımının N1 dalgasının genlik değerleri üzerinde temel etkisi anlamlıdır ($F(1,26) = 14.59$, $p < .01$, kısmi $\eta^2 = .36$). Frontalde (Ort. = -2.96) Santrale (Ort. = -1.90) göre N1 dalgasının genlik değeri daha büyüktür. LAT dağılımının N1 dalgasının genlik değerleri üzerinde temel etkisi anlamlıdır ($F(2,52) = 5.81$, $p < .01$, kısmi $\eta^2 = .18$). Sağ hatta (Ort. = -2.00) sol (Ort. = -2.69) ve orta (Ort. = -2.60) hatta göre N1 dalgasının genlik değeri daha küçüktür.

Metinlerin ima içerip içermemesinin ve AP dağılımının N1 dalgasının genlik değerleri üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(1,26) = 1.22$, $p > .05$, kısmi $\eta^2 = .05$). Metinlerin ima içerip içermemesinin ve LAT dağılımının N1 dalgasının genlik değerleri üzerinde etkileşim etkisi

anlamli değildir ($F(2,52) = .48, p>.05$, kısmi $\eta^2=.02$). AP ve LAT dağılımların N1 dalgasının genlik değerleri üzerinde etkileşim etkisi anlamli değildir ($F(2,52) = .48, p>.05$, kısmi $\eta^2=.05$). Metinlerin ima içerip içermemesinin, bilişsel stillerin ve LAT dağılımların N1 dalgasının genlik değerleri üzerinde etkileşim etkisi anlamli değildir ($F(2,52) = .51, p=.05$, kısmi $\eta^2=.02$). Metinlerin ima içerip içermemesinin, bilişsel stillerin ve AP dağılımların N1 dalgasının genlik değerleri üzerinde etkileşim etkisi anlamli değildir ($F(1,26) = 1.30, p>.05$, kısmi $\eta^2=.05$). Metinlerin ima içerip içermemesinin, AP ve LAT dağılımların birlikte N1 dalgasının genlik değerleri üzerinde etkileşim etkisi anlamli değildir ($F(2,52) = .28, p>.05$, kısmi $\eta^2=.011$). Metinlerin ima içerip içermemesinin, bilişsel stillerin, AP ve LAT dağılımların birlikte N1 dalgasının genlik değerleri üzerinde etkileşim etkisi anlamli değildir ($F(2,52) = .38, p>.05$, kısmi $\eta^2=.014$).

Tablo 4.16. Metinler için sorulan sorunun yanıtlandığı sırada ortaya çıkan N1 dalgası genliğinin ortalama ve standart sapma değerleri

	Analitik BS		Holistik BS		Analitik BS		Holistik BS	
	İma içermeyen Ort.	İma içermeyen ss	İma içermeyen Ort.	İma içermeyen ss	İma içeren Ort.	İma içeren ss	İma içeren Ort.	İma içeren ss
F3	-3,758	2,442	-2,848	3,163	-3,804	2,530	-2,596	3,186
Fz	-3,627	2,506	-2,784	3,581	-3,222	2,797	-2,561	2,857
F4	-2,847	2,372	-2,366	2,678	-2,889	2,462	-2,200	2,720
C3	-1,939	2,416	-1,921	3,057	-3,024	2,627	-1,663	2,965
Cz	-2,300	3,112	-1,958	3,496	-2,650	3,021	-1,670	2,850
C4	-1,639	2,632	-1,045	2,528	-2,070	2,726	-0,917	2,645

4.3.2.7. Metinler İçin Sorulan Sorunun Yanıtlandığı Sıradaki N1 Dalgası Latansı

Katılımcılara metinler için sorulan soruya yanıt verdikleri sırada alınan OİP kayıtları 2 X 2 X 2 X 3 dört yönlü faktöriyel tekrarlı varyans analizi (ANOVA) ile analiz edildiğinde bilişsel stillerin N1 dalgasının latansı üzerinde temel etkisi anlamli değildir ($F(1,26) = .008, p>.05$, kısmi $\eta^2=.00$). Bu durumda Analitik ya da Holistik bilişsel stile eğilimli olan bireylerin N1 dalgasının latansı arasında bir farklılık gözlenmemiştir (Tablo 4.17).

Metinlerin ima içerip içermemesinin N1 dalgasının latansı üzerinde temel etkisi anlamli değildir ($F(1,26) = .98, p>.05$, kısmi $\eta^2=.04$). Metinlerin ima içerip içermemesinin ve bilişsel stillerin N1 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi anlamli değildir ($F(1,26) = .89, p>.05$, kısmi $\eta^2=.03$).

AP dağılımların N1 dalgasının latansı üzerinde temel etkisi anlamlidir ($F(1,26) = 6.68, p<.05$, kısmi $\eta^2=.20$). Frontalde (Ort.= .114) santrale (Ort.= .110) göre N1 dalgasının latansıda ha geç oluşmaktadır. LAT dağılımların N1 dalgasının latansı üzerinde temel etkisi anlamli değildir ($F(2,52) = .76, p>.05$, kısmi $\eta^2=.03$). Metinlerin ima içerip içermemesinin ve AP dağılımların N1 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi olduğu gözlenmiştir ($F(1,26) = 6.17, p<.05$, kısmi $\eta^2=.19$). Bireylerin ima içermeyen metinler için sorulan soruya yanıt verdikleri sırada alınan

kayıtlarda N1 dalgasının latansı frontalde (Ort.= .115) santrale (Ort.= .106) göre daha geç oluşmaktadır.

Metinlerin ima içerip içermemesinin ve LAT dağılımının N1 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi olduğu gözlenmiştir ($F(2,52) = 7.43, p < .01$, kısmi $\eta^2 = .22$). Bireylerin ima içeren metinler için sorulan soruya yanıt verdikleri sırada alınan kayıtlarda N1 dalgasının latansı sağ hattan sol hatta doğru daha geç oluşmaktadır (sağ Ort.= .110; orta Ort.= .114; sol Ort.= .116).

Metinlerin ima içerip içermemesinin, bilişsel stillerin ve LAT dağılımının N1 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi anlamlıdır ($F(2,52) = 5.07, p < .05$, kısmi $\eta^2 = .16$). Holistik bilişsel stile eğilimli olan bireylerde ima içeren metinler için sorulan soruya yanıt verdikleri sırada alınan kayıtlardaki N1 dalgasının latansı (sağ Ort.= .110; orta Ort.= .115; sol Ort.= .121), ima içermeyen metinler için sorulan soruya yanıt verdikleri sırada alınan kayıtlardaki N1 dalgasının latansına (sağ Ort.= .111; orta Ort.= .109; sol Ort.= .108) göre sol ve orta hatta daha geç oluşmaktadır. Holistik bilişsel stile eğilimli olan bireylerin ima içermeyen metinler için sorulan soruya yanıt verdikleri sırada alınan kayıtlarda N1 dalgasının latansı sağ hattan sol hatta doğru daha geç oluşmaktadır.

Metinlerin ima içerip içermemesinin, bilişsel stillerin ve AP dağılımının N1 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(1,26) = .09, p > .05$, kısmi $\eta^2 = .004$). AP ve LAT dağılımının N1 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(2,52) = .17, p > .05$, kısmi $\eta^2 = .007$). Metinlerin ima içerip içermemesinin, AP ve LAT dağılımının birlikte N1 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(2,52) = 1.00, p > .05$, kısmi $\eta^2 = .04$). Metinlerin ima içerip içermemesinin, bilişsel stillerin, AP ve LAT dağılımının birlikte N1 dalgasının latansı üzerinde etkileşim etkisi anlamlı değildir ($F(2,52) = .56, p > .05$, kısmi $\eta^2 = .02$).

Tablo 4.17. Metinler için sorulan sorunun yanıtladığı sırada ortaya çıkan N1 dalgası latansının ortalama ve standart sapma değerleri

	Analitik BS İma içermeyen		Holistik BS İma içermeyen		Analitik BS İma içeren		Holistik BS İma içeren	
	Ort.	ss	Ort.	ss	Ort.	ss	Ort.	ss
F3	0,116	0,018	0,113	0,022	0,112	0,022	0,120	0,020
Fz	0,117	0,017	0,112	0,022	0,113	0,019	0,115	0,019
F4	0,116	0,016	0,114	0,021	0,114	0,021	0,109	0,021
C3	0,107	0,019	0,102	0,020	0,112	0,021	0,122	0,021
Cz	0,107	0,019	0,106	0,020	0,113	0,021	0,115	0,020
C4	0,107	0,020	0,109	0,020	0,106	0,024	0,111	0,020

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Çalışmanın ana sorularından biri olan, Holistik veya Analitik bilişsel stili kullanmaya eğilimli olmanın sohbet sırasındaki konuşma algısında farklılığa yol açıp açmayacağı konusu açısından değerlendirildiğinde Holistik bilişsel stili kullanmaya eğilimli olan bireylerin Analitik bilişsel stili kullanmaya eğilimli olan bireylere göre, dolaylı anlamları (ima içeren anlamları) anlamakta ve yorumlamakta daha başarılı olduğu gözlenmiştir. Holistik bilişsel stile eğilimli olan bireyler için bağlamı değerlendirme ön planda (Kağıtçıbaşı, 2010, s.156) olduğundan dolayı ima içeren yorumları daha hızlı bir şekilde değerlendirebildikleri görülmüştür. Bu durum Kahneman'ın (2003) iki sistem görüşünde belirttiği sezgi ve mantık sistemleri ile de benzerlik göstermektedir. Sistem 1'de sezgisel olarak belirtilen süreçte algı daha hızlı, otomatik ve çağrışımsaldır (Kahneman, 2003). Özellikle fizyolojik ölçümlerin sonuçlarının da dikkate alındığı durumlara göre değerlendirildiğinde Analitik bilişsel stili kullanmaya eğilimli olan bireylerin bütünü oluşturan parçaları ayrı ayrı değerlendiriyor oluşu (Kağıtçıbaşı, 2010, s.156) burada ima içeren yorumları değerlendirme sırasında da ortaya çıktığı söylenebilir. Buradaki durumun da Sistem 2'de mantık ile ilgili olarak belirtilen süreçte algının daha yavaş, kontrollü olması ve çaba gerektirmesi (Kahneman 2003) ile benzerlik göstermektedir. Dilin işlenmesi ile ilgili olarak belirtilen GPP genliğinin özellikle Analitik bilişsel stile eğilimli olan bireylerin ima içeren yorumları değerlendirmesi sırasında en yüksek olması, bu bireylerin dikkatlerini bu metinlerdeki ayrıntılara yönelttiğini açıklayabilmektedir.

Tromp'ın (2018; s.8) aşağıdaki senaryosu üzerinden değerlendirilirse, konuşma algısında birçok faktör rol oynamaktadır. Örneğin; bir restoranda bulunduğunuz bir günü hayal edin. Arkadaşlarınız ile otururken bir yandan yemeklerinizi yiyip, bir yandan da içeceklerinizi yudumluyorsunuz. Kısa bir süre sonra yanınıza bir garson yaklaşıyor ve bir şeye ihtiyacınız olup olmadığını soruyor. Siz de ona sadece "Su şişesi boş." diyorsunuz. Bunu demenizle birlikte garson size büyük bir olasılıkla yeni ve dolu bir su şişesi getirecektir. Çünkü o garson, sizin ne demek istediğinizi yani neyi ima ettiğinizi anlamıştır ve ona göre davranmıştır. Peki bunu yaparken neler oldu? Garson neye dikkat etti? Siz ona nasıl bir vurgu ile söylediniz? Daha önceki deneyimlerinizin burada rolü var mıydı? Burada size yeni ve dolu bir su şişesi getirmesi gerektiğini nasıl anlamıştır?

Başka bir senaryo üzerinden de değerlendirildiğinde; Amerika'nın 600 kişiyi öldürmesi beklenen olağandışı Asya hastalığı salgını için hazırlandığını varsayın. Bunun için iki alternatif program önerilmektedir. Programların sonuçlarının aşağıdaki gibi olduğu varsayılırsa, hangi programı seçerdiniz?

-Eğer A programı geliştirilirse, 200 insan kurtarılacaktır.

-Eğer B programı geliştirilirse, 600 kişinin üçte birinin kurtarılma olasılığı ve üçte ikisinin de kurtarılamama olasılığı bulunmaktadır.

Bir de bu şekilde ifade edildiğini düşünün, hangisini seçerdiniz?

-Eğer A programı geliştirilirse, 400 insan ölecektir.

-Eğer B programı geliştirilirse, üçte birinin ölmeyeceği olasılığı ve üçte ikisinin de öleceği olasılığı bulunmaktadır. (Kahneman, 2003).

Yukarıdaki senaryoda sadece ifadenin değişmesinin anlamı ne kadar değiştirdiğini görebilirsiniz. Bu durumda bireylere bu soru yöneltildiğinde her ikisinde aynı yanıt vermeyebilirler. Aslında durumların ifade edilme şekillerine bakıldığında farklı şekillerde ifade edilmiş olsalar bile ikisinin aynı anlamı içerdiği görülebilmektedir.

Sözel ifadelerin algısının görsel ifadeler kadar belirgin olduğu söylenemez. Ancak yine de iki sistem için de biri diğerinden daha belirgindir diyemeyiz. Sohbet sırasında özellikle konuşulan dilin karşıdaki birey tarafından nasıl algılanabileceğinin düşünülmesi ve konuşurken seçilen kelimelerin ona göre düzenlenmesi gerekir. Böylelikle iki kişi arasında etkili bir iletişim oluşabilir. Bireyler bu şekilde düşünerek, karşıdaki bireyin nasıl algılayabileceğini de hesaba katarak iletişimi sürdürebilirse etkili iletişimi sürdürebilmiş olmaktadır. Genellikle insanlar sohbet ettikleri sırada olaylara, durumlara,.. kendi açılarından baktıkları için duyduklarını, gördüklerini kendilerine göre yorumlayıp değerlendirmektedirler. Ayrıca, her zaman çevredeki uyaranların azlığı ya da çokluğu da bireylerin daha çok neye dikkat etmesi gerektiğini de belirlemektedir. Bazı durumlarda da çevredeki uyaranlar o anda doğrudan söylenen ile ilişkili olsa bile daha çok dikkat edilen o anda söylenmeyen (ima edilen) olabilmekte ve insanlar birbirini yanlış anlama sorunu ile karşı karşıya kalabilmektedir. Bu durum, özellikle anlaşmazlıkların çözümü sırasında farklı tercihlerin seçilmesine yol açabilmektedir. Bu yüzden insanlar birbirini yeterince tanıyabilirse; diğer bir deyişle birbirlerinin bilişsel stillerinin farklı olduğunu bu yüzden farklı düşünebileceklerini farkında olabilirse davranışlarını bu doğrultuda oluşturabilmiş ve iletişimini sağlıklı bir şekilde yürütebilmiş olur.

Aslında “ima” Türkçe dilinde farklı biçimlerde karşımıza çıkmaktadır. Kimi zaman tek bir kelime ile birden fazla anlamı içeren ifadeler kullanabilirken kimi zaman bir cümle ile birden fazla anlam içeren ifadeler kullanılmaktadır. Bazı kişilerin sözlerinin farklı şekillerde yorumlanabileceği zamanlar bulunmaktadır. İma dendiğinde “kinaye” (değınmece), “ironi”, “iğneleme”, “taşlama”, “örtmece”, “telmih” (dolaylı söyleyiş) gibi ifadeler de akla gelebilmektedir. Bu çalışmada “ima” sadece farklı anlamlar içeren cümle şeklindeki ifadelerin kendi bağlamları içinde nasıl yorumlandığı ile ilgili olarak incelenmeye çalışılmıştır. İronistler için belirtilmiş olan “bir şey söyler gibi görünürken aslında amacı başka bir şeyi ifade etmektir” ifadesi (Bircan, 2016) “ima”yı belirtmek için de söylenebilir. İronide ifadelere tersinden anlam yüklenir, kelimeler söylenenden farklı anlamlar taşımaktadır. Asıl hedef, dinleyicinin kayıtsız

olmasına vurgu yapmaktır (Gezer ve Çelik, 2017). “İma”da da ironide olduğu gibi sözcüklerde çift anlamlılık bulunduğu gözlenmektedir. Söyleyen ile dinleyen için sözcükler farklı anlamlar taşımaktadır. İma edilen bir ifade olduğunda ifadenin aslında gerçek anlamı da akla gelmektedir.

Dolaylılık ölçeği alt boyutlarından olan dolaylı olma ve yorumlamanın çalışmanın amacına yönelik olarak hazırlanıp kullanılan anlam yorumlama görevi ile ilişkili olduğu gözlenmiştir. Bireylerin dolaylı olma ve yorumlama puanlarının artmasına paralel olarak daha fazla ima içeren yorumları seçtikleri belirlenmiştir. Bu bireylerin Dolaylılık ölçeğinde belirtmiş oldukları durumlarla uyumlu olarak davranmakta oldukları söylenebilir. Ayrıca yorumlama puanlarının Analitik Bilişsel stili kullanmaya eğilimli olma ile ters yönde ilişkili olduğu gözlenmiştir. Bu durumun da çalışmada belirtilen konuşmanın algılanması sırasında Holistik bilişsel stili kullanmaya eğilimli olanların ima edilen olduğu durumda Analitik bilişsel stili kullanmaya eğilimli olanlara göre daha dikkatli ve daha kolay anlayabileceği konusu ile uyumlu olduğu söylenebilmektedir. Bireyler Analitik bilişsel stili kullanmaya daha az eğilimli oldukça ima edilen durumları daha iyi yorumlayabildikleri düşünülmektedir. Çalışma sonucunda elde edilen verilerde de bu durum desteklenmektedir. Anlam yorumlama görevinde de Holistik bilişsel stili kullanmaya eğilimli olan bireylerin daha çok ima içeren yorumları seçtikleri görülebilmektedir.

Bireylerin bağlamı ne derecede kullandıklarının değerlendirilmesine yönelik (Aktaran Erdem ve Ünlü, 2006) olarak oluşturulmuş olan yüksek bağlam puanlarının artmasının bireylerin Holistik ve Sözel bilişsel stili kullanmaya eğilimli olmalarıyla ilişkili olduğu gözlenmiştir. Bu durumda katılımcıların davranışları yüksek bağlam ile ilgili olarak belirttikleri durumlar ile uyumludur.

Dolaylı konuşmada kültürel farklılıkların yanında cinsiyet farklılıklarının da olduğu belirtilmiştir (Tannen, 1981). Bu açıdan cinsiyet farklılıkları değerlendirildiğinde çalışmada elde edilen verilere göre erkeklerin kadınlara göre anlam yorumlama görevinde ima içeren yorumları daha fazla seçtikleri gözlenmiştir. Dolaylılık açısından belirttikleri durumlara göre değerlendirildiklerinde erkekler kadınlara göre daha fazla dolaylı olduklarını belirtmişlerdir. Bu durumun anlam yorumlama görevindeki performansları ile uyumlu olduğu söylenebilmektedir. Erkekler kadınlara göre daha fazla ima içeren ifadeler kullandıklarını belirtirken görev sırasında da ima içeren yorumları daha fazla tercih etmişlerdir. Aslında literatürde (Tannen, 1990) belirtilen duruma göre tamamen farklı bir sonuç elde edilmiştir. Tannen (1990) konuşmalarda erkeklerin daha doğrudan olduğunu belirtmektedir. Bu çalışmadaki sonucun literatüre göre farklı olması, belki de artık cinsiyet farklılıklarındaki algının da değişebileceğinin bir göstergesi olabilir.

Bireylerin kullanmaya eğilimli oldukları bilişsel stilleri, kadın ya da erkek olmaları; iletişim kurmaya çalıştıkları bireyleri doğru algılamaları açısından önem taşımaktadır. Karşılıklı

iletişimde bireylerin birbirlerini doğru algılamaları sağlıklı iletişimin kurulduğunun bir göstergesi olarak düşünülebilir. Bireylerin birbirlerinin farklı bilişsel stillerde düşünebileceklerini bilmeleri ve bu duruma yönelik olarak birbirlerini anlamaya çalışmaları sağlıklı bir iletişimin sürdürülebilmesi açısından çok önemlidir.

Bu çalışma ile özellikle konuşma metinleri ile ilgili olarak verilen dolaylı olan ve dolaylı olmayan yorumlar sırasında kaydedilen olaya ilişkin potansiyel örüntüsünün ne şekilde oluşabileceği belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışmanın başında Holistik bilişsel stili kullanmaya eğilimli olan bireylerin ima içeren yorumları işlemede daha başarılı ve daha hızlı olabileceği, Analitik bilişsel stili kullanmaya eğilimli olan bireylerin de ima içermeyen yorumları işlemede daha başarılı ve daha hızlı olabileceği düşünülmüştür. Bu açıdan yapılan analizler sonucunda elde edilen olaya ilişkin potansiyel örüntüleri değerlendirildiğinde bu iki durumun özellikle metinler için soru sorulduğu sırada neredeyse tüm durumlarda birbirine benzer bir örüntü sergilendiği gözlenmiştir (Şekil 4.5 ve 4.6).

Analitik bilişsel stili kullanmaya eğilimli olan bireylerde P3 dalgasının genliği ile GPP dalgasının genliği en yüksek olarak gözlenmiştir (Şekil 4.4 ve 4.6). Bu durum değerlendirildiğinde bu bireylerin metinler için soru sorulduğu sırada göreve dikkatlerini daha fazla yoğunlaştırdıkları (Sutton ve diğerleri, 1965) ve ima içeren yorumları değerlendirirken daha fazla işleme yaptıkları (Hillyard ve Kutas, 1983; Ji, Porjesz, ve Begleiter, 1998) söylenebilmektedir. Aynı zamanda Holistik bilişsel stili kullanmaya eğilimli olan bireylere göre Analitik bilişsel stili kullanmaya eğilimli olan bireylerde daha geç ortaya çıkmaktadır. Holistik bilişsel stili kullanmaya eğilimli olan bireyler ima yorumlama görevindeki metinleri bağlama göre daha hızlı değerlendirip daha sonra metnin ima içerip içermediği konusunda bu bireylerin dikkatlerini daha az yönlendirmiş oldukları söylenebilmektedir. Ayrıca P2 dalgasının genliğinin Holistik bilişsel stili kullanmaya eğilimli olan bireylerde daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Bu durumda bu bireylerin bağlamı değerlendirme açısından daha fazla duyuşsal tarama yaptığı söylenebilmektedir (Şekil 4.4 ve 4.7).

P2 dalgasının genliğinin ima içeren metinlerde daha büyük olduğu ve latansının daha geç oluştuğu gözlenmiştir (Tablo 4.5 ve 4.6, Şekil 4.7). İma içeren metinler için soru sorulduğu sırada daha fazla ipucu toplanması açısından daha fazla duyuşsal tarama (Barry, Kirkaikul ve Hodder, 2000) yapıldığını düşündürmektedir.

Pasif dikkat ile ilişkili olarak ortaya çıktığı ifade edilen N2 dalgasının (Falkenstein, Hoormann ve Hohnsbein, 2002) metinler için soru sorulduğu sırada tüm metinler için ve tüm gruplarda aynı zamanda ortaya çıktığı gözlenmiştir (Şekil 4.4 ve 18). Ancak ima içeren metinler için soru sorulduğu sırada Holistik bilişsel stili kullanmaya eğilimli olan grupta N2 genliğinin daha büyük olduğu gözlenmiştir. Bu durum, bu bireylerin görevle ilgili olmayan uyarılara karşı olan dikkatlerini daha fazla yönelttiklerini (Falkenstein, Hoormann ve Hohnsbein, 2002)

düşündürmektedir. İma içeren metinler için kararlarını verdikleri ve artık dikkatlerini görevle ilgili olmayan uyaranlara karşı yönelttikleri söylenebilmektedir (Şekil 4.8).

N1 dalgasının, uyarının ilk geldiği andaki dikkatin tetiklenmesi ile ilgili olduğu belirtilmektedir (Hillyard ve Kutas, 1983). N1 dalgasının genliğinin metinler için soru sorulduğu sırada ima içermeyen metinler için daha yüksek olduğu gözlenmiştir (Tablo 4.9 ve Şekil 4.4). Bireylerin ima içermeyen metinler için dikkatleri daha fazla tetiklenmiş olsa da P3 dalgasının ve GPP dalgasının daha yüksek olması sonradan dikkatlerini daha uzun ve daha fazla olarak ima içeren metinlere yoğunlaştırdıklarını göstermektedir (Şekil 4.5 ve 16).

Çalışmada ima yorumlama görevi sırasında metinler için sorulan sorulara yanıt verilmesi ile ilgili olarak alınan olaya ilişkin potansiyel kayıtlarında P3 dalgasının ortaya çıkmadığı gözlenmektedir (Şekil 4.9). Bu durum, görev sırasında metinler için soru sorulduğu anda metinlerin ima içerip içermediği hakkında karar verilmiş olduğunu ve üzerinde daha fazla düşünülmeyeceğini, dikkatin daha fazla yönlendirilmediğini düşündürmektedir.

Çalışmada ima yorumlama görevi sırasında metinler için sorulan sorulara yanıt verilmesi ile ilgili olarak alınan olaya ilişkin potansiyel kayıtlarında GPP dalgasının Holistik ve Analitik bilişsel stili kullanmaya eğilimli olan gruplarda ima içeren ve ima içermeyen metinler için farklılaştığı gözlenmiştir (Şekil 4.9 ve 20). Analitik bilişsel stili kullanmaya eğilimli olan grupta ima içeren metinlere verilen yanıtlar sırasında alınan kayıtlarda sentral ve parietal'in orta hattında diğer durumlara göre daha düşük yanıtlar kaydedilmiştir. Analitik bilişsel stili kullanmaya eğilimli olan grupta ima içeren metinler için daha az işleme (Hillyard ve Kutas, 1983; Ji, Porjesz, ve Begleiter, 1998) yapıldığı söylenebilmektedir. Bu durum Analitik bilişsel stili kullanmaya eğilimli olanların yanıt verdikleri sırada dikkatleri dışında halen kararları konusunda bilişsel bir değerlendirme yapmaya devam ediyor olabileceklerini akla getirmektedir. P2 dalgasının da Analitik bilişsel stili kullanmaya eğilimli olan bireylerde ima içeren metinler için sorulan sorulara yanıt verdikleri sırada daha geç ortaya çıkması bu durumu destekler niteliktedir (Şekil 4.11). İma içermeyen metinler için sorulan soruların yanıtlandığı sırada P2 dalgasının genliğinin daha yüksek olması da metinlerin değerlendirilmesi açısından duyuşsal taramanın (Barry, Kirkaikul ve Hodder, 2000) devam ettiğini düşündürmektedir.

Pasif dikkat ile ilişkili olarak ortaya çıktığı ifade edilen N2 dalgasının (Falkenstein, Hoormann ve Hohnsbein, 2002) metinler için sorulan soruların yanıtlandığı sırada tüm metinler için ve tüm gruplarda aynı zamanda ortaya çıktığı gözlenmiştir (Şekil 4.9 ve 4.12). Ancak ima içermeyen metinler için sorulan soruların yanıtlandığı sırada Analitik bilişsel stili kullanmaya eğilimli olan grupta N2 genliğinin daha büyük olduğu gözlenmiştir. Bu durum, bu bireylerin görevle ilgili olmayan uyaranlara karşı olan dikkatlerini daha fazla yönelttiklerini (Falkenstein, Hoormann ve Hohnsbein, 2002) düşündürmektedir. İma içermeyen metinler için kararı verdikleri ve artık dikkatlerini görevle ilgili olmayan uyaranlara karşı yönelttikleri

söylenmektedir (Şekil 4.12). İma içeren metinler için sorulan soruların yanıtlandığı sırada Holistik bilişsel stili kullanmaya eğilimli olan grup için de benzer bir durum söz konusudur (Şekil 22). İma içeren metinler için kararlarını verdikleri ve artık dikkatlerini görevle ilgili olmayan uyaranlara karşı yönelttikleri söylenebilmektedir (Şekil 22).

Metinler için sorulan soruların yanıtlandığı sırada ortaya çıkan N1 dalgası değerlendirildiğinde oluşan genliklerin gruplar arasında farklılaşmadığı gözlenmiştir. Ancak uyarının verildiği sırada dikkatin tetiklenmesini ifade ettiği belirtilen (Hillyard ve Kutas, 1983) N1 dalgasının ima içermeyen metinler için sorulan sorunun yanıtlandığı sırada Holistik bilişsel stili kullanmaya eğilimli olan grupta daha erken, ima içeren metinler için sorulan sorunun yanıtlandığı sırada ise Analitik bilişsel stili kullanmaya eğilimli olan grupta daha erken ortaya çıktığı görülmektedir (Tablo 4.17). Bu durum iki grubun da soru sorulduğu sırada alınan kayıtlarında dikkatlerini daha fazla yoğunlaştırdıkları (Şekil 4.6) metinler için yanıt verecekleri sırada da dikkatlerinin daha erken tetiklediğini akla getirmektedir.

Bu çalışmada daha çok Holistik ve Analitik Bilişsel Stile ağırlık verilmiş ve çalışma için hazırlanan metinler katılımcılara sözel olarak sunulmuştur. Olaya ilişkin potansiyeller açısından görsel ve Sözel bilişsel stil karşılaştırmalarının yapılabilmesi için sadece sözel sunumların değil, görsel sunumların da yer alması gerekliliği düşünülebilir. Bu yüzden bu tür çalışmaların görsel sunumların sağlanabileceği sanal gerçeklik çalışmaları ile yapılması gerekliliği düşünülebilir. Daha ileri çalışmalarda olaya ilişkin potansiyellerin belirlenmesi sırasında beyinde gerçekleşmekte olan değişimlerin farklı beyin görüntüleme teknikleri ile değerlendirilmesi sağlanabilir. Tepki süreleri ölçümleri için daha hassas değerlendirmelerin sağlanabileceği daha farklı görevler oluşturulabilir. Yeni çalışmalar bu öneriler ile gerçekleştirildikten sonra insanlar arasında temel iletişim birimlerinden biri olarak düşünülen sohbetler sırasında yapılan konuşmaların daha doğru algılanabilmesi yolunda katkılar sağlayabilir.

KAYNAKLAR

- [1]. Adler, R.M., Novick, J.M. ve Huang, Y.T. The time course of verbal irony comprehension and context integration. *Pre-proceedings of Trends in Experimental Pragmatics*, Workshop at Center for General Linguistics Berlin, Germany; January 18–20, 2016: 1 – 9.
- [2]. Allport, G. W. (1937). *Personality: A psychological interpretation*. New York: Henry Holt and Company.
- [3]. Aslan, H., Aslan, A., Dinc, D. ve Yunluel, D. (2018). Testing the reliability of CSA test on a sample of Turkish population. *International Journal of Scientific and Technological Research*, 4(9), 27-31.
- [4]. Atay, S. (2001). *Yönetim bilimi açısından bilişsel stil: Yönetici adayları üzerine bir uygulama*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- [5]. Baars B.J. (1986). *The cognitive revolution in psychology*. New York: Guilford Press.
- [6]. Barry, R. J., Kirkaikul, S., & Hodder, D. (2000). EEG alpha activity and the ERP to target stimuli in an auditory oddball paradigm. *International journal of psychophysiology*, 39(1), 39-50.
- [7]. Bebek, E. K. (2004). *Boğaziçi Üniversitesi'nde psikolojiye giriş dersi alan üniversite öğrencilerinin bilişsel biçemleri ile cinsiyetleri, alanları ve genel akademik başarıları arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- [8]. Bircan, U. (2016). Sokrates'ten Kierkegaard'a ironi. *SBARD*, 14(27), 79 – 110.
- [9]. Boothroyd, A. Context effects in spoken language perception. *Presentation to International Conference on Foniarty, Audiology, Logopedics, and Psycholinguistics. Salamanca Spain*, June, 2002.
- [10]. Barnes, J. (2017). *Temel biyolojik psikoloji* (Çev. Ed. A. Altındağ). Ankara: Nobel tıp kitabevleri (Özgün çalışma 2014).
- [11]. Bulduk, S., Berk, Ö. S., & Özkul, H. (2014). Bölüm III İşitme Duyusu ve İşitsel Algı. G. Malkoç ve F. Girgin Kardeş (Eds.) *Duyum ve algı psikolojisi* içinde (ss.) İstanbul: Nobel tıp kitabevleri.
- [12]. Carlson, N.R. (2008). *Foundations of behavioral neuroscience* (10th Ed.). Boston: Pearson International Edition.
- [13]. Coşkun, M. (2008). Kinayenin Belâgat kitaplarındaki seyri ve onu yeniden anlama ve sunma denemesi. *Bilig/Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, (44), 63-88.
- [14]. Carter, R. (2019). *The human brain book: An illustrated guide to its structure, function, and disorders*. DK Penguin Publishing, New York.
- [15]. Demiralp T, Bayraktaroglu Z, Dilber B, Yıldırım O. (2005). *TAM EEG/ERP Kayıt ve Analiz Programı*. Version 3.0, İstanbul.
- [16]. Deniz, F., Nunez-Elizalde, A. O., Huth, A. G., & Gallant, J. L. (2019). The representation of semantic information across human cerebral cortex during listening versus reading is invariant to stimulus modality. *Journal of Neuroscience*, 39(39), 7722-7736.
- [17]. Di Russo, F., & Pitzalis, S. (2014). EEG-fMRI combination for the study of visual perception and spatial attention. In G. Mangun (Ed.), *Cognitive electrophysiology of attention: signals of the mind* (pp. 58-70). New York: Academic Press.
- [18]. Dozier, J.B., Husted, B.W. ve McMahan, J.T. (1998). Need for approval in Low-Context and High-Context Cultures: A communications approach to cross-cultural ethics. *Teaching Business Ethics*, 2:111-125.
- [19]. Erdem, R., & Günlü, E. (2006). İletişim eğilimlerinin yüksek bağlam-düşük bağlam ayırımı ile incelenmesi: Hastane çalışanları örneği. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 9(2), 177-195.

- [20]. Falkenstein, M., Hoormann, J., & Hohnsbein, J. (2002). Inhibition-related ERP components: Variation with modality, age, and time-on-task. *Journal of Psychophysiology*, 16(3), 167.
- [21]. Gezer, A. & Çelik, Y. (2017). Mizah Ekseninde İroni Çerçevesinde Anlam İlişkileri ve Ayşe Kilimci'nin Hikayelerinde Mizahi Dil. *Current Research in Social Sciences*, 3(3), 98 – 114.
- [22]. Glass, A. ve Riding, R.J., 1999. EEG differences and cognitive style. *Biological Psychology*, 51: 23-41.
- [23]. Hall, E. (1976). *Beyond Culture*. New York: Doubleday.
- [24]. Harris, D.W. Indirect speech acts. *An Expansion of Week 7's Handout Intention & Acts of Meaning Seminar*, March, 2016.
- [25]. Hillyard, S. A., & Kutas, M. (1983). Electrophysiology of cognitive processing. *Annual review of psychology*, 34(1), 33-61.
- [26]. Hirik, S. (2017). Türkiye Türkçesinde söylem ve bilgi kipliği ilişkisi. *İdil Sanat ve Dil Dergisi*, 6(35), 1955-1966.
- [27]. Holtgraves, T. (1997). Styles of language use: Individual and cultural variability in conversational indirectness. *Journal of Personality and Social Psychology*, 73(3), 624.
- [28]. İzgüden, D., & Erdem, R. (2017). Yüksek-düşük bağlamlı iletişim ile örgütsel muhalefet davranışları arasındaki ilişki: Akademisyenler üzerine bir araştırma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(22), 104-129.
- [29]. Ji, J., Porjesz, B., & Begleiter, H. (1998). ERP components in category matching tasks. *Electroencephalography and Clinical Neurophysiology/Evoked Potentials Section*, 108(4), 380-389.
- [30]. Johnsrude, I. S., & Buchsbaum, B. R. (2017). Representation of speech. In G. Gaskell, and J. Mirković (Eds.), *Speech Perception and Spoken Word Recognition* (pp. 15-32). UK: Psychology Press.
- [31]. Kahneman D. (2003) A perspective on judgement and choice. *American Psychologist*. 58, 697-720.
- [32]. Kağıtçıbaşı, Ç., 2010. *Benlik, aile ve insan gelişimi / kültürel psikoloji*. Koç Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- [33]. Kamel, N. (2015). The fundamentals of EEG Signal Processing. In N. Kamel and A. S. Malik (Eds.), *EEG/ERP analysis: methods and applications* (pp. 21-72). New York: CRC Press.
- [34]. Levinson, S. C. (2013). Recursion in pragmatics. *Language*, 89(1): 149-162.
- [35]. Littlemore, J., 2001. An empirical study of the relationship between cognitive style and the use of communication strategy. *Applied Linguistics*, 22(2): 241 – 265.
- [36]. Maraşlıgil, B. (2016). *Ödev zorluğunun beyindeki inhibitör ve aktivatör süreçler üzerine etkilerinin görsel bas-basma paradigması ile araştırılması*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Mersin Üniversitesi, Mersin.
- [37]. Markus, H.R. ve Kitayama, S. (1991). Culture and the self: Implications for cognition, emotion, and motivation. *Psychological Review*, 98: 224 – 253.
- [38]. Masuda, T. ve Nisbett, R.E., 2001. Attending holistically comparing: The context sensitivity of Japanese and Americans. *Journal of Personality and Social Psychology*, 5(81): 922 – 934.
- [39]. Morden, T. (1999). Models of national culture-A management review. *Cross Cultural Management*, 6(1):19-44.
- [40]. Nisar, H. ve Yeap, K.H. (2015). Introduction. In N. Kamel and A. S. Malik (Eds.), *EEG/ERP analysis: methods and applications* (pp. 1-20). New York: CRC Press.

- [41]. Panzeri, F. ve Foppolo, F. (2016). You surely know what I mean. Theory of Mind and Non-Literal Language Comprehension. In F. Salfner and U. Sauerland (Eds.), *Pre-proceedings of Trends in Experimental Pragmatics* (pp. 110-114). Berlin, Germany: Workshop at Center for General Linguistics.
- [42]. Peterson, E.R., Deary, I.J. ve Austin, E.J. (2003). The reliability of Riding's Cognitive Style Analysis test. *Personality and Individual Differences*, 34: 881 – 891.
- [43]. Peterson, E.R., Deary, I.J. ve Austin, E.J. (2007). Celebrating a common finding: Riding's CSA test s unreliable. *Personality and Individual Differences*, 43: 2309 – 2312.
- [44]. Polich, J. (2007). Updating P300: an integrative theory of P3a and P3b. *Clinical neurophysiology*, 118(10), 2128-2148.
- [45]. Regel, S., Coulson, S. ve Gunter, T.C., 2010. The communicative style of a speaker can affect language comprehension? ERP evidence from the comprehension of irony. *Brain Research*, 1311: 121 – 135.
- [46]. Riding, R. (1991). *Cognitive Style analysis—CSA administration*. Brimingham: Learning & training and technology.
- [47]. Riding, R. (2001). The nature and effects of cognitive style. *Perspectives on thinking, learning, and cognitive styles*, 47, 72.
- [48]. Riding, R. ve Rayner, S. (1998). *Cognitive styles and learning strategies*. New York and London: Routledge Taylor and Francis Group.
- [49]. Sanei, S., ve Chambers, J.A. (2007) *EEG Signal Processing*. England: Wiley.
- [50]. Schmeck, R.R. (1988). *Learning strategies and learning styles*. Boston: Springer.
- [51]. Schupp, H. T., Flaisch, T., Stockburger, J. ve Junghöfer, M. (2006). Emotion and attention: Event-related brain potential studies. *Progress in brain research*, 156: 31-51.
- [52]. Shannon, R. V., Zeng, F. G., Kamath, V., Wygonski, J., & Ekelid, M. (1995). Speech recognition with primarily temporal cues. *Science*, 270(5234), 303-304.
- [53]. Shapiro, A. M., & Murphy, G. L. (1993). Can you answer a question for me? Processing indirect speech acts. *Journal of Memory and Language*, 32(2), 211-229.
- [54]. Solso, R. L., Maclin, K.M., & Maclin, O.H. (2007). *"Bilginin Temsili"*. Bilişsel psikoloji. (Çev.: A Ayçiçeği Dinn). İstanbul: Bayrak Matbaacılık.
- [55]. Sutton, S., Braren, M., Zublin, J. ve John, E.R. (1965). Evoked potential correlates of stimulus uncertainty. *Science*, 150:1187-1188.
- [56]. Şeker, S. E. (2014). *"Çift Süreç Teorisi"*. *YBS Ansiklopedi*, 1(1), 14 – 15.
- [57]. Tannen, D. (1981). Indirectness in discourse: Ethnicity as conversational style. *Discourse processes*, 4(3), 221-238.
- [58]. Tannen, D. (1990). *You just don't understand*. New York: Morrow.
- [59]. Tromp, J. (2018). Indirect request comprehension in different contexts (*Doctoral dissertation*, Radboud University Nijmegen Nijmegen).
- [60]. Tromp, J., Peeters, D., Meyer, A. S., & Hagoort, P. (2018). The combined use of virtual reality and EEG to study language processing in naturalistic environments. *Behavior Research Methods*, 50(2), 862-869.
- [61]. Türk Dil Kurumu (2011). *Türkçe Sözlük*. Ankara Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları, 11. Baskı, Ankara.
- [62]. Üstüner, A. (2009). Örtmece sözlerle ilgili terimler. *Electronic Turkish Studies*, 4(8), 166-176.

[63]. van Berkum, J. J. A. (2018). Language comprehension, emotion, and sociality: Aren't we missing something? In S. Rueschemeyer & G. Gaskell (Eds.), *The Oxford Handbook of Psycholinguistics* (pp.644–669). Oxford: Oxford University Press.

[64]. Zhang, L. F., & Sternberg, R. J. (2001). Thinking styles across cultures: Their relationships with student learning. *Perspectives on thinking, learning, and cognitive styles*, 197-226.

EKLER

EK 1

ANLAM YORUMLAMA GÖREVİ

Bazı kişilerin sözlerinin farklı şekillerde yorumlanabileceği zamanlar vardır. Bu çalışma ile bazı yorumları incelemekteyiz.

İlerledikçe belirtilen durumların kısa açıklamalarını göreceksiniz. Her durumu, kısa bir diyalog izlemektedir. Diyalogun hemen altında ise son söylenenin yorumlanabileceği iki farklı yol olacaktır. Bunların her biri son söylenenin makul bir yorumu olacaktır.

Burada göreviniz, durumun kısa açıklamasını ve durumla ilgili diyalogu okumak ve daha sonra son söyleneni nasıl yorumladığınızı göstermektir. Burada sunulanlar dışındaki yorumlar da mümkündür ve bazen çok sayıda yorum uygun olabilir. Ancak, lütfen listelenen iki yorumdan birini seçiniz.

Çok az bilgi ile bu kararları almanın zor olabileceğinin farkındayız. Sadece elinizden gelenin en iyisini yapın ve bu ankette "doğru" cevapların olmadığını unutmayın; biz sadece fikirlerinizi almak istiyoruz.

1. Cem ve Sinem yeni evli bir çifttir. Cumartesi akşamlarını Sinem'in ailesinin yanında geçirmeyi planlıyorlar. Ancak cumartesi geceleri genelde Cem'in erkek erkeğe arkadaşlarıyla geçirdiği bir gündür.

Sinem: Annem ve babamla bovlunge gitmek ne kadar eğlenceli olacak değil mi?

Cem: Evet, dört gözle bekliyorum.

Cem'in söylediğini nasıl yorumlarsınız?

a. Bovlunge eşinin ailesiyle gitmeyi dört gözle bekliyor.

b. Erkek erkeğe eğlence gecesini kayınbaba ve annesiyle geçireceği için mutsuz.

2. Deniz, arkadaşı Mehmet'e rastlar. Mehmet'in iş aradığını bilmekte ve Mehmet'in iş bulup bulmadığını merak etmektedir.

Deniz: İş arama sürecin nasıl gidiyor?

Mehmet: Mülakat becerilerimi geliştirmeliyim.

Mehmet'in söylediğini nasıl yorumlarsınız?

a. Mülakat becerilerini arttırması gerektiğini düşünüyor.

b. Deniz'e henüz işe girmediğini söylüyor.

3. Naim ve Fırat aynı tarih dersini almaktadır. Bu dersteki öğrenciler otuz dakikalık bir sunum hazırlamakla yükümlüdür. Naim, sunumu yapıp, Fırat'a sunumunu nasıl bulduğunu sormuştur.

Naim: Sence sunumum nasıldı?

Fırat: Bu sunumlar çok çaba gerektiriyor.

Fırat'ın söylediğini nasıl yorumlarsınız?

a. Naim'in sunumunun çok iyi geçmediğini düşünmüştür.

b. Sunum hazırlamanın çok fazla çaba istediğini düşünmektedir.

4. Burak, Hukuk bölümüne girmeyi planlamaktadır. Birkaç profesörden referans alması gerekmekte ve bu yüzden Prof. Orhan Bey'den onun adına referans mektubu yazmasını istemeyi düşünmektedir.

Burak: Prof. Orhan Bey, benim için referans mektubu yazabilir misiniz?

Prof. Orhan: Şey, bu aralar çok meşgulüm.

Prof.Orhan'ın söylediğini nasıl yorumlarsınız?

- Burak'a bugünlerde çok meşgul olduğunu belirtmiştir.
- Burak'a onun için referans mektubu yazmayacağını söylemiştir.

5. Toros ailesi iş bölümü yapmaya karar vermiştir. Anne, Tamer'in çöpleri atmasına karar vermiştir ve bunu yapmasını ona söylemiştir.

Bayan Toros: Lütfen çöpleri dışarı atar mısın?

Tamer: Çöpleri en son yine ben atmıştım.

Tamer'in söylediğini nasıl yorumlarsınız?

- Tamer, annesine çöpleri en son onun attığını belirtmektedir.
- Tamer, annesine çöpleri dışarı atmak istemediğini söylemektedir.

6. Meryem ve Linda oda arkadaşlarıdır. Uzun zamandır dışarı çıkmamışlardır ve cuma akşamı sinemaya gitme planı yapmaktadırlar. Meryem, bu planı gerçekleştirmeyi dört gözle beklemektedir. Ama son dakika Linda, Meryem'i arayıp sinemaya gelemeyeceğini söylemiştir.

Linda: Umarım bugün sinemaya gelemeyeceğim için üzülmemişsindir.

Meryem: Tamam sorun değil, anlıyorum.

Meryem'in söylediğini nasıl yorumlarsınız?

- Meryem, Linda'nın dışarı çıkamamasını anlayışla karşılamaktadır.
- Meryem, Linda son anda gelemeyeceği için üzülmüştür.

7. Kemal ve Lale evlidir ve kampüsteki evlerinde yaşamaktadırlar. Bir haftasonu sonra Kemal evindeki köpeği kampüse getirmiştir.

Kemal: Bak! Annem köpeği kampüse getirmeme izin verdi

Lale: Ne kadar senle birlikte kalmasına izin verecekler?

Lale'nin söylediğini nasıl yorumlarsınız?

- Lale, ailesinin köpeğin ne kadar süre onlarla kalmasına izin verdiğini bilmek istemektedir.
- Lale köpeğin onlarla birlikte uzun süre kalmasını istememektedir.

8. Başak ve Ayça oda arkadaşlarıdır ve kirayı ortak ödemektedirler. Başak'ın kendi payına düşeni ödemesi için 50 TL'ye ihtiyacı vardır. Başak Ayça'dan borç para almak için Ayça'ya sormayı düşünmektedir.

Başak: Kirayı ödeyebilmem için bana 50 TL verir misin?

Ayça: Cumaya kadar elime para geçmiyor ki.

Ayça'nın söylediğini nasıl yorumlarsınız?

- Ayça, Başak'a eline Cuma gününe kadar para geçmeyeceğini belirtmek istemiştir.
- Ayça, Başak'a para vermeyeceğini belirtmiştir.

9. Tarık ve Seval otuzlu yaşlarındadır. Bir yıldır evlidirler. Seval, bir kongre için bir haftadır Roma'dadır. Eve döndüğünde kocasının evden çıkmaya hazırlandığını görmüştür.

Tarık: Merhaba Seval, yolculuğun nasıldı?

Seval: Çok yoğundu. Sen nereye gidiyorsun?

Tarık: Selimlere gidiyorum çocuklarla maç izleyeceğiz. Sakıncası var mı senin için?

Seval: Hayır, sakıncası yok. Ben de kendime biraz zaman ayırabilirim.

Seval'in son söylediğini nasıl yorumlarsınız?

- a. Seval, Tarık'ın onla birlikte evde kalmamasına üzülmüştür.
- b. Seval, Tarık'ın evden çıkmasına üzülmemiştir, çünkü kendine zaman ayırmak istiyordur.

10. Servet ve Jale birkaç haftadır sevgilidir. Bir akşam nerede yemek yiyeceklerini tartışmaktadırlar.

Jale: Hadi, Viranşehir Konak Yemek Evini deneyelim.

Servet: Ben oraya eski kız arkadaşım ile bir kez gitmişim.

Jale: Oo?

Servet: Çok karışık bir durumdu ve eminim duymak istemezsin.

Servet'in son söylediğini nasıl yorumlarsınız?

- a. Servet, Jale ile eski ilişkisi hakkında konuşmak istiyor.
- b. Servet, Jale'nin eski ilişkisi hakkında bir şey duymak istediğini düşünmüyor.

11. Melda ve Seda aynı ofiste beraber çalışmaktadırlar. İkisi de kıyafet almak için alışveriş yapmak istemekteler. Melda yakın zamanda bir ceket almıştır ve Seda'nın ceketini nasıl bulduğunu merak etmektedir.

Melda: Yeni ceketim nasıl? İkinci el aldım.

Seda: Galiba bu şehirde alışveriş imkanları bayağı kısıtlı.

Seda'nın söylediğini nasıl yorumlarsınız?

- a. Bu şehirde giysiler için alışveriş imkanlarının kısıtlı olduğunu düşünüyor.
- b. Seda, Melda'nın yeni ceketini beğenmedi.

12. Kerem ve Salim, birbirini uzun süredir tanıyan iki öğrencidir. Geçen hafta Salim, Kerem'e ortak arkadaşları olan Pelin'e çıkma teklifi etmek istediğini düşündüğünü söyler. Kerem, Pelin'in Salim ile çıkıp çıkmadığını merak etmektedir.

Kerem: Pelin ile çıktınız mı?

Salim: Benim tipim değilmiş.

Salim'in söylediğini nasıl yorumlarsınız?

- a. Pelin'in onun tipi olmadığını düşünüyor.
- b. Pelin'in onu reddettiğini düşünüyor.

13. Faruk bir lise öğrencisidir ve tarih öğretmeni olan Beyaz Hanım'a bir dönem ödevi teslim etmiştir. Faruk dönem ödevi ile ilgili olarak ödevini yapabiliyor yapamadığını merak etmektedir.

Faruk: Dönem ödevim hakkında ne düşünüyorsunuz?

Beyaz Hanım: Bu çok zor bir ödevdi.

Beyaz Hanım'ın söylediğini nasıl yorumlarsınız?

- a. Bu ödevin çok zor olduğunu düşünmüştür.
- b. Faruk'un kağıdını pek başarılı bulamamıştır.

14. Mert ve Samet aynı işyerinde çalışmaktadır. Mert, Cuma günü izin kullanmak istemektedir ve yerine o gün için birini bulmak zorundadır. Samet'e onun için çalışmayacağını sormuştur.

Mert: Bu Cuma günü benim sıramı alır mısınız?

Samet: Bu Cuma bir partiye gideceğimizi söylemiş miydiniz?

Samet'in söylediğini nasıl yorumlarsınız?

a. Mert'in Cuma günü olacak olan parti hakkında bilgisi olup olmadığını sormak istemiştir.

b. Mert için Cuma günü çalışmak istemediğini belirtmiştir.

15. Nermin ve Lina ilkokuldan beri iyi arkadaştır. Rıza, Lina'nın eski erkek arkadaşıdır, daha yeni Nermin'e çıkma teklif etmiştir. Çok düşündükten sonra Nermin, çıkma teklifini kabul etmiştir.

Nermin: Rıza'nın çıkma teklifini kabul etmemin seni rahatsız etmediğine emin misin?

Lina: Tabi ki hayır, hem de hiç.

Lina'nın söylediğini nasıl yorumlarsınız?

a. Lina, Nermin'in Rıza'nın çıkma teklifini kabul ettiği için üzgün.

b. Nermin'in Rıza'nın çıkma teklifini kabul ettiği konusu Lina'yı rahatsız etmemektedir.

16. Melis ve Kerim birkaç yıldır evliler. Yakın bir zamanda bir partiye davet edildiler.

Melis: Meryem, cumartesi günü 20'lerin partisini yapıyor.

Kerim: Gerçekten mi?

Melis: Evet, gitmek ister misin?

Kerim: Tamam.

Melis: (iki gün sonra) Yarın gece Meryem'in partisine gitmek istediğinden emin misin?

Melis'in son söylediğini nasıl yorumlarsınız?

a. Kerim'in partiye gitmek istemediğini düşünüyor.

b. Kerim'in partiye gerçekten gitmek istediğinden emin olmak istiyor.

17. Faruk tıp fakültesine başvuruyor. Yakın zamanda girmesi gerekli olan tıp bölümüyle ilgili kurul sınavına girmiştir. Arkadaşı Burak, sınavının nasıl geçtiğini bilmek istemektedir.

Burak: Kurul sınavın nasıl geçti?

Faruk: Çok zor bir sınavdı.

Faruk'un söylediğini nasıl yorumlarsınız?

a. Burak'a sınavda çok iyi yapamadığını söylüyor.

b. Burak'a Tıp bölümüyle ilgili kurul sınavının çok zor olduğunu söylüyor.

18. Elif, bilgisayarını önünde çalışırken, arkadaşı Esra şunu söylüyor:

Esra: Bilgisayarım bozuldu. Ödevimi yarına kadar teslim etmem gerekiyor. Daha çok çalışmam gerekiyordu.

Elif: Benim de çok çalışmam gerekiyor.

Elif'in söylediğini nasıl yorumlarsınız?

a. Elif, çok çalışması gerektiğini belirtiyor.

b. Elif, Esra'nın kendi bilgisayarını istediğini düşünüyor ancak kendi bilgisayarını Esra'ya vermek istemiyor.

EK 2

DOLAYLILIK ÖLÇEĞİ

Aşağıdaki ifadeleri dikkatlice okuyarak Hiç Katılmıyorum-2-3-4-5-6-7-Tamamen Katılıyorum arasında değerlendiriniz.

	Hiç Katılmıyorum	2	3	4	5	6	7	Tamamen Katılıyorum
1	Kişinin motivasyonunu, söylediklerinden ortaya çıkarmaya çalışırım.	1	2	3	4	5	6	7
2	Kendimi birçok kez dolaylı olarak ifade etmeyi tercih ederim.	1	2	3	4	5	6	7
3	Söylediklerimin çoğu için daha derin bir anlam aramaya gerek yoktur.	1	2	3	4	5	6	7
4	Gerçekte ne demek istediğine karar vermeden önce bir kişinin söylediklerinin tüm yorumlarını düşünmeye çalışıyorum.	1	2	3	4	5	6	7
5	Kişilerin ne söylediğinin gerçek anlamlarını anlamak için söylediklerini derinlemesine analiz etmek, çoğu zaman önemlidir.	1	2	3	4	5	6	7
6	Söylediklerimin çoğu zaman birden fazla anlamı vardır.	1	2	3	4	5	6	7
7	Gerçekte ne demek istediklerine karar vermek için sıklıkla bir kişinin ifadesine bakarım.	1	2	3	4	5	6	7
8	Genellikle insanların sözlerini analiz etmek için fazla zaman harcamam.	1	2	3	4	5	6	7
9	Bir şey söylediğimde insanlar çoğu zaman gerçekten ne demek istediğimden tam olarak emin değildir.	1	2	3	4	5	6	7
10	Birinin ne söylediğini anlamak için sıklıkla, söylenenden çok neden söylediğine bakarım.	1	2	3	4	5	6	7
11	Söylediklerimin yorumlanabilmesinin farklı birçok yolu bulunmaktadır.	1	2	3	4	5	6	7
12	Genellikle başkalarının söylediklerinde daha derin anlamlar aramam.	1	2	3	4	5	6	7
13	Gerçekten ne demek istediğimi anlamak için insanların söylediklerimin altında anlam araması gerekli değildir.	1	2	3	4	5	6	7
14	Sıklıkla söylediklerimde görüldüğünden daha fazlası vardır.	1	2	3	4	5	6	7
15	Gözlemlediğim veya katıldığım çoğu konuşmada, en önemli anlamların aslında söylenen ifadelerden daha derinlerde olduğunu düşünürüm.	1	2	3	4	5	6	7
16	Birinin söylediklerinin derin anlamını ortaya çıkararak başarılı bir iletişimci olmaya çalışırım.	1	2	3	4	5	6	7
17	İnsanlar söylediklerimin gerçek anlamını anlayabilmek için kafa yormak zorundadırlar.	1	2	3	4	5	6	7
18	Genellikle ne söylediğim ifademde oldukça açıktır.	1	2	3	4	5	6	7
19	Genellikle birinin söylediği şeyin başka bir anlamı daha olmadığını varsayarım.	1	2	3	4	5	6	7

EK 3

İMA YORUMLAMA GÖREVİ (AÇIKLAMALAR VE ÖRNEKLER)

Bazı kişilerin sözlerinin farklı şekillerde yorumlanabileceği zamanlar vardır. Bu çalışma ile bazı yorumları incelemekteyiz. İlerledikçe belirtilen durumların kısa açıklamalarını göreceksiniz. Her durumu, kısa bir diyalog izlemektedir. Diyalogun hemen altında ise son söylenen yorumlanabileceği iki farklı yol olacaktır. Bunların her biri son söylenenin makul bir yorumu olacaktır.

Burada göreviniz, durumun kısa açıklamasını ve durumla ilgili diyalogu okumak ve daha sonra son söyleneni nasıl yorumladığınızı göstermektir. Ancak, lütfen sadece orada söylenenden başka bir şey ima edilip edilmediğini belirtiniz. Çok az bilgi ile bu kararları almanın zor olabileceğinin farkındayız. Sadece elinizden gelenin en iyisini yapın ve burada "doğru" cevapların olmadığını unutmayın; biz sadece fikirlerinizi almak istiyoruz.

Şener Bey birkaç gündür maaşı konusunda düşünmektedir. Bugün, iş yerinde müdürü ile arasında geçen konuşma şu şekildedir.

Müdür: Günaydın, Şener Bey.

Şener Bey: **Günaydın, yine sizi rüyamda gördüm. Bana zam yapıyordunuz.**

Söylenen ifadede ima var mı?

E / H

Emel Hanım birkaç gündür maaşı konusunda düşünmektedir. Bugün, iş yerinde müdürü ile arasında geçen konuşma şu şekildedir.

Müdür: Günaydın, Emel Hanım.

Emel Hanım: **Günaydın, sizden maaşıma zam yapmanızı rica edebilir miyim?**

Söylenen ifadede ima var mı?

E / H

EK 3 (devam)

**İMA YORUMLAMA GÖREVİ
(İMA İÇEREN METİNLER)**

Burak, Hukuk bölümüne girmeyi planlamaktadır. Birkaç profesörden referans alması gerekmekte ve bu yüzden Prof. Orhan Bey'den onun adına referans mektubu yazmasını istemeyi düşünmektedir.

Burak: Prof. Orhan Bey, benim için referans mektubu yazabilir misiniz?

Prof. Orhan: **Şey, bu aralar çok meşgulüm.**

Kemal ve Lale evlidir ve kampüsteki evlerinde yaşamaktadırlar. Bir hafta sonu sonra Kemal evindeki köpeği kampüse getirmiştir.

Kemal: Bak! Annem köpeği kampüse getirmeme izin verdi.

Lale: **Ne kadar süre senle birlikte kalmasına izin verecekler?**

Kerem ve Salim, birbirini uzun süredir tanıyan iki öğrencidir. Geçen hafta Salim, Kerem'e ortak arkadaşları olan Pelin'e çıkma teklifi etmek istediğini düşündüğünü söyler. Kerem, Pelin'in Salim ile çıkıp çıkmadığını merak etmektedir.

Kerem: Pelin ile çıktınız mı?

Salim: **Benim tipim değilmiş.**

Faruk bir lise öğrencisidir ve tarih öğretmeni olan Beyaz Hanım'a bir dönem ödevi teslim etmiştir. Faruk dönem ödevi ile ilgili olarak ödevini yapabiliyor yapamadığını merak etmektedir.

Faruk: Dönem ödevim hakkında ne düşünüyorsunuz?

Beyaz Hanım: **Bu çok zor bir ödevdi.**

Mert ve Samet aynı işyerinde çalışmaktadır. Mert, Cuma günü izin kullanmak istemektedir ve yerine o gün için birini bulmak zorundadır. Samet'e onun için çalışıp çalışmayacağını sormuştur.

Mert: Bu Cuma günü benim sıramı alır mısın?

Samet: **Bu Cuma bir partiye gideceğimizi söylemiş miydim?**

Nermin ve Lina ilkokuldan beri iyi arkadaştır. Rıza, Lina'nın eski erkek arkadaşıdır, daha yeni Nermin'e çıkma teklif etmiştir. Çok düşündükten sonra Nermin, çıkma teklifini kabul etmiştir.

Nermin: Rıza'nın çıkma teklifini kabul etmemin seni rahatsız etmediğine emin misin?

Lina: **Tabi ki hayır, hem de hiç.**

Servet ve Jale birkaç haftadır sevgilidir. Bir akşam nerede yemek yiyeceklerini tartışmaktadırlar.

Jale: Hadi, Viranşehir Konak Yemek Evini deneyelim.

Servet: Ben oraya eski kız arkadaşım ile bir kez gitmiştim.

Jale: Oo?

Servet: **Çok karışık bir durumdu ve eminim duymak istemezsin.**

Cem ve Sinem yeni evli bir çifttir. Cumartesi akşamlarını Sinem'in ailesinin yanında geçirmeyi planlıyorlar. Ancak cumartesi geceleri genelde Cem'in erkek arkadaşlarıyla geçirdiği bir gündür.

Sinem: Annem ve babamla bovlinge gitmek ne kadar eğlenceli olacak değil mi?

Cem: **Evet, dört gözle bekliyorum.**

Başak ve Ayça oda arkadaşlarıdır ve kirayı ortak ödemektedirler. Başak'ın kendi payına düşeni ödemesi için 50 TL'ye ihtiyacı vardır. Başak Ayça'dan borç para almak için Ayça'ya sormayı düşünmektedir.

Başak: Kirayı ödeyebilmem için bana 50 TL verir misin?

Ayça: **Cumaya kadar elime para geçmiyor ki.**

Prof. Dr. Sedat üniversitede bir bölümde derslere girmektedir. Öğrencilerinden birinin mazeret sınavına girmesi gerekmektedir. O sırada ofisinden dışarı çıkmak üzere olan asistanı Sami'ye sınavda gözetmenlik yapması için sınav kağıdını verir.

Prof. Dr. Sedat: Mazeret sınav süresi 40 dakikadır.

Sami: **Öğrenciyi yalnız bıraksak kopya çekmez değil mi?**

Naim ve Fırat aynı tarih dersini almaktadır. Bu dersteki öğrenciler otuz dakikalık bir sunum hazırlamakla yükümlüdür. Naim, sunumu yapıp, Fırat'a sunumunu nasıl bulduğunu sormuştur.

Naim: Sence sunumum nasıldı?

Fırat: **Bu sunumlar çok çaba gerektiriyor.**

Elif, bilgisayarı önünde çalışırken, arkadaşı Esra ona şunu söylüyor:

Esra: Bilgisayarım bozuldu. Ödevimi yarına kadar teslim etmem gerekiyor. Daha çok çalışmam gerekiyordu.

Elif: **Benim de çok çalışmam gerekiyor.**

Tarık ve Seval otuzlu yaşlarındadır. Bir yıldır evlidirler. Seval, bir kongre için bir haftadır Roma'dadır. Eve döndüğünde kocasının evden çıkmaya hazırlandığını görmüştür.

Tarık: Merhaba Seval, yolculuğun nasıldı?

Seval: Çok yoğundu. Sen nereye gidiyorsun?

Tarık: Selimlere gidiyorum çocuklarla maç izleyeceğiz.

Sakıncası var mı senin için?

Seval: **Hayır, sakıncası yok. Ben de kendime biraz zaman ayırabilirim.**

Deniz, arkadaşı Mehmet'e rastlar. Mehmet'in iş aradığını bilmekte ve Mehmet'in iş bulup bulmadığını merak etmektedir.

Deniz: İş arama sürecin nasıl gidiyor?

Mehmet: **Mülakat becerilerimi geliştirmeliyim.**

Melda ve Seda aynı ofiste beraber çalışmaktadırlar. İkisi de kıyafet almak için alışveriş yapmak istemekteler. Melda yakın zamanda bir ceket almıştır ve Seda'nın ceketini nasıl bulduğunu merak etmektedir.

Melda: Yeni ceketim nasıl? İkinci el aldım.

Seda: **Galiba bu şehirde alışveriş imkanları bayağı kısıtlı.**

Melis ve Kerim birkaç yıldır evliler. Yakın bir zamanda bir partiye davet edildiler.

Melis: Meryem, cumartesi günü parti yapıyor.

Kerim: Gerçekten mi?

Melis: Evet, gitmek ister misin?

Kerim: Tamam.

Melis: (iki gün sonra) **Yarın gece Meryem'in partisine gitmek istediğinden emin misin?**

Toros ailesi iş bölümü yapmaya karar vermiştir. Anne, Tamer'in çöpleri atmasına karar vermiştir ve bunu yapmasını ona söylemiştir.

Bayan Toros: Lütfen çöpleri dışarı atar mısın?

Tamer: **Çöpleri en son yine ben atmıştım.**

Meryem ve Linda oda arkadaşlarıdır. Uzun zamandır dışarı çıkmamışlardır ve cuma akşamı sinemaya gitme planı yapmaktadırlar. Meryem, bu planı gerçekleştirmeyi dört gözle beklemektedir. Ama son dakika Linda, Meryem'i arayıp sinemaya gelemeyeceğini söylemiştir.

Linda: Umarım bugün sinemaya gelemeyeceğim için üzülmemişsindir.

Meryem: **Tamam sorun değil, anlıyorum.**

Faruk tıp fakültesine başvuruyor. Yakın zamanda girmesi gerekli olan tıp bölümüyle ilgili kurul sınavına girmiştir. Arkadaşı Burak, sınavının nasıl geçtiğini bilmek istemektedir.

Burak: Kurul sınavın nasıl geçti?

Faruk: **Çok zor bir sınavdı.**

EK 3 (devam)

**İMA YORUMLAMA GÖREVİ
(İMA İÇERMEYEN METİNLER)**

Seden ve Mehmet yakın arkadaşlar. Bir kafede oturmuş sohbet ediyorlar. Mehmet'in önünde İngilizce kitabı açık bir şekilde duruyor.

Seden: Bana yarın İngilizce kitabını ödünç verebilir misin?

Mehmet: **Evet, tabi ki yarın alabilirsin.**

Murat ve Cem yemek yedikleri mekândan evlerine doğru araba ile geçiyorlar. Yolda devam ederken Murat evine dönmek için saatin erken olduğunu düşünüyor.

Murat: Eve gitmek için saat çok erken, bir yerlere gidelim.

Cem: **O zaman bir yerlerde oturup çay içelim.**

Seda ve Nuran ev arkadaşlarıdır. Seda, evine dönerken yolunda belediyenin düzenlemiş olduğu ücretsiz bir oyunun afişini görür. Nuran'ın gitmek isteyip istemeyeceğini merak etmektedir.

Seda: Bugün akşam, belediyenin düzenlediği bir tiyatro oyunu varmış, gidelim mi?

Nuran: **Çok güzel bir konusu varmış, istersen gidebiliriz.**

Hale ve Beril birkaç arkadaşı ile evlerinde bir film izliyor. Film devam ederken Hale bir şeyler içmek istediğini belirtmek istiyor. Diğerlerinin de bir şeyler içmek isteyip istemediklerini merak ediyor.

Hale: Arkadaşlar ben bir şeyler içmek istiyorum, filmi durduralım mı?

Beril: **Durdurabiliriz, ben de susamıştım.**

Lale ve Selin aynı üniversitede öğretim üyesidir. Selin, Lale'nin odasına gelip ona, dün gece eşinin rahatsızlandığını anlatıyor. Ancak Lale'nin dersi başlamak üzeredir. Lale, arada bir saatine bakıyor. Birkaç dakika sonra Selin'e;

Lale: Benim dersim başlamak üzere, sonra devam edelim mi?

Selin: **Saati fark etmemişim, olur, dersten sonra görüşürüz.**

Ece Üniversitede bir bölümünde 2.sınıf öğrencisidir. Derslerinin birinde Dr.Orhan sınıfta dersini anlatırken, Dr.Orhan'ın sorduğu soruya yanıt veren Ece'nin sakız çiğnediğini fark eder. Ece'yi uyarması gerektiğini düşünür.

Dr.Orhan: Lütfen, ders sırasında sakız çiğnemeyin.

Ece: **Özür dilerim, hemen atıyorum.**

Selim ve kız arkadaşı Eda bir kafede karşılıklı oturmuş, sohbet etmektedirler. Eda'nın izlemek istediği bir film buldukları şehirde sinemada gösterime girmiştir. Selim ile de ertesi gün vakit geçirmek istemektedir.

Eda: Yarın işin yoksa beraber sinemaya gidelim.

Selim: **İşim yok, tabi gidebiliriz.**

Ahmet ve Samet aynı ofiste çalışmaktadırlar. Öğle yemeği için ayrılan zamanlarını genellikle ofiste çalışarak harcamaktadırlar. Çok yoğun çalıştıkları bir günde öğle yemeği vakti geldiği sırada Samet yemek için dışarı çıkmak istemektedir.

Samet: Öğlen yemeğine hep birlikte gidelim.

Ahmet: **Ben de acıkmıştım, hemen gidebiliriz.**

Kerem ve Lale'nin evleri aynı binada bulunmaktadır. Buldukları şehirde bir akşam Kerem'in çok sevdiği bir sanatçının konseri düzenlenmiştir. Lale'ye de iş yerinde konser için biletler dağıtılmıştır.

Kerem: Merhaba, konser için biletler tükenmişti sen bilet bulabildin mi?

Lale: **Evet, konser için iki biletim var, hadi gidelim.**

Melis ve Linda aynı bölümde okuyan iki yakın arkadaştır. Linda'nın kaldığı ev okula çok uzaktır. Bir akşam, Melis'in evinde ders çalıştıkları sırada;

Linda: Bugün uygunsa senin evinde kalabilir miyim?

Melis: **Olur, hem yarın okula beraber gidebiliriz.**

Saim iş yerinde çay demlemekten sorumludur. Her gün sabah saat 9:00'dan itibaren iki defa, öğlen ve öğleden sonra birer defa demlemekte ve servisini yapmaktadır.

Sedef Hanım: İki çay alabilir miyiz?

Saim: **Tabi, hemen getireyim.**

Deniz, Mehmet'in ofisteki işini bitirmesini beklemektedir. Mehmet'in kullandığı kalem Deniz çok beğenir ve kendisinden istemeyi düşünür.

Deniz: Kalemimi çok beğendim, alabilir miyim?

Mehmet: **Beğendiysen, senin olabilir.**

Cem ve Sinem yeni evli bir çifttir. Cem, oturma odasında müzik dinlemektedir. Sinem, çalışmak istiyor ancak müzik nedeniyle dikkati dağılmaktadır.

Sinem: **Dikkatim dağılıyor, müziğin sesini kısabilir misin?**

Cem: Hemen kısıyorum.

Beyaz Hanım, herkesin çok ilgisini çeken ve merak ettiği bir konuda yeni bir eğitim programı düzenliyor. Burak bu eğitimi duymuş ve almayı düşünüyor.

Burak: Dün akşam, eğitim programınızı başlattığınızı duydum.

Beyaz Hanım: Evet, yeni başladık.

Burak: **Ben de katılmak istiyorum, kabul eder misiniz?**

Burak, Jale ile evlidir. Jale bir akşam sebze-meyve alışverişini yapıp dönüyor. Akşam yemeğinden sonra Burak ile oturup dinlenirken meyve yemek istiyor.

Jale: Bugün, meyve almıştım, yiyelim mi?

Burak: **Yiyelim, ben hazırlamak istiyorum.**

Naim arkadaşları ile bir geziye çıkmayı planlamıştır. Geziye Naim'in arabası ile gitmeye karar veriyorlar. Ancak bu gezi için alınacak her şeyin ödemesi paylaşılacaktır.

Naim: Yola çıkmadan önce benzin almamız gerekecek.

Rıza: **Tamam, benzine ne kadar ödenecek ise orada paylaşırız.**

Pınar, on bölümü bulunan bir kitabın bir bölümünü Türkçe diline çevirme görevi almıştır. Kitabın editörü ile geçen konuşma şu şekildedir:

Editör: Kitabın kalan bölümleri üzerinde çalışıyorum, sizin bölümünüz ne zaman biter?

Pınar: **Bitmek üzere, en kısa zamanda size gönderirim.**

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve Soyadı : Dilem DİNÇ
Doğum Tarihi : 22.02.1988
E-mail : dilemdinc@gmail.com

Öğrenim Durumu :

Derece	Bölüm/Program	Üniversite	Yıl
Lisans	Psikoloji	Mersin Üniversitesi	2010
Yüksek Lisans	Psikoloji	Mersin Üniversitesi	2014
Doktora	Psikoloji	Mersin Üniversitesi	2020

Görevler :

Görev Ünvanı	Görev Yeri	Yıl
Araştırma Görevlisi	Çağ Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi – Psikoloji Bölümü	2016 -
Öğretim Görevlisi	Çağ Üniversitesi Meslek Yüksekokulu – Sosyal Hizmetler Bölümü	2017 - 2018
Araştırma Görevlisi	Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü – Psikoloji Anabilim Dalı	2013 - 2014